

ROMÂNIA
JUDEȚUL IAȘI
COMUNA ȚUȚORA

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ
A COMUNEI ȚUȚORA
PENTRU PERIOADA 2021 – 2030

CUPRINS

LISTA ACRONIMELOR UTILIZATE ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE DURABILĂ	5
CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
INTRODUCERE.....	9
PARTEA I	
CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ	11
1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european.....	11
1.1. Politica de coeziune 2021-2030	11
1.2. Prioritățile naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020: ...	13
2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național.....	17
2.1. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030	17
2.2. Obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României.....	18
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și județean	27
3.1. Planul de Dezvoltare Regională – REGIUNEA NORD-EST	27
3.2. Obiectivul strategic general.....	28
3.3. Obiectivele strategice specifice.....	29
3.4. Obiective strategice sectoriale.....	32
3.5. Strategia de dezvoltare durabilă a județului Iași	41
4. Programe de finanțare disponibile.....	47
4.1. Programe operaționale	47
4.2. Programul Operațional Regional Nord-Est 2021-2027 (POR NE 2021-2027)	48
>> Obiectivul general.....	48
>> Obiectivele strategice regionale.....	48
>> Prioritățile programului.....	49
4.3. Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	51
4.4. Programul Național de Dezvoltare Locală	51
>> Obiective de investiții	52
>> Subprograme și beneficiari eligibili.....	52
>> Finanțare	53
4.5. Compania Națională de Investiții	53
>> Subprogramul „SĂLI DE SPORT”.....	54
>> Subprogramul „BAZINE DE ÎNOT”.....	54
>> Subprogramul „COMPLEXURI SPORTIVE”	54
>> Subprogramul „AȘEZĂMINTE CULTURALE”	54
>> Subprogramul „UNITĂȚI ȘI INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT DE STAT”.....	54
>> Subprogramul „PATINOARE ARTIFICIALE”	54
>> Subprogramul „UNITĂȚI SANITARE”	55
>> Subprogramul „SĂLI DE CINEMA”	55
>> Subprogramul „LUCRĂRI ÎN PRIMĂ URGENȚĂ”	55
>> Subprogramul ”REABILITARE BLOCURI DE LOCUINȚE SITUATE ÎN LOCALITĂȚI DIN ZONE DEFAVORIZATE”.....	55
>> Subprogramul ”DRUMURI DE INTERES LOCAL ȘI DRUMURI DE INTERES JUDEȚEAN”	56
>> Subprogramul ”FOSE SEPTICE, MICROSTAȚII DE EPURARE ȘI SISTEME DE ALIMENTARE CU APĂ”.....	56
>> Subprogramul ”ALTE OBIECTIVE DE INTERES PUBLIC SAU SOCIAL ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR”	56

PARTEA II	
ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI ȚUȚORA	57
1. Istoric UAT ȚUȚORA.....	57
1.1. Întemeierea.....	57
1.2. Toponimia și primele atestări.....	58
1.3. Oraș domnesc de negoț și popas	60
1.4. Organizarea: hotarul și ocolul Țuțorii.....	61
1.5. O identitate firească	62
1.6. În bătaia focului și a jafurilor.....	64
1.7. Anul fatal - 1812.....	68
1.8. O certitudine mărturisită	69
2. Prezentare generală.....	70
2.1. Descriere generală.....	70
2.2. Delimitarea teritoriului	71
2.3. Analiza situației	73
2.4. Factori umani și resursele umane.....	76
2.5. Caracteristicile economiei.....	82
2.6. Suprafața comunei Țuțora.....	83
2.7. Cadrul natural	85
2.8. Populația și forța de muncă.....	86
2.9. Activitatea economică.....	92
2.10. Protecția mediului înconjurător.....	96
 PARTEA III	
ANALIZA SWOT	121
1. Delimitare conceptuală	121
2. Analiza SWOT pe domenii.....	121
 PARTEA IV	
STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ	137
1. Misiunea	137
2. Viziunea	137
3. Principii	138
4. Valori.....	139
5. Obiectiv general	140
6. Obiective specifice, priorități și măsuri.....	140
7. Planul local de acțiune.....	149
PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE 2021-2030	151
>> Obiectiv general.....	151
Obiective specifice:.....	151
Domenii:	151
PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITARE	189
 PARTEA A V-A	
IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE DURABILĂ	379

LISTA ACRONIMELOR UTILIZATE ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Acronim	Denumire completă
AAPL	Autoritate administrație publică locală
UAT	Unitate administrativ-teritorială
CJ	Consiliul județean
CL	Consiliul local
AM	Autoritatea de management
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
UE	Uniunea Europeană
L	Lege
HG	Hotărâre de Guvern
OUG	Ordonanță de urgență a Guvernului
OG	Ordonanța Guvernului
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
ONG	Organizații neguvernamentale
OPA	Organizații private acreditate
ADI	Asociație de dezvoltare intercomunitară
GAL	Grup de acțiune local
PODD	Programul Operațional Dezvoltare Durabilă
POT	Programul Operațional Transport
POCID	Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare
POS	Programul Operațional Sănătate
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POCS	Programul Operațional Combaterea Sărăciei
POR	Programul Operațional Regional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică

POTE	Programul Operațional Tranziție Echitabilă
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
BVC	Buget de venituri și cheltuieli
BS	Bugetul de stat
BL	Bugetul local

CUVÂNT ÎNAINTE

Anul 2021 a impus elaborarea noii Strategii de Dezvoltare a Comunei Țuțora pentru următoarea perioadă programatică 2021-2030. Programarea dezvoltării locale a fost deosebit de complexă și a presupus consultări cu toți actorii din unitatea teritorial-administrativă a comunei. Planificarea strategică a fost un proces realizat în mai multe etape, prin care Comuna Țuțora și-a creat imaginea viitorului, pornind de

Cristinel Albu

Primar al Comunei Țuțora

la condițiile prezente de potențial al resurselor și oportunităților, trasând căi de realizare al acelui viitor prin elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală .

Politica actuală a Uniunii Europene este concentrată pe dezvoltarea durabilă a societății din toate punctele de vedere, asigurând statelor membre diverse instrumente financiare pentru rezolvarea problemelor economice și sociale. Pentru a atrage aceste fonduri în vederea finanțării proiectelor de dezvoltare locală este absolut necesară elaborarea strategiei de dezvoltare a fiecărei comunități din România.

Identificarea problemelor și nevoilor la nivelul comunității, stabilirea planului de acțiune locală pentru dezvoltare durabilă, stabilirea domeniilor prioritare care au nevoie de finanțare și pregătirea portofoliului local de proiecte au în vedere direcțiile perioadei 2021-2030 de programare financiară

a fondurilor Uniunii Europene.

Cred că fiecare generație își are propriile provocări, iar de-a lungul istoriei acestea s-au confruntat cu responsabilități diferite. Responsabilitatea generației actuale este de a crea o societate durabilă. Trebuie să asigurăm generațiilor care ne vor urma, posibilitatea de a se bucura de un minim de cerințe pentru o viață sănătoasă. Strategia de Dezvoltare a Comunei Țuțora oferă o imagine cât mai clară a obiectivelor pe care administrația locală și le-a fixat în următorii 10 ani. Acest document reprezintă rezumatul muncii depuse de echipa de consultanți și de comitetul de dezvoltare constituit în vederea elaborării strategiei.

Implementând împreună Strategia de Dezvoltare a Comunei Țuțora, vom da cetățenilor posibilitatea de a-și aduce contribuția la creșterea gradului de bunăstare, de a lua atitudine și de a avea un cuvânt de spus, acționând împreună în toate sectoarele comunității pentru a crea un viitor cât mai durabil. Vom reveni asupra acestei strategii regulat pentru a-i aduce îmbunătățiri, astfel încât ajustarea să corespundă schimbării continue. Acest document este un răspuns al comunității și oferă oportunitatea reală de a identifica și adopta practici ale dezvoltării durabile locale.

Mulțumesc pe această cale întregii comunități, cetățeni, instituții, firme, ONG-uri și în mod deosebit Asociației pentru Integrarea Dezvoltării Durabile (AIDD) pentru solidaritatea, puterea și energia alocată finalizării acestui document.

Cristinel ALBU

Primarul Comunei Țuțora

INTRODUCERE

Strategia de dezvoltare durabilă este o proiecție în viitor a comunității. Rolul acesteia este de a clarifica pe termen mediu și lung direcțiile și domeniile în care trebuie să se intervină pentru o dezvoltare durabilă.

În acest proces, comunitatea identifică răspunsurile la întrebările „*Cine suntem?*” și „*Ce dorim să fim în viitor?*”. Definirea identității și a spiritului locului la momentul prezent determină valorificarea în cadrul următoarei etape de evoluție a atuurilor sale geografice, peisagistice, cultural- istorice, dar și economice și sociale.

În altă ordine de idei, este evidentă creșterea pretențiilor cetățenilor față de calitatea serviciilor și prestația aleșilor locali. Menirea aleșilor comunității teritoriale este acum alta. Primarul și consiliul local se regăsesc tot mai des în situațiile specifice întreprinzătorului privat, în contextul în care sunt supuși și unor constrângeri de natură politică sau socio-culturale. Ca orice întreprindere privată, pentru a asigura succesul misiunilor sale, trebuie să pună accent pe calitatea și diversificarea serviciilor publice furnizate.

La nivelul unei comunități teritoriale, acțiunile umane se înscriu în două portofolii - activități comerciale și activități de servicii. Forța economică a comunității este dată de portofoliul activităților comerciale, industriale, agricole etc., care formează fundamentul fiscal al veniturilor locale, fiind în același timp suportul forței și dinamismul celui de-al doilea portofoliu, cel al serviciilor puse în slujba cetățenilor.

În condițiile existenței unei strategii de dezvoltare locală, liderii comunității și comunitatea în ansamblul ei se vor concentra asupra obiectivelor stabilite și a acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru atingerea acestor obiective, prin coordonarea și orientarea eficientă a resurselor de care dispun.

Prin implementarea programelor elaborate, strategia de dezvoltare urmărește schimbarea în plan social, o mai bună valorificare a potențialului comunității, precum și orientarea activităților de dezvoltare în concordanță cu procesele înregistrate pe plan local.

Pentru implementarea cu succes a proiectelor de dezvoltare comunitară este absolut necesar parteneriatul între actorii de pe plan local: administrația publică locală, comunitatea locală, firme private, reprezentanții societății civile.

Având în vedere toate aceste considerente, prezenta strategie de dezvoltare își propune să răspundă nevoii comunei Țuțora de a avea la dispoziție un instrument de lucru la nivel local, prin care se stabilesc viziunea de dezvoltare, obiectivul general și obiectivele specifice de atins la finalul perioadei de programare, propunând domenii de intervenție, direcții de acțiune prioritare și măsuri necesare pentru îndeplinirea obiectivelor. Documentul încearcă să prezinte o imagine cât mai obiectivă a situației actuale, identificând acele arii sau domenii care pot oferi comunității un avantaj competitiv real în următorii 10 ani.

Prezenta strategie de dezvoltare este structurată pe 5 părți:

- **Partea I** – Cadrul strategic de dezvoltare durabilă, care cuprinde prezentarea succintă a principalelor strategii la nivel european, național, regional și județean, deoarece orice strategie elaborată trebuie integrată în alte documente programatice existente la nivelele superioare;
- **Partea a II-a** – Analiza socio-economică a unității administrativ-teritoriale, care constă în analiza principalilor indicatori statistici din comuna Țuțora, județul Iași;
- **Partea a III-a** – Analiza SWOT, care prezintă concomitent caracteristicile interne și influențele mediului extern, ținând cont atât de factorii pozitivi, cât și de cei negativi;
- **Partea a IV-a** – Strategia de dezvoltare durabilă, care stabilește: misiunea, viziunea de dezvoltare, principiile și valorile, obiectivul general și obiectivele specifice, domeniile de intervenție, prioritățile, măsurile de întreprins, planul local de acțiune și portofoliul de proiecte prioritare în perioada 2021-2030;
- **Partea a V-a** – Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare durabilă, care prezintă modul de monitorizare și evaluare a gradului de implementare a strategiei de dezvoltare durabilă.

PARTEA I

CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Conceptul de dezvoltare durabilă (sustenabilă) s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri științifice aprofundate pe plan internațional și a căpătat valențe politice precise în contextul globalizării.

Dezvoltarea durabilă reprezintă, în contextul românesc, dorința realizării unui echilibru, o sinteză între aspirațiile cetățeanului născut liber, societatea de care depinde și prin care se definește și contextul care permite realizarea de sine. Acest echilibru pornește de la om, actor central care caută un echilibru individual și condiții favorabile pentru a se realiza. Condițiile favorabile sunt influențate de societatea care trebuie să îl susțină și să îl motiveze și de mediul prin care se regăsește și își poate găsi echilibrul. Rolul statului în contextul dezvoltării durabile este să ajute la realizarea acestui echilibru, nu doar pentru cetățenii de acum, dar și pentru generațiile viitoare.

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

1.1. Politica de coeziune 2021-2030

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2030, Comisia Europeană propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii ale solidarității.

Cele 5 priorități investiționale mijlocite optim de UE sunt următoarele:

- **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- **Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea

schimbărilor climatice;

- **Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale;
- **Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- **Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

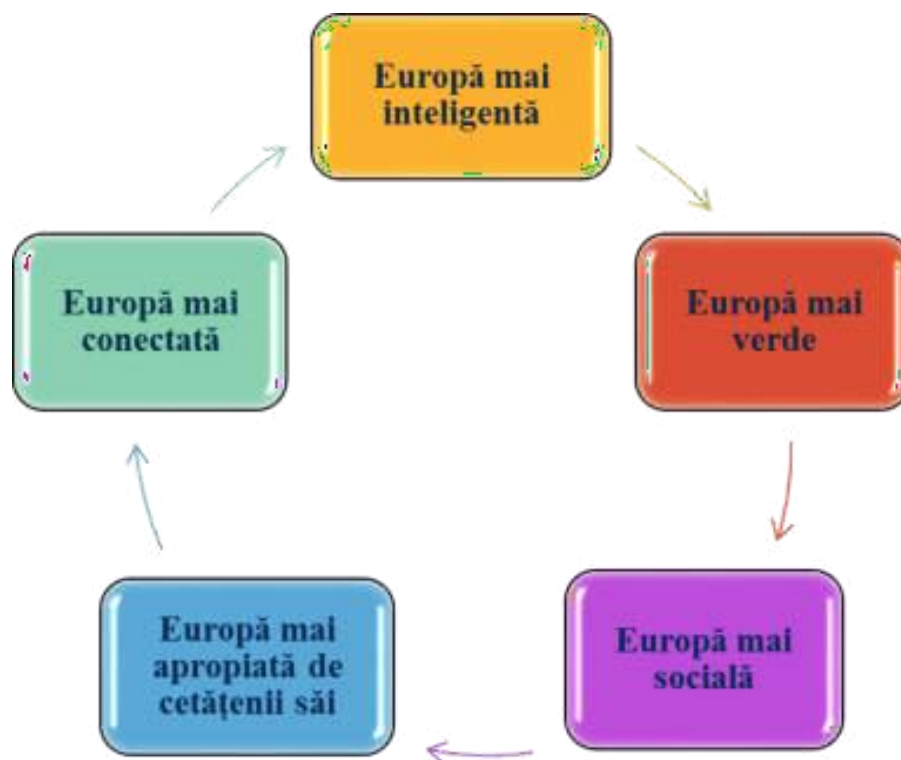

Figura nr. 1 – Priorități de investiții 2021-2030

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE.

Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane

durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

1.2. Prioritățile naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020:

OP 1 - O Europă mai inteligentă

Cercetare și inovare

Obiectiv specific:

- *Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate.*

Digitalizare

Obiectiv specific:

- *Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al Guvernelor.*

Competitivitate

Obiectiv specific:

- *Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor.*

Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat

Obiectiv specific:

- *Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat.*

OP 2 - O Europă mai verde

Energie

Obiective specifice:

- *Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;*
- *Promovarea energiei din surse regenerabile;*
- *Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E.*

Schimbări climatice, riscuri, apă

Obiective specifice:

- *Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor;*
- *Promovarea gestionării sustenabile a apei.*

Economia circulară

Obiectiv specific:

- *Promovarea tranziției către o economie circulară.*

Biodiversitate

Obiectiv specific:

- *Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.*

Aer

Obiectiv specific:

- *Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.*

Situri contaminate

Obiectiv specific:

- *Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.*

Mobilitate urbană

Obiectiv specific:

- *Mobilitate națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere.*

OP 3 - O Europă mai conectată

Conectivitate

Obiective specifice:

- Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală;
- Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN- T și a mobilității transfrontaliere.

Broadband

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea conectivității digitale.

OP 4 - O Europă mai socială

Ocupare

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale;
- Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru a evalua și anticipa necesarul de competențe și a asigura asistența personalizată și în timp real, urmărind asigurarea medierii/plăsării (matching), tranziției și a mobilității forței de muncă;
- Promovarea participării echilibrate după gen pe piața muncii și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată;
- Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății.

Educație

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale;
- Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar;
- Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți, luând în considerare competențele digitale.

Incluziune socială

Obiective specifice:

- *Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii;*
- *Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată;*
- *Promovarea integrării sociale a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor;*
- *Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor celor mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere.*

Sănătate

Obiective specifice:

- *Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială;*
- *Îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată.*

OP 5 - O Europă mai aproape de cetățenii săi

Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană

Obiectiv specific:

- *Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane.*

Dezvoltare teritorială integrată

Obiectiv specific:

- *Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele urbane și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea.*

2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

2.1. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale **Agendei 2030**, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 877/2018 a fost adoptată Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Strategia reprezintă modalitatea de conectare practică, de articulare a României la parteneriatele naționale, regionale, europene și globale specifice. Totodată, ca efect al participării voluntare a României la raportările periodice cu privire la stadiul implementării *Agendei 2030*, *Strategia* contribuie la creșterea credibilității, eficacității și impactului politicilor implementate.

Figura nr. 2 – Obiectivele de dezvoltare durabilă 2030

2.2. Obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României

Obiectivul 1: Fără sărăcie

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.

Tinte 2030:

- ❖ Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- ❖ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- ❖ Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

Obiectivul 2: Foamete zero

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile.

Tinte 2030:

- ❖ Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014;
- ❖ Finalizarea cadastrului agricol;
- ❖ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- ❖ Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor

de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite;

- ❖ *Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone;*
- ❖ *Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole;*
- ❖ *Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană;*
- ❖ *Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.*

Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă.

Tinte 2030:

- ❖ *Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri;*
- ❖ *Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor;*
- ❖ *Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate;*
- ❖ *Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE;*
- ❖ *Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați;*
- ❖ *Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor;*
- ❖ *Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile*
- ❖ *Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale;*
- ❖ *Reducerea mortalității cauzate de boli cronice;*
- ❖ *Reducerea consumului de substanțe nocive.*

Obiectivul 4: Educație de calitate

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul

vieții pentru toți.

Tinte 2030:

- ❖ *Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;*
- ❖ *Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;*
- ❖ *Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non- violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;*
- ❖ *Accentuarea rolului, în procesul educațional, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;*
- ❖ *Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodelor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;*
- ❖ *Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, inclusiv cu mediul de afaceri;*
- ❖ *Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropiării României de media performanțelor din statele membre ale UE;*
- ❖ *Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeresării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;*
- ❖ *Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;*
- ❖ *Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;*
- ❖ *Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.*

Obiectivul 5: Egalitate de gen

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate.

Tinte 2030:

- ❖ *Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe;*

- ❖ *Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare;*
- ❖ *Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.*

Obiectivul 6: Apă curată și sanitație

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți.

Tinte 2030:

- ❖ *Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;*
- ❖ *Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă;*
- ❖ *Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%;*
- ❖ *Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate;*
- ❖ *Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură;*
- ❖ *Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile.*

Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Tinte 2030:

- ❖ *Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile;*
- ❖ *Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;*
- ❖ *Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;*

- ❖ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi;
- ❖ Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor;
- ❖ Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți.

Tinte 2030:

- ❖ Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;
- ❖ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare;
- ❖ Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă;
- ❖ Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului urban, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică;
- ❖ Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.

Tinte 2030:

- ❖ Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți;
- ❖ Îmbunătățirea siguranței rutiere;
- ❖ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și

adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;

❖ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere;

❖ Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare;

❖ Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare;

❖ Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

Obiectivul 10: Inegalități reduse

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări.

Tinte 2030:

❖ Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate;

❖ Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile;

❖ Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului.

Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.

Tinte 2030:

❖ Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii;

❖ Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;

❖ Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate;

❖ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a

teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;

- ❖ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic;
- ❖ Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului;
- ❖ Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului;
- ❖ Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul rural și urban;
- ❖ Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului.

Obiectivul 12: Consum și producție responsabile

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile.

Tinte 2030:

- ❖ Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs;
- ❖ Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;
- ❖ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- ❖ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- ❖ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și a materialelor textile până în 2025;
- ❖ Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024;
- ❖ Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene.

Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.

Tinte 2030:

- ❖ *Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastru naturale;*
- ❖ *Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate;*
- ❖ *Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie;*
- ❖ *Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE.*

Obiectivul 14: Viață acvatică

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.

Tinte 2030:

- ❖ *Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți;*
- ❖ *Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile;*
- ❖ *Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement;*
- ❖ *Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii.*

Obiectivul 15: Viața terestră

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.

Tinte 2030:

- ❖ *Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă), prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede;*
- ❖ *Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării,*

zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial;

- ❖ *Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă;*
- ❖ *Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și european pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural;*
- ❖ *Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice;*
- ❖ *Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului;*
- ❖ *Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații.*

Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

Tinte 2030:

- ❖ *Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție;*
- ❖ *Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice;*
- ❖ *Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe;*
- ❖ *Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor;*
- ❖ *Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată;*
- ❖ *Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;*
- ❖ *Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;*

❖ *Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).*

Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Tinte 2030:

❖ *Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030;*

❖ *Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate;*

❖ *Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică;*

❖ *Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional.*

3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și județean

3.1. Planul de Dezvoltare Regională – REGIUNEA NORD-EST

Având în vedere că la data elaborării *Strategiei de Dezvoltare Durabilă* a comunei Țuțora, pentru perioada 2021-2030, nu era publicat Planul de Dezvoltare Regională 2021-2030 al Regiunii Nord-Est, se prezintă și se corelează direcțiile conform draftului 2021-2030, publicat pe website-ul ADR NORD-EST (<http://www.nord-est.ro/>), deoarece acestea vor fi continuate pentru perioada la care se face referire în prezenta *Strategie*.

Figura nr. 3 – Harta regiunilor

Figura nr. 4 – Regiunea Nord-Est

Cuprinzând Bucovina și mare parte din Moldova, Regiunea Nord-Est este formată din Județele: Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui.

Conform website-ului Ministerului Fondurilor Europene (www.mfe.gov.ro), POR IS 2021–2030 și- a stabilit drept obiectiv general stimularea creșterii economice inteligente, durabile și echilibrate a Regiunii Nord-Est, care să conducă la îmbunătățirea calității vieții comunităților locale prin sprijinirea capacității de inovare și digitalizare a administrației publice locale și economiei regionale, dezvoltarea sustenabilă a infrastructurii și a serviciilor și valorificarea potențialului cultural și turistic al regiunii.

3.2. Obiectivul strategic general

Stimularea unui proces de creștere economică durabilă și echilibrată a Regiunii Nord-Est, bazată pe inovare și favorabilă incluziunii sociale, care să conducă la creșterea prosperității și calității vieții locuitorilor săi.

Acest obiectiv este corelat cu abordarea europeană privind creșterea competitivității regiunilor și promovarea echității prin prevenirea marginalizării zonelor cu probleme de dezvoltare economică și socială.

Astfel, obiectivul implică asigurarea unui standard de viață ridicat, prin creștere și dezvoltare economică, socială și teritorială echilibrată, bazată pe inovare, utilizarea eficientă a resurselor și favorabilă incluziunii sociale.

Scopul strategic reflectă abordarea concentrată, integrată și flexibilă pentru:

- Îmbunătățirea competitivității și capacității inovatoare a economiei regiunii în vederea creșterii economice;
- Reducerea disparităților economice și sociale existente în interiorul regiunii și creșterea

gradului de includere a comunităților dezavantajate în viața economică a acesteia;

- *Protejarea și îmbunătățirea condițiilor de mediu și a biodiversității;*
- *Folosirea rațională a resurselor naturale.*

3.3. Obiectivele strategice specifice

Atingerea obiectivului strategic general se va face printr-un set de obiective strategice specifice, care reflectă combinația aspirațiilor sociale, economice și de mediu ale regiunii. Prin obiectivele specifice, Planul urmărește eliminarea factorilor care blochează dezvoltarea pe ansamblu a regiunii, exploatând totodată avantajele care furnizează oportunități de dezvoltare.

Împreună, cele șapte obiective specifice vor contribui la obținerea prosperității regiunii, asigurând totodată o dezvoltare pe termen lung a comunităților acesteia.

Obiectivele strategice specifice care vor ghida implementarea Planului și care printr-o abordare cuprinzătoare și integrată urmăresc revitalizarea economică și socială a regiunii, sunt:

- 1) *Creșterea atractivității și accesibilității Regiunii Nord-Est prin dezvoltarea mobilității și conectivității populației, bunurilor și serviciilor conexe în vederea promovării dezvoltării durabile;*
- 2) *Dezvoltarea policentrică și echilibrată a rețelei de localități urbane;*
- 3) *Creșterea economiei regionale prin stimularea competitivității IMM-urilor autohtone și consolidarea cercetării – dezvoltării – inovării;*
- 4) *Protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale și a patrimoniului natural;*
- 5) *Dezvoltarea capitalului uman din Regiunea Nord-Est prin creșterea accesului și a participării la educație și instruire pe tot parcursul vieții și stimularea ocupării forței de muncă;*
- 6) *Îmbunătățirea accesului la asistență medicală și servicii sociale de calitate și promovarea incluziunii sociale;*
- 7) *Creșterea rolului așezărilor urbane și a contribuției agriculturii la economia Regiunii Nord-Est.*

În procesul de dezvoltare al Planului de Dezvoltare Regională 2014 - 2020, parteneriatul regional a recunoscut importanța fundamentală privind includerea în structura acestuia a trei obiective orizontale sau transversale, care vor fi aplicate tuturor priorităților și măsurilor individuale și care vor contribui la creșterea competitivității Regiunii Nord-Est.

Cele trei obiective orizontale sunt:

- 1) *Sustenabilitatea mediului*
- 2) *Oportunități egale*
- 3) *Inovare și societatea informațională*

Aceste obiective orizontale sunt inter-dependente, aspect reflectat și în abordarea integrată adoptată de strategia de dezvoltare. Obiectivele orizontale vor fi luate în considerare în toate fazele de implementare ale planului, legătura dintre ele și priorități/măsuri variind de-a lungul acestuia.

Sustenabilitatea mediului

Sustenabilitatea mediului reprezintă o politică prioritară în definirea și implementarea priorităților/măsurilor sprijinite de fondurile europene. În contextul în care îmbunătățirea performanței mediului este considerată un factor cheie al dezvoltării economice și sociale, scopul urmărit este acela de a asigura că planul susține intervențiile care urmăresc îmbunătățirea, protecția sau ameliorarea mediului prin aplicarea criteriului bunelor practici în toate domeniile de activitate care privesc mediul.

Acest obiectiv orizontal va susține activitățile planului care simultan asigură creșterea economică, progresul social și protecția mediului, urmărindu-se obținerea unui impact care va contribui la dezvoltarea durabilă prin:

- *Reducerea deșeurilor, poluării și a impactului negativ al acestora asupra mediului;*
- *Protejarea și îmbunătățirea mediului natural și a moștenirii culturale;*
- *Limitarea consumului de energie și utilizarea surselor noi de energie;*
- *Promovarea investițiilor, inovării, cercetării și dezvoltării în tehnologii noi și curate;*
- *Promovarea de noi afaceri care urmăresc dezvoltarea de servicii și tehnologii de mediu durabile;*
- *Îmbunătățirea eficienței combustibililor în transportul public și privat;*
- *Conștientizarea că mediul prin calitatea sa constituie un factor economic cheie.*

Oportunități egale

În contextul existenței la nivelul regiunii a disparităților de natură socială și economică, parteneriatul a recunoscut că eliminarea inegalităților concomitent cu

promovarea și sprijinirea continuă a oportunităților egale, va contribui la eficientizarea economică a regiunii.

Oportunitățile egale pentru femei și bărbați, reprezintă un principiu democratic de bază care trebuie să fie respectat de toate politicile și inclus în toate documentele programatice. În acest sens, Planul va sprijini acele activități care vor promova principiul oportunităților egale. Acest obiectiv va susține un domeniu larg de activități care pot fi caracterizate ca acțiuni pozitive adresate eliminării unor probleme și bariere particulare.

Pentru a aplica acest principiu, prioritățile/măsurile vor trebui să ia în considerare următoarele idei:

- Egalitatea sexelor
- Egalitatea în angajare
- Incluziunea socială

Inovare și societatea informațională

Ieșirea treptată din criza financiară și nevoia de a răspunde provocărilor globale au făcut ca inovarea să devină mai importantă ca niciodată. Problemele legate de schimbările climatice, securitatea alimentară și energetică, sănătate și îmbătrânirea populației pot fi soluționate prin intermediul inovării. Inovarea descătușează astfel noi forțe de creștere, găsind noi modalități de soluționare a problemelor regiunii. În același timp, societatea informațională și în particular Tehnologiile Informației și Comunicării (TIC) au un rol strategic în procesul dezvoltării regionale, fiind un important conducător al schimbării economice și sociale.

În contextul viziunii strategiei de dezvoltare și totodată, pentru atingerea prosperității economice și sociale și îmbunătățirea calității vieții populației regiunii, este esențială trecerea către o societate informațională bazată pe cunoaștere.

Creșterea competitivității regiunii printr-o abordare strategică a utilizării TIC, constituie un potențial considerabil pentru întărirea coeziunii economice și sociale.

Aplicarea TIC în cadrul Planului trebuie să fie înțeleasă în sensul ei larg, urmărind sprijinirea în egală măsură atât a tehnologiilor cât și a activităților dependente de acestea și care urmăresc obținerea beneficiului economic și social.

Planul urmărește să promoveze adoptarea în cadrul regiunii a TIC printr-o serie de inițiative în domeniul învățământului, comerțului, afacerilor și la nivelul comunităților, cu scopul de a reduce și elimina unde este posibil efectul generat de nivelul scăzut al acestora.

Adoptarea inovării și informatizării, ca o temă orizontală în cadrul Planului de Dezvoltare Regională 2021 - 2030 și nu ca o prioritate distinctă, constituie o garanție a impactului acesteia asupra tuturor domeniilor societății

Obiectivele urmărite sunt:

- *Dezvoltarea în cadrul regiunii a unui mediu și a unei culturi care să favorizeze susținerea și creșterea investițiilor în domeniul TIC;*
- *Utilizarea pe scară largă de către cetățeni, școli, afaceri, administrații publice, etc., a oportunităților oferite de Tehnologia Informației și Comunicării;*
- *populație cultivată, cu un spirit antreprenorial și inovator ridicat și care să fie capabilă să dezvolte idei noi de afaceri.*

Strategia se concentrează pe șapte priorități cheie, care individual sau în combinație, contribuie la implementarea acesteia, asigurând prin structură și conținut corelarea între acțiuni și obiectivele strategice.

Strategia va fi deci implementată pe baza următoarelor priorități cheie, ce sunt orientate spre nevoile specifice de dezvoltare ale regiunii și sunt conforme și cu Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2021 – 2030, elaborată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice:

- *Prioritatea 1 – Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale și regionale*
- *Prioritatea 2 – Dezvoltare urbană durabilă*
- *Prioritatea 3 – Creșterea competitivității economiei regionale pe termen lung*
- *Prioritatea 4 – Protecția mediului și creșterea eficienței energetice*
- *Prioritatea 5 – Susținerea educației și ocupării forței de muncă*
- *Prioritatea 6 – Susținerea sănătății și asistenței sociale*
- *Prioritatea 7 – Dezvoltarea urbană și agricultura*

3.4. Obiective strategice sectoriale

Pornind de la specificul regional, de la lecțiile învățate în perioada 2014–2020 și documentele programatice regionale (PDR și RIS3), investițiile pentru dezvoltarea regională sustenabilă vor fi realizate prin urmărirea unui număr de șapte obiective strategice, fiecare dintre ele răspunzând unei provocări de dezvoltare.

>> Obiectivul strategic 1

Stimularea dezvoltării inteligente și durabile a regiunii, bazată pe inovare, digitalizare și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial.

Regiunea Nord-Est are o capacitate în creștere în domeniul cercetării și de inovare a economiei regionale. În acest sens, la nivel național, este a doua regiune care contribuie la nivelul cheltuielilor de CD. Performanțele înregistrate sunt însă scăzute, cu un indice regional al inovării la nivel european de doar 12,9 și ocupând ultimele locuri în clasamentul regiunilor inovatoare din Europa.

Sprijinul regional pentru CD este sub media națională (0,4% din PIB în 2018, cu o polarizare mare în județul Iași ce generează 67% din cheltuielile de CD). În ceea ce privește infrastructura de cercetare regională, aceasta prezintă o creștere constantă a nr de unități, fiind localizată în principal în sectorul public (universități și institute de cercetare) și deținând o pondere de 3% din totalul infrastructurii la nivel național și o pondere de 4% în totalul ponderii de echipamente la nivel național, ceea ce plasează regiunea pe locul 2 la nivel național (SNCISI 2021-2030).

În regiune, numărul entităților de transfer tehnologic acreditate a fost constant în perioada 2014- 2018, iar gama de servicii furnizate de acestea este bună. Cu toate acestea se estimează o creștere a numărului acestora dat fiind că în perioada 2014–2020, POR axa 1 a sprijinit dezvoltarea acestor entități și a serviciilor furnizate de acestea. La nivel de regiune s-a înregistrat în perioada 2012-2016 o scădere cu 75% a firmelor inovatoare.

Analiza economică realizată în cadrul RIS3 a validat opt sectoare relevante pentru Regiunea Nord-Est: Energie, Mediu, Tehnologia Informatiei și Comunicatiilor TIC, Fizica, Materiale și Știința Materialelor, Nanotehnologii, tehnologii avansate și fizica moleculară, Masini și echipamente și Sanatae umana.

Motor de creștere economică, digitalizarea rămâne o provocare importantă și la nivelul regiunii, ținând cont de faptul că, în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale de către întreprinderi, România se situează pe locul 27 în rândul țărilor UE, cu mult sub media UE. Deși s-a înregistrat o ușoară îmbunătățire a IMM-urilor ce fac vânzări online, de la 8% în 2018 la 11% în 2019, România rămâne cu mult sub media UE de 18%. În plus, nivelul competențelor digitale este scăzut în regiune, doar 49% din populație utilizând internetul zilnic.

Competitivitatea regiunii este influențată de puternicele disparități intrajudețene cu

privire la concentrarea teritorială a întreprinderilor și gradul diferit de diversificare al activității economice. În 2018, în Regiunea Nord-Est, existau 63.262 de întreprinderi active, poziționând regiunea pe locul 4 la nivel național. Structura economiei regionale este formată în mare măsură (89%) din microîntreprinderi și mai toate tipurile de firme întâmpină probleme legate de supraviețuirea pe piață în primii 5 ani de la înființare. Structurile de sprijinire a antreprenoriatului sunt bine dezvoltate, pe teritoriul regiunii existând un singur incubator de afaceri, ce oferă o gamă diversificată de servicii. În schimb în regiune există cel mai mare număr de parcuri industriale, un avantaj care trebuie fructificat în acest context. În regiune activează 9 cluster, ce sunt active în automotive, industria agroalimentară, mobilă, textile, electronică și ITC. De-a lungul lanțului valoric, firmele din cluster se concentrează pe veriga de producție și servicii, cu intensități mici pe zona de CD și proiectare.

Pentru soluționarea strategică a acestor provocări, axa prioritară 1 își va concentra intervențiile în sprijinirea transferului tehnologic în beneficiul IMM-urilor și dezvoltarea capacității de inovare a economiei regionale prin proiecte de inovare, investiții în infrastructură, dezvoltarea capacității și competențelor de cercetare și inovare, în domeniile de specializare inteligentă validate la nivel regional, inclusiv participarea în structuri și rețele de inovare.

Acțiunile din cadrul axei 1 se vor îndrepta și către investiții pentru susținerea adoptării tehnologiilor și instrumentelor digitale de către IMM-uri. În plus, prin sprijinul acordat dezvoltării Hub-urilor de Inovare Digitală în regiune, se va putea dezvolta corespunzător și gama de servicii necesare adoptării digitalizării de către firmele din regiune.

Investițiile din cadrul acestei axe vor viza și impulsivitatea creșterii IMM-urilor; se vor concentra pe investiții în active corporale și necorporale pentru microîntreprinderi și IMM-uri, inclusiv pentru economie circulară și internaționalizare, dat fiind că bioeconomia și tranziția către o economie circulară reprezintă unul din sectoarele de specializare inteligentă a Regiunii Nord-Est. În plus, vor sprijini dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a gamei de servicii furnizate, precum și dezvoltarea clusterelor și a rețelelor de afaceri. Totodată se va acorda atenție și sprijinirii dezvoltării competențelor actorilor implicați în procesul de descoperire antreprenorială.

Se vor finanța cu prioritate proiectele identificate în atelierele de descoperire antreprenorială și avizate de Consorțiul Regional de Inovare, prin apeluri competitive.

>> **Obiectivul strategic 2**

Creșterea eficienței administrației publice ca urmare a digitalizării serviciilor publice.

Regiunea Nord-Est înregistrează progrese reduse în adoptarea digitalizării de către administrația publică. Raportul de Țară al Comisiei Europene privind Indicele Economiei și Societății Digitale 2019 evidențiază faptul că, în ceea ce privește gradul de competitivitate digitală, România se situează pe locul 27 din cele 28 de state membre UE. În ceea ce privește serviciile publice digitale, situația s-a înrăutățit, România ajungând pe ultimul loc în clasamentul UE. Cu toate acestea, în ceea ce privește anumiți indicatori, țara performează satisfăcător. Există un nivel ridicat de interacțiune online între autoritățile publice și cetățeni, întrucât România se situează pe locul șapte în ceea ce privește utilizatorii de e-guvernare, care reprezintă 82% dintre utilizatorii de internet, față de media UE de 64 %. Necesitatea implementării unor platforme de interacțiune online între autorități și cetățeni a fost accentuată și de criza COVID 19, iar autoritățile trebuie să construiască pe progresul înregistrat deja în această perioadă.

În Regiunea Nord-Est, nivelul de dezvoltare al serviciilor publice digitale oferite de orașe este unul încă redus, deși din cele 46 orașe, 75% sunt înrolate în platforma ghișeul.ro și permit plata anumitor taxe și impozite locale. În afară de acest serviciu, doar reședințele de județ și câteva orașe oferă o varietate mai mare de servicii publice digitale. Interacțiunea online cu cetățenii este posibilă atât pe site-urile primăriilor de orașe, dar și a unui număr de 172 de comune prin intermediul aplicației Regista.ro, însă trebuie menționat că procesele de lucru din cadrul administrației publice locale sunt parțial sau deloc digitalizate.

Prin intermediul axei prioritare 2, operațiunile se vor concentra pe intervenții de tip smart-city (siguranță publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, rețele de trafic și transport public, îmbunătățirea siguranței și securității pentru transportul public, iluminat public, sisteme GIS, etc.) aplicabile în zone funcționale urbane. În acest fel, se răspunde și recomandării de țară formulate în documentul Recomandarea Consiliului privind Programul Național de Reformă al României pentru 2020, anume direcționarea investițiilor către infrastructura de servicii digitale.

>> **Obiectivul strategic 3**

Stimularea tranziției regiunii către o economie cu emisii zero prin creșterea eficienței energetice, îmbunătățirea protecției mediului și creșterea mobilității urbane.

Regiunea Nord-Est se confruntă cu creșterea poluării zonelor urbane din cauza consumurilor de energie mari în clădiri, a sistemelor de transport poluante ce determină o mobilitate limitată, precum și numărul mare de areale urbane degradate.

În contextul expansiunii urbane, fondul locativ la nivel regional era la sfârșitul anului 2018 în creștere cu 1,78%, față de sfârșitul anului 2011. Peste 95% dintre locuințele din mediul urban sunt amplasate în condominii construite în perioada 1960-1990. Multe dintre aceste clădiri au fațadele nereabilitate și sunt construite din materiale ineficiente energetic. Este necesară deci realizarea de investiții în aceste clădiri, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie.

Totodată, consumul de energie pentru spațiile ocupate de administrația publică, clădirile educaționale și cele comerciale reprezintă aproximativ 75% din consumul nerezidențial de energie. Pentru 2021 – 2030 sunt vizate măsuri de creștere a eficienței energetice în clădirile rezidențiale și clădirile publice, de consolidare în funcție de riscurile identificate și utilizarea surselor alternative de energie.

Foarte multe orașe din regiune se confruntă cu o serie de probleme, cu privire la existența unor spații urbane degradate, terenuri/suprafețe degradate, vacante sau neutilizate, care afectează mediul urban și implicit, calitatea vieții populației. O problemă importantă la nivelul regiunii o reprezintă și suprafața redusă a spațiilor verzi amenajate pe cap de locuitor în mediul urban (19,61mp/loc), suprafața ce este mult sub nivelul standardelor impuse de UE (26mp/loc) și a normei Organizației Mondiale a Sănătății (50mp/loc).

În acest sens, măsurile de regenerare urbană din cadrul acestei axe se referă la promovarea investițiilor în infrastructura verde în zonele urbane, reabilitarea spațiilor urbane degradate, reconversia funcțională a terenurilor virane/neutilizate/degradate și extinderea și modernizarea spațiilor verzi.

Analiza Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă și a PDR ilustrează faptul că mobilitatea și conectivitatea urbană este limitată, iar sistemele de transport public sunt încă generatoare de emisii de gaze cu efect de seră. Astfel, problemele comune evidențiate de majoritatea orașelor din regiune sunt lipsa benzilor dedicate, a semaforizării cu prioritate și amenajarea deficitară a stațiilor de autobuz, o infrastructură foarte slab dezvoltată pentru mijloacele de transport ecologic, o conectivitate scăzută sau chiar inexistentă. Transportul public din regiune se bucura de creșterea flotei destinate transportului de persoane și cu un număr în creștere de mijloace de transport public ecologic (rețele de tramvaie și troleibuze

funcționează în orașele Iași, Piatra-Neamț, Suceava, Bacău).

În acest context, este nevoie de investiții pentru promovarea mobilității, dotarea cu mijloace de transport ecologice și stimularea intermodalității diverselor sisteme de transport public, transportul durabil fiind unul dintre domeniile către care României îi este sugerat să direcționeze investițiile, conform recomandărilor din documentul Recomandarea Consiliului privind Programul Național de Reformă al României pentru 2020.

>> Obiectivul strategic 4

Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor urbane și rurale la rețeaua TEN-T prin investiții în infrastructura rutieră de drumuri județene.

Regiunea are o conectivitate rutieră scăzută la rețeaua TEN-T.

Raportul de Țară 2020 evidențiază faptul că infrastructura de transport rutier a României este slab dezvoltată și subdimensionată, rețeaua TEN-T nefiind finalizată și lipsind conexiunea transcarpatică și nereușind să facă față cerințelor unei economii în plină dezvoltare.

La nivel regional, analiza socio-economică a PDR 2021–2030 arată faptul că starea tehnică a rețelei de drumuri publice este în general nesatisfăcătoare, doar 41% de km din totalul rețelei de drumuri fiind modernizați. De asemenea, din totalul lungimii de drumuri județene și orașenești 25% sunt modernizate și 40% sunt acoperite cu îmbrăcăminte ușoară. În ceea ce privește densitatea drumurilor ca indicator de măsurare a accesibilității zonelor, județele din sudul regiunii au o accesibilitate mai redusă, acest fapt contribuind la disparitățile de dezvoltare interregionale.

În ceea ce privește siguranța rutieră în 2017, pe drumurile regiunii s-a înregistrat un număr mare de decese din cauza accidentelor rutiere care clasează regiunea pe locul 2 la nivel național, lipsa infrastructurii adecvate fiind una dintre cauzele principale ale acestui fenomen îngrijorător. Analiza socio-economică a PDR 2021–2030 a identificat existența unor zone compacte din interiorul regiunii care nu au conectivitate directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T.

În perioadele anterioare de programare autoritățile județene au făcut investiții pentru reabilitarea sau modernizarea drumurilor județene din fonduri proprii, fonduri naționale prin programe guvernamentale (PNDL 1 și PNDL 2), respectiv fonduri europene (POR 2007–2013, prin care s-au reabilitat 327 de km respectiv prin POR 2014-2020, prin care se vor

moderniza peste 462 de km).

Investițiile propuse vor viza dezvoltarea conectivității la rețeaua de bază CORE TEN-T prin investiții în infrastructura rutieră de transport județean și soluții pentru creșterea siguranței, decongestionarea și fluidizarea traficului, care vor crea avantaje pentru creșterea economică, a gradului de mobilitate a mărfurilor și persoanelor și vor ajuta la reducerea disparităților intraregionale.

>> Obiectivul strategic 5

Creșterea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii educaționale.

Chiar și pe fondul unei scăderi demografice, infrastructura educațională din regiune este subdimensionată și degradată, afectând accesul la educație și incluziune socială.

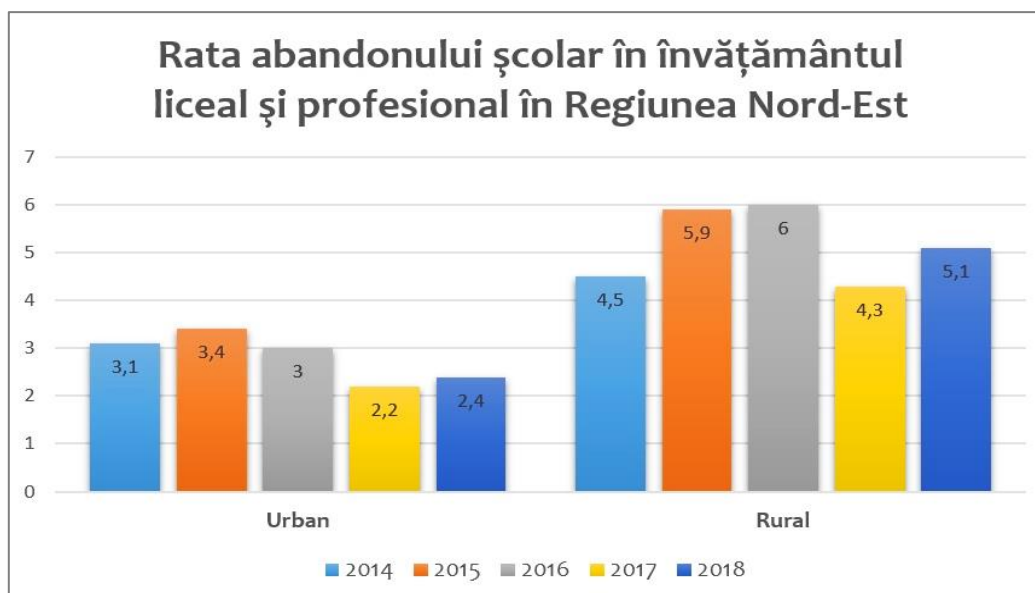
În România, accesul la educație se menține inegal, Rapoartele CE relevând faptul că investițiile în educație sunt de 2,8 % din PIB, față de media UE de 4,6%, situând țara pe ultimul loc la acest capitol.

În Regiunea Nord-Est, în perioada 2011–2018, numărul unităților școlare a scăzut cu 40, ceea ce a impus relocarea elevilor. Un număr mare de școli din mediul urban al județelor mai puțin dezvoltate ale regiunii (sudul regiunii) necesită lucrări de reabilitare și dotare cu echipamente didactice, IT și materiale specifice pentru documentare, mai ales în contextul închiderii școlilor din cauza crizei provocate de COVID 19. Sistemul educațional regional se confruntă cu fenomenul de supraaglomerare (în proporție de peste 50 -60% în județele Iași și Suceava) și între 20-30% în Bacău și Neamț

În 2018, rata abandonului școlar în regiune, pe forme de învățământ, a fost: 1,6% - învățământ primar, 1,7% - învățământ gimnazial, 2,3% - liceal, profesional și de ucenici și 5,8% postliceal și de maiștri. Cele mai afectate de acest fenomen sunt localitățile din mediul urban.

În ceea ce privește educația timpurie, în 2018, doar 16% din copii cu vârsta sub 3 ani, erau înscriși la creșă, aproximativ jumătate din media UE. Rata de participare în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 4 ani și vârsta de școlarizare obligatorie a fost de 89,2 % în 2018, sub media UE (95,4 %).

IPT se confruntă cu provocări diverse. Numărul elevilor înscriși în IPT a crescut constant din 2012, însă ratele de abandon sunt în continuare ridicate. În 2018, în județul Iași s-a înregistrat o rată de abandon cu valori situate între 2,2 și 6%.

Grafic nr. 1 – Rata abandonului școlar

Cu privire la accesibilizarea clădirilor pentru elevii cu dizabilități, la nivel național, aproximativ 30% dintre clădirile școlare sunt prevăzute cu rampă de acces și doar 15% au grupuri sanitare pentru persoane cu dizabilități. În regiune, cea mai gravă situație se regăsește în județul Vaslui, unde aproape 60% din unitățile de învățământ nu au rampă de acces.

Ponderea absolvenților de studii superioare este de 7,6%, situând regiunea în 2017 pe ultimul loc la nivel național, cu mult sub media națională (26,3%) și media UE (40,7%).

Populația cu educație superioară este concentrată în județul Iași, unde activează majoritatea universităților din Regiunea Nord-Est.

În perioadele anterioare, prin POR au fost reabilitate 185 unități școlare, din care 20 de creșe și grădinițe, 124 de școli primare și gimnaziale, 34 de licee și 2 universități, de care beneficiază un număr de peste 75.000 de elevi și studenți.

>> **Obiectivul strategic 6**

Creșterea atractivității regiunii prin investiții în infrastructura de turism și patrimoniu cultural.

Potențialul turistic diversificat și patrimoniul cultural valoros al regiunii este insuficient valorificat. Conform Strategiei Naționale a României pentru Dezvoltarea

Turismului 2019-2030, regiunea deține avantaje competitive pe următoarele tipuri de turism și destinații: Sporturi de iarnă și schi, Sanătate și wellness (balnear), Cultură și istorie.

Turismul de sporturi de iarnă și schi se practică în zona montană a regiunii (Bucovina-Slănic Moldova, pârtia de schi Dealu Negru-Vatra Dornei, stațiunea Durău), cunoscute și vizitate destinații de turism montan și de weekend din România datorită unicitatii și specificului local.

Turismul balnear se practică în județele Suceava (stațiunea Vatra Dornei , Câmpulung Moldovenesc și Gura Humorului), Bacău (Slănic Moldova și Târgu Ocna) și Neamț (stațiunea Durău și Băltățești). Acest tip de turism nu beneficiază de mari investiții în infrastructură și de o cerere foarte mare pe piața turistică. Master Planul Național de Turism Balnear evidențiază faptul ca infrastructura urbană din numeroase stațiuni balneare este într- o stare de degradare avansată. Există încă anumite zone ce dețin izvoare termale și minerale din regiune ce rămân neexploatate insuficient valorificate. Este evidentă deci necesitatea realizării de investiții semnificative pentru a se face tranziția acestui tip de turism la turismul de tip wellness și spa, generator de venituri importante la nivel internațional.

În ceea ce privește patrimoniul cultural, conform Strategiei Naționale pentru Cultură și Patrimoniu 2016-2022, acesta este amenințat de efectele combinate ale schimbărilor climatice, ale altor schimbări de mediu, ale intervenției umane, precum și de riscuri legate de securitate. Pe teritoriul regiunii există numeroase obiective construite, parte a patrimoniului național, lăcașuri de cult și muzee și colecții publice. Potrivit Studiului de Impact asupra Situației Monumentelor Istorice, în regiune există un număr mare de monumente istorice de tip A, din care 311 monumente istorice sunt situate în mediul urban și 496 în rural. Cu toate acestea, în ultimii ani, un număr mic de obiective de patrimoniu din regiune au beneficiat de investiții semnificative pentru restaurarea și valorificarea în scop turistic.

Regiunea mai dispune și de un patrimoniu semnificativ de centre de agrement și baze turistice (tabere școlare) a căror capacitate a scăzut mult în ultimii ani, în principal din cauza investițiilor scăzute în infrastructură și a degradării. Astfel, în regiune există un număr de 7 tabere pentru elevi și preșcolari, care sunt localizate atât în mediul urban, cât și în mediul rural al regiunii, una dintre ele fiind chiar în comuna Țuțora.

În contextul actual, chiar dacă la nivel județean nu există strategii dedicate dezvoltării turismului, se intenționează finanțarea proiectelor care implică punerea în valoare a patrimoniului cultural valoros și a potențialului turistic. Un exemplu de proiect cu impact

mare este dezvoltarea infrastructurii de turism în zona Bicaz, Cheile Bicazului, inițiativă complementară dezvoltării turistice din județul Neamț.

În perioada 2007–2013 au fost reabilitate 9 infrastructuri turistice, ce au fost vizitate de peste 120 000 de turiști, iar în 2014–2020 au fost depuse 12 proiecte. Totdată, în perioada 2007–2013 au fost reabilitate 13 obiective de patrimoniu, iar în perioada 2014–2020 au fost depuse 50 de proiecte.

>> Obiectivul strategic 7

Dezvoltarea capacității administrative a AMPOR.

Capacitatea administrativă relativ scăzută a ADR IS, în contextul în care va deveni autoritate de management.

Personalul ADR/ AM POR IS are o experiență bogată, mulți dintre angajați lucrând în domeniul fondurilor europene din perioada de dinaintea aderării României la UE. Mediul privat poate deveni mai atractiv pentru aceste persoane, dacă se oferă o salarizare mai competitivă și condiții de lucru mai bune. Și sectorul public poate atrage resursa umană a ADR, urmare a modificărilor apărute în domeniul salarizării funcționarilor publici. Astfel, dacă nu sunt alocate suficiente fonduri pentru buna desfășurare și gestionarea programului, există riscul pierderii personalului cu experiență și al imposibilității de atragere de personal suplimentar înalt calificat.

Asistența tehnică va finanța cheltuielile de funcționare ale ADR, dar și cheltuieli legate de profesionalizarea personalului, procedurizarea activității, îmbunătățirea relației cu beneficiarii etc.

3.5. Strategia de dezvoltare durabilă a județului Iași

Strategia de Dezvoltare Durabilă a județului Iași este finalizată pentru perioada 2021–2030, la data întocmirii prezentei strategii, dar se va prezenta în această secțiune propunerea din draftul strategiei județului, publicată pe pagina web Consiliului Județean spre consultare publică, la data de 30.12.2020.

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Iași pentru perioada 2021 – 2030 își propune următoarele obiective generale, specifice și măsuri:

>> **Obiectiv general 1**

Dezvoltarea capitalului uman al județului Iași și a ratei de ocupare a acestuia, pentru integrarea într-o economie inovativă și performantă.

Obiectiv specific 1.1.:

Creșterea nivelului de educație și formare profesională al populației județului odată cu creșterea ratei de participare la toate nivelele de învățământ și îmbunătățirea ofertei de formare.

Măsuri:

- Reducerea procentului unităților de învățământ care funcționează fără avize sau autorizații (indicele privind caracterul adecvat al utilităților) -condiții de siguranță și funcționare a spațiilor de învățare;
- Creșterea calității, eficacității și relevanței ofertei și procesului educațional și a spațiilor de învățare din învățământul primar, gimnazial, liceal și cel profesional din județ; educație și formare profesională modernă, atractivă, adecvată erei digitale și tranziției verzi;
- Creșterea capacității de școlarizare în învățământul antepreșcolar și profesional, cu precădere dual;
- Creșterea ratei de participare – scăderea absenteismului / abandonului școlar al copiilor din zonele / mediile defavorizate;
- Creșterea ratei de participare – a absolvenților de învățământ liceal la studii superioare – cu precădere la Universitățile din Iași , Suceava , Bacău;
- Dezvoltarea abilităților de viață cheie ale populației;
- Digitizarea managementului și operațiunilor instituțiilor de educație.

Obiectiv specific 1.2.:

Creșterea echilibrată a numărului de locuri de muncă și îmbunătățirea ofertei de ocupare pe teritoriul județului.

Măsuri:

- Sprijinirea creării de locuri de muncă sustenabile pe tot teritoriul județului, inclusiv în zonele rurale / formalizarea locurilor de muncă din sectoare aflate în declin (ex. agricultura de semi- subzistență și în agricultură și industria alimentară – sau în deficit de forță de muncă, turism, etc.);
- Promovarea ocupării locale prin achiziții publice social responsabile în implementarea proiectelor de investiții publice cu creare de locuri de muncă pe plan local;
- Asigurarea forței de muncă necesare în zonele care înregistrează deficite, ex. industria prelucrătoare prin sprijinirea integrării sustenabile pe piața muncii pentru lucrătorii defavorizați, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată, grupurile dezavantajate pe piața muncii, foști deținuți, persoane inactive;
- Ajustarea dezechilibrelor dintre localități și a deficitelor de pe piață prin măsuri structural.

Obiectiv specific 1.3.:

Consolidarea activităților de cercetare – dezvoltare – inovare adaptate la provocările economice actuale, prin cooperarea dintre mediul universitar, centre de cercetare și companii.

Măsuri:

- Îmbunătățirea capacității de cercetare – inovare;
- Digitalizare pentru o viață mai bună.

>> Obiectiv general 2

Creștere economică durabilă, prin dezvoltarea antreprenoriatului și a competitivității sectoriale.

Obiectiv specific 2.1.:

Creșterea competitivității IMM-urilor din județ cu accent pe zonele urbane aflate în declin.

Măsuri:

- Sprijinirea creării de noi companii și creșterea ratei de supraviețuire a acestora în județ;
- Creșterea competitivității economice în județ;
- Creșterea competitivității IMM-urilor din județ prin stimularea internaționalizării / creșterii capacității de export a acestora, inclusiv / cu precădere / cu accent pe zonele urbane aflate în declin.

Obiectiv specific 2.2.:

Dezvoltarea antreprenoriatului și economiei sociale într-un climat general favorabil întreprinderilor – instituții prietenoase cu mediul de afaceri și facilități.

Măsuri:

- Stimularea atragerii de investiții în județul Iași;
- Stimularea antreprenoriatului și economiei sociale.

Obiectiv specific 2.3.:

Adaptarea industriei locale la progresul tehnologic și la cerințele de mediu.

Măsuri:

- Adaptarea industriei locale la progresul tehnologic;
- Adaptarea locale la cerințele de mediu.

>> Obiectiv general 3

Creșterea contribuției echitabile a județului Iași la realizarea țintei de decarbonizare a României și îmbunătățirea calității mediului.

Obiectiv specific 3.1.:

Creșterea gradului de atenuare și adaptare la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor.

Măsuri:

- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în instituțiile publice din județ;

- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră aferente iluminatului public;
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în clădirile rezidențiale;
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în economie;
- Creșterea gradului de prevenire a producerii riscurilor naturale și reducerea efectelor și a pagubelor cauzate de acestea, în principal de inundații, secetă;
- Creșterea gradului de informare și conștientizare a cetățenilor cu privire la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Obiectiv specific 3.2.:

Îmbunătățirea calității factorilor de mediu.

Măsuri:

- Promovarea managementului durabil al apei;
- Promovarea tranziției către o economie circulară;
- Creșterea calității aerului;
- Creșterea calității solurilor.

Obiectiv specific 3.3.:

Îmbunătățirea protecției naturii și biodiversității.

Măsuri:

- Protejarea, restaurarea și utilizarea sustenabilă a siturilor Natura 2000;
- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării;
- Consolidarea capacității administrative a autorităților și entităților cu rol în managementul rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate;
- Creșterea gradului de informare și conștientizare a populației cu privire la conservarea și protejarea naturii.

Obiectiv specific 3.4.:

Promovarea tranziției juste către o economie neutră din punct de vedere climatic.

Măsuri:

- Creșterea gradului de inovare și utilizare de noi tehnologii.

>> Obiectiv general 4

Îmbunătățirea semnificativă a calității vieții cetățenilor din județul Iași, într-un climat de incluziune socială.

Obiectiv specific 4.1.:

Creșterea gradului de bunăstare generală inclusiv pentru grupurile sociale vulnerabile printr-o rețea de servicii sociale bazate pe comunitate și pe parteneriate cu furnizorii de servicii sociale privați, organizații

neguvernamentale.

Măsuri:

- Derularea / finalizarea cu succes a procesului de dezinstituționalizare – atât în domeniul protecției copilului cât și pentru persoanele cu dizabilități;
- Dezvoltarea rețelei de servicii sociale a județului – în parteneriat cu ONG-uri furnizoare de servicii sociale, servicii sociale comunitare organizate de autoritățile locale cu prioritate pentru grupurile defavorizate principale – familii nevoiașe cu copii, vârstnici și persoane cu dizabilități.

Obiectiv specific 4.2.:

Îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru toți, inclusiv grupuri și comunități defavorizate, asigurarea infrastructurii, dotărilor edilitare necesare.

Măsuri:

- Dezvoltarea sistemelor de apă și apă uzată;
- Reabilitarea termică a clădirilor / eficiența / incluziune energetică.

Obiectiv specific 4.3.:

Îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin servicii de sănătate accesibile și performante, capabile să facă față mai bine provocărilor actuale.

Măsuri:

- Îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin asigurarea accesului la asistență medicală de specialitate și în spital;
- Creșterea eficienței politicilor locale și județene de protecție a sănătății publice și prevenție, Consolidarea asistenței medicale primare.

Obiectiv specific 4.4.:

Dezvoltarea ofertei de servicii culturale.

Măsuri:

- Creșterea și diversificarea categoriilor de public / consumator cultural, cu accent pe categorii vulnerabile;
- Promovarea vizibilității și cunoașterii expresiilor culturale ale grupurilor etnice și categoriilor vulnerabile;
- Promovarea mijloacelor de producție și distribuție creative, inovatoare și durabile;
- Promovarea utilizării noilor tehnologii și noilor medii de comunicare în producția și consumul cultural;
- Dezvoltarea și conservarea infrastructurii culturale.

Obiectiv specific 4.5.:

Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor destinate sportului și petrecerii timpului liber.

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor locale pentru desfășurarea activităților sportive (săli de sport,

piscine, stadioane etc.);

- Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor locale pentru petrecerea timpului liber (cinematografe, teatre, săli de concert, biblioteci, muzee etc.);
- Creșterea suprafețelor verzi din spațiul urban.

>> Obiectiv general 5

Creșterea gradului de conectivitate și mobilitate la nivelul județului Iași.

Obiectiv specific 5.1.:

Îmbunătățirea conectivității digitale și a digitalizării serviciilor publice.

Măsuri:

- Creșterea gradului de digitalizare a serviciilor publice pentru societatea românească;
- Accelerarea transformării digitale a companiilor.

Obiectiv specific 5.2.:

Consolidarea și modernizarea serviciilor de comunicații.

Măsuri:

- Încurajarea accesului la infrastructura de telecomunicații existentă;
- Accelerarea extinderii / implementării infrastructurii de bandă largă, inclusiv în zonele rurale.

Obiectiv specific 5.3.:

Creșterea mobilității, inter-conectivității și accesibilității locurilor de muncă, serviciilor și educației prin sisteme și servicii publice de transport performante și durabile.

Măsuri:

- Îmbunătățirea serviciilor de transport pe șosele și pe calea ferată;
- Îmbunătățirea siguranței și securității pentru toate modurile de transport;
- Investiții în dezvoltarea de terminale intermodale.

Obiectiv specific 5.4.:

Dezvoltarea infrastructurii digitale și de transport.

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii digitale;
- Investiții în infrastructură.

>> Obiectiv general 6

Dezvoltarea de comunități durabile și solidare în județul Iași care valorifică eficient oportunitățile de dezvoltare prin colaborare și parteneriat.

Obiectiv specific 6.1.:

Consolidarea măsurilor de bună guvernare la nivelul tuturor instituțiilor publice din județ.

Măsuri:

- Creșterea legitimității administrației publice locale prin raportare la încrederea conferită de cetățeni;
- Îmbunătățirea managementului strategic / operațional la nivel de autorități și instituții;
- Dezvoltarea sistemului de e-guvernare la nivelul autorităților și instituțiilor publice.

Obiectiv specific 6.2.:

Dezvoltarea parteneriatelor interne și internaționale.

Măsuri:

- Valorificarea de inițiative în vederea încheierii de parteneriate-cheie cu sectorul public, privat și cu sectorul neguvernamental;
- Dezvoltarea parteneriatului urban–rural la nivelul județului.

Obiectiv specific 6.3.:

Îmbunătățirea planificării teritoriale la nivelul județului și a unităților administrativ-teritoriale pentru a facilita valorificarea optimă a oportunităților de dezvoltare în contextul poziției strategice a județului și coordonarea necesară între actorii relevanți.

Măsuri:

- Planificarea teritorială modernă și pregătirea eficientă a proiectelor de investiții pentru a se asigura condiții de locuit și calitatea vieții locuitorilor județului și un cadru previzibil tuturor factorilor interesați din domeniul locuirii.

4. Programe de finanțare disponibile

4.1. Programe operaționale

Ministerul Fondurilor Europene enumeră 8 programe de fonduri europene, cu alocările de bani aferente, prin care se vor finanța proiecte de investiții, inclusiv pentru antreprenori, în România, în perioada de programare 2021-2030.

Un număr de 7 programe vor fi gestionate de MFE ca autoritate de management:

- 1) *Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027: 2,143 miliarde euro;*
- 2) *Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027: 4,615 miliarde euro;*
- 3) *Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027: 7,722 miliarde euro;*

- 4) Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027: 2,594 miliarde euro;
- 5) Programul Operațional Sănătate 2021-2027: 4,73 miliarde euro;
- 6) Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027: 597 milioane euro;
- 7) Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027: 1,76 miliarde euro.

4.2. Programul Operațional Regional Nord-Est 2021-2027 (POR NE 2021-2027)

>> Obiectivul general

Principalul obiectiv al POR NE 2021-2027 este reprezentat de creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale, prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunii.

>> Obiectivele strategice regionale

Obiectivele strategice regionale sunt definite după cum urmează:

- ✚ **OSR1:** *Susținerea inovării, prin stimularea dezvoltării mediului antreprenorial, a sectorului CDI și a colaborării dintre acestea, în vederea utilizării de produse și procese inovative, în contextul specializării inteligente;*
- ✚ **OSR2:** *Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii;*
- ✚ **OSR3:** *O regiune mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și a adaptării la schimbările climatice;*
- ✚ **OSR4:** *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității în regiune, prin investiții în infrastructura rutieră de transport regional ca factor determinant al dezvoltării economice, reziliente în fața schimbărilor climatice, sigură și operațională, capabilă să asigure legături rapide și eficiente la rețelele de transport internațional, interregional și intraregional, precum și fluidizarea circulației bunurilor și persoanelor, asigurând un standard european al infrastructurii, valorificând astfel și poziția geo-strategică a regiunii;*
- ✚ **OSR5:** *Îmbunătățirea calității învățământului și creșterea accesului populației la educație prin dezvoltarea infrastructurii aferente;*
- ✚ **OSR6:** *Creșterea atractivității Regiunii Nord-Est prin valorificarea potențialului turistic și al patrimoniului cultural și natural;*
- ✚ **OSR7:** *Întărirea capacității administrative la nivelul AMPOR și beneficiari pentru o bună implementare a POR.*

>> Prioritățile programului

Prioritatea 1:

O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice.

Obiective specifice:

- OS1: Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;
- OS2: Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;
- OS3: Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor.

Prioritatea 2:

O regiune cu orașe inteligente (Smart Cities)

Obiective specifice:

- OS1: Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor.

Prioritatea 3:

O regiune cu orașe partenere cu mediul.

Obiective specifice:

- OS1: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- OS1: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării;
- OS3: Promovarea mobilității urbane multimodale.

Prioritatea 4:

O regiune accesibilă.

Obiective specifice:

- OS1: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere.

Prioritatea 5:

O regiune educată.

Obiective specifice:

- *OS1: Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii.*

Prioritatea 6:

O regiune atractivă.

Obiective specifice:

- *OS1: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele rurale;*
- *OS2: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor rurale.*

Prioritatea 7:

Asistența tehnică.

Obiective specifice:

- *OS1: Programul Operațional Regional va fi împărțit în 8 POR-uri mai mici, fiecare gestionat de Agențiile de Dezvoltare Regională, ca autorități de management, de la nivel regional.*
- *OS2: Alocările de mai sus cuprind și cofinanțarea națională, pe lângă banii europeni.*
- *OS3: Acești bani fac parte din Fondurile structurale și de coeziune, care totalizează 31 de miliarde de euro de la Bruxelles pentru România, în perioada de programare 2021-2027.*
- *OS4: Alocarea celor 31 de miliarde de euro din viitoarea perioadă de programare este împărțită astfel:*
 - 19 miliarde Euro (55% din buget) provin din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), fiind dedicate în special digitalizării, dezvoltării durabile, incluziunii sociale ori sănătății;
 - 6,07 miliarde Euro (26%) reprezintă Fondul Social European (FSE+), prin care vor fi sprijinite incluziunea socială, sănătatea, educația și ocuparea forței de muncă.
 - 4,49 miliarde Euro (14% din buget) provin din Fondul de Coeziune și sunt alocați pentru a dezvolta domeniul transportului și va sprijini dezvoltarea durabilă;
 - 1,76 miliarde Euro (5%) vor fi alocați pentru Fondul European Tranziție Justă pentru a sprijini diversificarea economică a celor mai afectate regiuni.
 - În total, României îi vor reveni circa 80 miliarde Euro, sprijin financiar european, în perioada 2021-2027, conform negocierilor din Consiliul European din luna iulie 2020.
 - Restul până la această sumă sunt fondurile din Mecanismul de redresare și reziliență (circa 30 miliarde Euro) și Politica Agricolă Comună a UE (circa 20 de miliarde Euro).

4.3. Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) este program finanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, prin care se acordă fonduri nerambursabile de la Uniunea Europeană și Guvernul României pentru dezvoltarea economico-socială a spațiului rural din România.

>> Obiective strategice

Obiectivele strategice ale PNDR sunt definite după cum urmează:

- *Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole;*
- *Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;*
- *Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.*

>> Priorități de dezvoltare rurală

PNDR stabilește și următoarele priorități de dezvoltare rurală:

- *Modernizarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole prin consolidarea acestora, deschiderea către piață și procesare a produselor agricole;*
- *Încurajarea întineririi generațiilor de agricultori prin sprijinirea instalării tinerilor fermieri;*
- *Dezvoltarea infrastructurii urbane de bază ca condiție pentru atragerea investițiilor în zonele rurale și crearea de noi locuri de muncă și implicit la dezvoltarea spațiului rural;*
- *Încurajarea diversificării economiei urbane prin promovarea creării și dezvoltării IMM-urilor în sectoarele nonagricole din mediul rural;*
- *Promovarea sectorului pomicol, ca sector cu nevoi specifice, prin intermediul unui subprogram dedicat;*
- *Încurajarea dezvoltării locale plasate în responsabilitatea comunității prin intermediul abordării LEADER. Competența transversală a LEADER îmbunătățește competitivitatea, calitatea vieții și diversificarea economiei rurale, precum și combaterea sărăciei și excluderii sociale.*

4.4. Programul Național de Dezvoltare Locală

Programul Național de Dezvoltare Locală - PNDL, coordonat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, stabilește cadrul legal pentru

implementarea unor proiecte de importanță națională, care susțin dezvoltarea regională prin realizarea unor lucrări de infrastructură rutieră, tehnico-edilitară și socio-educativă.

>> **Obiective de investiții**

Obiectivele de investiții care pot fi finanțate în cadrul programului trebuie să vizeze lucrări de **realizare / extindere / reabilitare / modernizare**, respectiv, **dotare**, pentru unul dintre următoarele domenii specifice:

- *Sisteme de alimentare cu apă și stații de tratare a apei;*
- *Sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;*
- *Unități de învățământ preuniversitar, respectiv: grădinițe, școli generale primare și gimnaziale, licee, grupuri școlare, colegii naționale, școli profesionale, școli postliceale, unități de învățământ special de stat;*
- *Unități sanitare;*
- *Drumuri publice clasificate și încadrate, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, ca drumuri județene, drumuri de interes local, drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților;*
- *Poduri, podețe sau punți pietonale;*
- *Obiective culturale de interes local, respectiv biblioteci, muzee, centre culturale multifuncționale, teatre;*
- *Platforme de gunoi;*
- *Piețe publice, comerciale, târguri, oboare;*
- *Modernizarea bazelor sportive;*
- *Sediile instituțiilor publice ale autorităților administrației publice locale, precum și a instituțiilor publice din subordinea acestora;*
- *Infrastructura turistică dezvoltată de autoritățile publice locale ca instrument de punere în valoare a potențialului turistic local, pentru obiectivele de investiții aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea acestora.*

>> **Subprograme și beneficiari eligibili**

Subprogramele definite și, respectiv, beneficiarii eligibili aferenți acestora sunt:

- ***Subprogramul „Modernizarea satului românesc”:** beneficiarii eligibili sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale*

comunelor, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară, reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale localităților;

- **Subprogramul „Regenerarea urbană a municipiilor și orașelor”:** beneficiarii eligibili sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale municipiilor și orașelor, inclusiv pentru localitățile componente ale acestora, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară, reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale municipiilor, inclusiv ale subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale acestora, ale orașelor, inclusiv pentru localitățile componente ale acestora;
- **Subprogramul „Infrastructură la nivel județean”:** beneficiarii eligibili sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale județene, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară, reprezentate de autoritățile administrației publice locale județene.

>> Finanțare

Programul se finanțează din transferuri de la bugetul de stat, în limita fondurilor aprobate anual în bugetul Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, din fonduri aprobate anual cu această destinație în bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale beneficiare și din alte surse legal constituite.

În limita fondurilor aprobate anual prin legea bugetului de stat, în baza analizei interne de specialitate a propunerilor de finanțare ale autorităților locale, se aprobă prin ordin al ministrului lucrărilor publice, dezvoltării și administrației lista finală cu obiectivele de investiții care se finanțează, listă care se publică pe site-ul Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației.

4.5. Compania Națională de Investiții

Compania Națională de Investiții S.A. (CNI) derulează Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social (PNCIPS) prin care se pot realiza obiective de investiții în conformitate cu prevederile Anexei 3 din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare așa cum sunt acestea definite în cadrul art. 1, alin (2), lit. a) – n), din

Anexa 3 a actului normativ menționat anterior.

Subprogramele din cadrul PNCIPS sunt următoarele:

>> Subprogramul „SĂLI DE SPORT”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „BAZINE DE ÎNOT”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „COMPLEXURI SPORTIVE”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „AȘEZĂMINTE CULTURALE”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „UNITĂȚI ȘI INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT DE STAT”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „PATINOARE ARTIFICIALE”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările

ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „UNITĂȚI SANITARE”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „SĂLI DE CINEMA”

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul „LUCRĂRI ÎN PRIMĂ URGENȚĂ”

Conform art. 3, alin. 2 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, în scopul prevenirii și atenuării efectelor riscurilor naturale cauzate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică, proiectare, execuție de construcții noi, reconstrucția imobilelor afectate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren sau expertizare tehnică, proiectare și execuția lucrărilor care constau în consolidarea / repararea elementelor structurale și, după caz, a elementelor nestructurale ale construcției și/sau introducerea unor elemente structural suplimentare, demolări parțiale, lucrări de îmbunătățire a terenului de fundare, reabilitări la construcții și instalațiile aferente, reparații capitale.

>> Subprogramul "REABILITARE BLOCURI DE LOCUINȚE SITUATE ÎN LOCALITĂȚI DIN ZONE DEFAVORIZATE"

Se finanțează exclusiv obiectivele de investiții preluate din Programul de reabilitare a unor blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate, pentru anul 2014, aprobat prin HG 343/2014, până la finalizarea acestora.

>> Subprogramul "DRUMURI DE INTERES LOCAL ȘI DRUMURI DE INTERES JUDEȚEAN"

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul "FOSE SEPTICE, MICROSTAȚII DE EPURARE ȘI SISTEME DE ALIMENTARE CU APĂ"

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

>> Subprogramul "ALTE OBIECTIVE DE INTERES PUBLIC SAU SOCIAL ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR"

Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare.

PARTEA II

ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI ȚUȚORA

1. Istoric UAT ȚUȚORA

Pe malul drept al Prutului, la est de fosta capitală a Țării Moldovei, orașul Iași, în pitoreasca luncă a râului, se află străvechea localitate Țuțora. Neîndoielnic, este vorba de o rămășiță a vechii vame, sat, târg și oraș, situat în epoca medievală pe ambele părți ale bătrânului fluviu (pe partea stângă a Prutului așezarea se întindea de la marginea sudică a Ungheniului actual până la Valea Mare).

Investigațiile de teren, deocamdată destul de sărace, efectuate pe teritoriul fostei localități, cât și în împrejurimi, relevă o populare a locului încă din prima epocă a pietrei apoi și în celelalte etape ale epocii respective, ajungându-se ulterior ca locul să fie populat în perioada nouă a pietrei, în precucuteni (prima jumătate a mil. IV), continuându-se cu eneoliticul, cultura Cucuteni-Tripolie, după care a urmat epoca de tranziție la bronz și bronzul târziu, cultura Nouă .

Pe malul de vest al Prutului, la Chipirești, la Holboca, în Lunca Țuțorii, în perimetrul localității însăși, dar și la est de râu, pe teritoriul satelor Buzduganii de Sus și Valea Mare, s-au găsit numeroase vestigii din epoca fierului, Hallstatul timpuriu și La Tene, secolele XII-II î. Hr. Pe aceeași vatră a satului, pe partea stângă a Prutului, au fost depistate numeroase fragmente ceramice de pe câteva așezări antice târzii, cultura Sântana de Mureș-Cerneahov, secolele III-IV d. Hr., iar pe malul opus s-au descoperit urme ale unei așezări din epoca feudalismului timpuriu, secolele VIII-IX, de tip Dridu, precum și din veacurile XV-XVIII, dovedindu-se astfel locuirea intensă aici din timpuri imemorabile.

1.1. Întemeierea

Întemeierea Țuțorii nu a fost întâmplătoare. Locul oferea mari oportunități pentru practicarea agriculturii (fertila luncă a Prutului fiind bogată în pământ arabil și pășune), cât

și pentru comunicare, cea din urmă premisă fiind caracteristică regiunii încă din antichitate, șesul Prutului constituind o importantă arteră de circulație ce lega porturile Mării Negre cu adâncul teritoriului getic .

După instituirea dominației tătărești, în anii 1241 și 1242, asupra teritoriului dintre Carpați și Nistru, vedem regiunea străbătută de Marele Drum Comercial Tătăresc. Mărfurile orientale erau preluate din porturile nordice ale Mării Negre, străbatau ținuturile tătărești, urmând cursul Nistrului în sus. De la Tighina o arteră a acestuia se desprindea, îndreptându-se spre vest, de-a lungul Bâcului, trecând pe la Rădenii Vechi și Rezina, de unde cobora spre Prut. O altă ramură a aceleiași rute venea înapoi pe la Lăpușna. Joncțiunea se făcea la Țuțora, după care se mergea spre nord, trecându-se prin Iași și Suceava, de unde o parte din mărfuri plecau spre Halici, Podolia și Polonia, ajungând tocmai la Marea Baltică. De acolo, pe acest vestit „drum tătăresc” sau „al Levantului”, devenit după întemeierea Țării Moldovei «moldovenesc», se întorceau spre Caffa, Cetatea Albă și Chilia caravane încărcate cu cereale, vin, sare, ceară, miere, urmate de turme, cirezi și herghelii . De-a lungul întregului itinerar se observă o aglomerare de sate, iar așezările străbătute cunosc o evoluție economică ascendentă.

Apropierea imediată de târgul Iași, cât și așezarea la un vechi vad al Prutului, a făcut ca respectiva arteră comercială să treacă pe la Țuțora, probabil până la formarea Țării Moldovei, iar statutul de vamă să-i fie acordat încă de cei dintâi voievozi, fapt care a determinat, mai târziu, evoluția locului în unul din cele mai importante centre economice, strategice și administrative medievale așezate pe râul Prut.

1.2. Toponimia și primele atestări

Originea numelui Țuțora este incertă. Constantin G. Giurescu presupune că ar putea proveni de la o persoană . De aceeași părere este și cercetătorul D. Ciurea, spunând, cu referire la un document din 1471, că ar fi vorba de un oarecare Țoțor.

Istoricul A. Boldur, căutând să argumenteze etimologia denumirii Brodnicilor, a neamului care a populat regiunea la începutul veacului XII, crede că Brodî sau Brudi ar fi fost denumirea inițială a Țuțorii, interpretând astfel greșit aceeași sursă de la Ștefan cel Mare din 1471, în care locul apare menționat prin sintagma „u Cocori ni brody” .

În ce ne privește, suntem de părere că toponimul în cauză denotă o caracteristică a locului, cuvântul „**țuțuroi**” însemnând în graiul popular șiroi de apă sau chiar nămol.

Tocmai pentru rolul avut în trecutul Moldovei, dar mai ales al zonei în care se află,

cronicile l-au consemnat frecvent. Prima sa atestare documentară se conține într-un act din 5 aprilie 1448. După cum era de așteptat, statutul inițial sub care apare este cel de vad și vamă domnească la trecerea Prutului, în calea amintitului drum comercial. Mențiunea este prilejuită de scutirea de vamă « la vadul de la Țuțora », acordată mănăstirii Pobrata de către domnitorul Petru Aron, unchiul lui Ștefan cel Mare.

Același domnitor, la 25 august 1454, facilita din nou trecerea vamei la «Vadul Țuțorii» călugărilor de la mănăstirea Moldovița.

Un privilegiu asemănător acorda Ștefan cel Mare mănăstirii «Înălțarea Domnului» de la Neamț. La 1 aprilie 1470, cele trei măji (pescari) ale acesteia urmau să nu plătească vamă nicăieri, «nici la Țuțora».

În fine, la 15 august 1471, marele voievod acorda o altă scutire de vamă mănăstirii Pobrata.

Cu siguranță, alături de vechiul târg al Iașului, Țuțora a jucat un rol important destul de timpuriu în popularea regiunii, satele fiind atrase de oportunitățile economice oferite de ea, dar și de Marele Drum care trecea prin regiune. După cum reiese din câteva relatări - una din 23 iulie 1557, alta din 10 mai 1582 - însăși a evoluat în așezare rurală.

Adevărata sa evoluție economică s-a produs însă odată cu stabilirea definitivă - la mijlocul secolului al XVI-lea - a capitalei țării la Iași. Acum domnitorii constată că Țuțora este importantă strategie pentru cetatea de scaun. Ea este amplasată geografic la gura unui larg defileu, care, din partea de răsărit, asigură accesul spre capitală. De aici, de pe șleahurile Prutului, a Culii și Lăpușnii, se abăteau de obicei năvălirile tătare, turcești și căzăcești. De aceea, Țuțora, cu marea sa câmpie, capabilă să găzduiască însemnate contingente militare și așezată la poarta de dealuri Cristești-Tomești, este transformată în braniște domnească (de la slavonul braniti, a împiedica, a opri), adică opritură, loc menit adunării celor trebuincioase întreținerii curții domnești.

De asemenea, locul este prielnic în aspect natural. Apa Prutului are calități curative, iar imensa câmpie este umedă și deci favorabilă atât pășunatului cât și agriculturii, în general.

Farmecul acesta, bunăoară, îl copleșesc pe călătorul italian Cornelio Magni, care relatează la 1672 că «Pentru primirea sultanului (domnitorul moldovean - n.n.) a ales o câmpie făcută anume pentru acest scop, alcătuită dintr-un mare amfiteatru rotund, cu un diamentru de aproximativ douăzeci de mile în lungime și înconjurată de dealuri line, având în spate munți înalți. Era scăldată de râul Prut care, curgând în albia sa destul de regulată, uda una din laturile ei. Pe această pajiște întinsă, iarba era tot atât de verde în luna august ca în Italia în

luna mai... Această frumoasă câmpie oferea o bună pășune pentru toți caii întregii armate».

Datorită priveliștii pitorești, dar și pentru poziționarea sa strategică, curtea domnească a decis să transforme Țuțora în loc de refugiu pe timp de pace cât și atunci când asupra capitalei se abăteau diferite pericole: războaie sau epidemii, așa cum s-a întâmplat, de exemplu, pe timpul lui Gheorghe-vodă Ghica, în 1737, când domnitorul își muta curtea la Țuțora «pentru a se feri de ravagiul ciumei din Iași», iar în vara anului următor «ca să se mai răcorească de boală».

Prin urmare, un pas următor întreprins de domnie întru organizarea Țuțorii a fost instituirea aici a unei reședințe domnești temporare.

1.3. Oraș domnesc de negoț și popas

O primă relatare în acest sens o face cronicarul Grigore Ureche, care susține că, în septembrie 1552, boierii țării l-au asasinat pe domnitorul Ștefan-vodă, fiul lui Petru Rareș, aflat «la podul de la Țuțora».

În sprijinul aceleiași afirmații vine și mulțimea de documente emise aici, începând cu a doua jumătate a secolului al XVI-lea, în special pe timpul lui Petru Șchiopul.

Aflarea în calea Marelui Drum Comercial, statutul de vamă și vad, de braniște și reședință domnească, fac locul atrăgător pentru meșteșugarii și negustorii care au legătură directă cu transportul. Aici vin sătenii din împrejurimi pentru a-și vinde produsele, cumpărând în schimb unelte de lucru și alte mărfuri de care au nevoie. Țuțora devine atractivă economic, sporind astfel popularea așezării. Sunt premise care, la răscrucea veurilor XV-XVI, au determinat evoluția vechii vame și trecătoare la Prut în calitate de târg (-torg, în slavă însemnând așezare sau loc unde se face schimbul de mărfuri) în Evul Mediu. Noțiunea în cauză este, de fapt, sinonim a celei de oraș. În orice caz, în privința Țuțorii, aceste două noțiuni, în diferite documente, se interferează.

Dacă datele oferite de matricolele universității din Krakowia (Polonia) sunt exacte, atunci existența orașului Țuțora poate fi constatată deja în veacul al XV-lea, între anii 1405-1503, pe când în cadrul acestei instituții, printre 18 studenți originari din orașele Moldovei, figura și un «Iohannos Stanislai de Thutzora» (Țuțora).

Cu siguranță, orașul Țuțora exista în anul 1606, când îl vedem figurând în Catastiful orașelor moldovene, alcătuit de Miron Costin, consemnare care ne face să credem că e apogeul dezvoltării sale ca centru urban.

Pe harta lui Reichersdorf, întocmită în a doua domnie a lui Petru Rareș (1527-1538),

localitatea apare în calitate de târg. E adevărat că acesta o numește «Lasti », dar lucrul poate fi ușor înțeles pentru epoca medievală, când, din deficiențe de cunoaștere a limbii, asemenea confuzii par aproape firești.

O carte de danie de la Constantin-Vodă Movilă însă este cât se poate de precisă când constată existența «târgului Țuțora» la 11 august 1611 . Se pare că documentul care face o atare mențiune este și ultimul, căci niciodată ulterior nu vom mai întâlni așezarea fixată cu statutul de «târg».

Într-o relatare din anul 1661 însă, emisarul turc Evlia Celebi, aflându-se în trecere prin Moldova, vorbește de existența comunei Țuțora. Descrierea călătorului este cea mai completă și, deocamdată, singura în măsură să ofere o imagine cât de cât proximă în privința Țuțorii medievale.

Astfel, spune călătorul turc: « Negustorii și călătorii veniți din orașul Iași, cât și cei ce se îndreaptă întracolo, poposesc în acest orașel. Deoarece acest oraș se află pe malul râului Prut,- după un obicei din vechime, aici se percep toate plățile vamale... În timpurile vechi, acest orașel Țuțora, a fost oraș portuar... Actualmente, aceasta este o așezare, asemănătoare unui orașel. Aici sunt o sută de case, două biserici și circa 50 de băcării».

Se poate înțelege, prin urmare, din cele afirmate mai sus, că orașul Țuțora a fost o certitudine, pe care călătorul turc o mai constată la mijlocul veacului al XVII-lea.

1.4. Organizarea: hotarul și ocolul Țuțorii

Evoluția Țuțorii de la statutul de vad și vamă la cel de așezare urbană, în mod sigur a trebuit să fie asigurată, pe lângă condițiile deja amintite, de o organizare administrativă și economică corespunzătoare. Această sarcină a revenit în mare parte domnitorului, căci, lucru știut, toate târgurile și oarașele moldovene în epoca medievală au fost așezate pe pământ domnesc, constituind proprietatea acestuia.

În privința Țuțorii o atare relație este indiscutabilă, existența sa fiind certificată chiar de cele dintâi documente referitoare la trecutul său.

Astfel, târgul sau orașul era supus total domniei. Voievodul asigura locuitorilor urbei liniștea și posibilitatea de a face negoț pe o suprafață mai mare. În schimb, orașenii plăteau diferite dări și îndeplineau anumite lucrări în folosul domniei.

Trăitorii târgurilor moldovene nu au fost doar negustori și meșteșugari, mai ales în faza incipientă a așezărilor respective, ci și agricultori; ei cultivau pământul, aveau prisăci, iazuri, vii, păduri, mori, creșteau, îndeosebi, animale ș.a. De aceea, în afară de vatră, orașul

poseda mult pământ agricol care constituia „hotarul” său.

Pe lângă „hotar” însă, deoarece aici exista o reședință temporară domnească, Țuțora mai avea și „ocol”, din care făceau parte mai multe sate vecine. La fel ca și târgul, „satele de ocol” erau proprietăți domnești și, prin urmare, erau supuse târgului prin voința domniei, depinzând de curtea domnească de aici. Locuitorii lor trebuiau să facă aprovizionarea acestuia cu cele necesare: alimente, furaje, să îndeplinească lucrări de construire și întreținere a clădirilor, prisăcilor, iazurilor, să îndeplinească transporturi etc..

Ocolul Țuțorii este amintit pentru prima oară într-un act de danie de la Constantin-vodă Movilă, datat cu 30 august 1611. Documentul surprinde momentul când domnitorul scotea „satul Dănușenii (Dănușenii), ce a fost ascultător de ocolul târgului Țuțora” din componența ocolului, donându-l „pentru slujbă credincioasă” lui Toader stolnic.

La fel proceda și Vasile-vodă Lupul în anul 1644, scoțând din „ocolul Țuțorii” seliștea Ursăști pe Prut, dăruind-o lui Andoca.

Acestea sunt singurele surse care amintesc de ocolul Țuțorii. Importanța lor constă în faptul că ele permit să întrevădem, cu destulă exactitate, mărimea teritorială a respectivei structuri. În acest sens, credem că Țuțora a avut, la început, un ocol neobișnuit de mic în comparație cu alte structuri similare.

De regulă, numărul satelor unui ocol în epoca medievală a variat între 12 și 17 . La începutul secolului XVII însă ocolul Țuțorii nu cuprindea mai mult de 3-4 localități, căci așezările pe care cei doi domnitori le scoteau din componența ocolului la 1611 și 1644, Dănușenii și Ursăștii (Valea Mare), nu numai că erau vecine imediate ale acestuia, dar constituiau și limitele de nord și, respectiv, de sud ale ocolului în cauză. Mai sus de Dănușeni, pe Prut, începând cu Ciureștii și Unghenii, urmau satele răzășești . La sud, mai jos de Ursăști, erau Dăienii și Morenii, ca și Țuțora, posesiuni domnești ascultătoare de Morile din Iași . La est, toate sate răzășești, iar la vest exista marele ocol domnesc al orașului Iași. Astfel, Ursăștii, Dănușenii și Țuțora însăși au fost localitățile cuprinse inițial în fostul ocol al acestui târg.

Numărul limitat de așezări incluse în ocolul respectiv se datorează, credem, atât caracterului temporar de reședință domnească pe care a avut-o Țuțora, cât și aflării sale în imediata vecinătate a reședinței de bază domnești, orașul Iași, cu ocolul său deja amintit.

1.5. O identitate firească

În aceeași ordine de idei, la fel de importantă ni se pare întinderea Țuțorii ca așezare

umană.

Fapt e că cele dintâi documente referitoare la trecutul Țuțorii nu conțin mărturii clare despre amplasarea sa, acestea amintind doar o formulă generală – „Țuțora pe Prut”. Când vorbim însă de așezarea concretă a localității, avem în vedere, în primul rând, amplasarea acesteia în raport cu râul Prut.

În acest sens, cercetări recente privind istoria localităților de pe cursul Prutului mijlociu arată că amplasarea lor pe ambele maluri ale râului a fost o realitate aproape axiomatică. Tocmai de aceea, reieșind din firescul situației, numeroase surse scrise nici nu au recurs la detalieri de dislocare, limitându-se la sintagma generală „pe Prut”. Excepții au fost doar cazuri speciale de hotărnicie sau precizare a hotarelor satelor, când situația a impus asemenea concretizări.

Un hrisov de la Mihai-vodă Racoviță, care descria exact desfășurarea moșiei Țuțora în anul 1720, nu lasă nici un dubiu în privința așezării localității pe ambele părți ale Prutului. Aceeași situație este prezentată de un document de la Grigore Ghica-vodă din 1738.

Mai mult, unele surse documentare lasă să se înțeleagă că pe aceeași moșie au existat, concomitent, pe partea dreaptă a Prutului - vatra satului Țuțora, iar pe cea stângă - cea a târgului sau orașului Țuțora. Printre asemenea relatări se numără și cea deja amintită, a călătorului turc Evlia Celebi din anul 1661, care după ce arată că de la Iași a ajuns „la un mare râu Prut”, pe malul căruia „se află satul Țuțora ..., bine aranjat”, cu „o mare mănăstire”, unde „toți necredincioșii care vin din ținuturile căzăcești, se opresc, deoarece la acest sat există trecătoarea peste râu”, emisarul spune că pârcălabul nu le-a permis să poposească aici, obligându-i îndată să traverseze fluviul, unde se află „orașul Țuțora”, despre care notează scurt, dar plastic, că acesta este lipsit de faima sa de altădată și că „Până în timpul de față (1661 n.n.) aici se văd clar rămășițele palatelor dărâmate, mănăstirilor, piețelor și străzilor”.

O altă însemnare aparține Principelui Iacob Sobieski, care, în calitate de însoțitor al regelui polon în campania militară din anul 1686 în Moldova împotriva turcilor, nota astfel itinerarul parcurs de armata polonă: "Marți, 13 august ..., ne-am oprit la Zagarancea, pe Prut. Miercuri, 14 august, am pornit dimineața, ne-am oprit la Țuțora... Vineri, 16 august, regele a trecut pe celălalt mal de cum s-a luminat și a pornit spre Iași... Sâmbătă 17 august, dimineața, regele a trecut din nou râul și s-a întors la Țuțora".

În aceeași ordine de idei se înscriu și câteva relatări din care desprindem că la Țuțora a existat și un depozit domnesc la începutul veacului al XVIII-lea, era menționat un Ali Aga, păzitor al „hambarului celui împărătesc de la Țuțora”. Existența hambarului domnesc la

Țuțora este atestată și în 1738.

La rândul său, un călător turc prin Moldova anului 1740, susținea că „Pe drumul din Iași spre Hotin, pe malul Prutului, se află Țuțora - hambarul de grâne a armatei otomane. Acolo sunt adunate rezervele de făină cumpărate din Rumelia și regiunea Dunării. La Țuțora sunt aduse pe apă...”.

Un cronicar din secolul XVIII, referindu-se la venirea vizirului turc în Moldova la 1715, era mai precis în detalii privind dislocarea aceluși depozit, arătând că demnitarul "...au trecut pe la Iași și au trecut pe la Țuțora, pe cea parte de Prut (pe partea stângă - n. n.), la hambar, și au mersu la domnul și sau împreunat", lucru din care se poate înțelege cu ușurință amplasarea târgului omonim pe malul stâng al Prutului, așa cum îl fixa în notele sale Elvia Celebi la mijlocul veacului al XVII-lea.

Această certitudine este susținută și de unele surse cartografice, între care amintim de harta lui Dimitrie Cantemir, de cea a geografului francez I. B. d'Anville, întocmită în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, cât și de harta unui anonim german de pe la 1730, pusă în circuitul științific de I. Lepsi în anul 1933.

De asemenea, nu este mai puțin important să se observe că în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, după ce vechiul târg decăzuse, pe locul lui se constata satul Țuțora Veche, apelativul din urmă venind să constituie nimic altceva decât o reminiscență a așezării urbane de altădată, în timp ce localitatea omonimă de pe partea opusă a Prutului începu să fie numită Țuțora Nouă, lucru convențional, căci, de fapt, ambele așezări aveau o vârstă identică.

1.6. În bătaia focului și a jafurilor

Mai sus, am văzut o serie de premise care au contribuit la evoluția Țuțorii de la simplu vad, la vamă, apoi așezare rurală și, în sfârșit, reședință domnească, cu toate atribuțiile ce reies dintr-un asemenea statut.

Sigur, aceste condiții au avut o influență benefică nu numai asupra locului, dar și a zonei în genere, ele contribuind, așa cum s-a spus deja, prin dezvoltarea schimbului de produse dintre localnici și călătorii care străbăteau marele drum, la o prosperare economică, și, prin urmare, la o creștere demografică în regiune. Cum însă orice lucru, pe lângă aspecte pozitive are și părți negative, la fel și aceste împrejurări, care au dat naștere uneia dintre puținele așezări urbane aflate pe Prut de-a lungul istoriei, au condiționat, în virtutea unor împrejurări nefaste ale timpului, decăderea și, până la urmă, dispariția târgului medieval

Țuțora.

Fără îndoială, evoluția ascendentă a localității s-a produs atâta timp cât Țara Moldovei a avut parte de pace. Odată însă cu intensificarea - la răscrucea secolelor XVI-XVII - a tendinței de întărire a dominației otomane în Țările Române, cu pătrunderea tătarilor nogai în Bugeac și a înăsprii luptei acestora cu polonii și cazacii zaporojeni, situația țării s-a înrăutățit. În consecință, din cauza pericolului constant, „Drumul moldovenesc” se transformă în itinerar de jaf și război, periculos deci circulației mărfurilor. De aceea, călătorii nu-l mai urmează obligatoriu, ci sunt nevoiți să-și devieze direcția. Astfel, ei nu mai coboară spre Chilia și Cetatea Albă direct de la Țuțora în jos, pe la Lăpușna, ci merg spre răsărit, pe la Rezina, de-a lungul râului Bâc, trecând pe la Chișinău și Tighina, de unde apucă calea porturilor amintite și a Crimeii. Acum, din aceeași cauză, decade și celălalt târg, Lăpușna, așezat pe linie cu târgul Țuțora în direcția sud-est, iar lunca Prutului se transformă, pentru mai bine de două secole, în „șleah al oștii”.

În consecință, târgul Țuțora, cu statutul său de reședință temporară domnească, dar și de pavăză în fața Iașului din partea de răsărit, cu întinsa și bogata sa câmpie, devenise, încă de pe la jumătatea secolului al XVI-lea, locul unor numeroase și importante evenimente din istoria Moldovei medievale.

Încoace, după trecerea Dunării, pe amintitul șleah al oștii, țineau calea turcii. Pe Prutul de sus, pe direcția aceluiași șleah, coborau oștile polone. Pe drumul lipcanilor, hoardele tătarilor lituanieni, iar pe șleahul Cului - cazacii zaporojeni.

Astfel, unul dintre primele evenimente petrecute aici a fost groaznică asasinare, în septembrie 1552, de către boierii țării, a domnitorului Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Rareș, zicând cronicarul că „Noaptea cu toții (boierii - n.n.) s-au ridicat la podul de la Țuțora și i-au tăiat ațele cortului asupra lui Ștefan-Vodă și cu multe răni pătrunzându-l, au murit, după ce a domnit doi ani și patru luni”.

În anul 1581, se bat aici lăpușnenii răzvrățiți împotriva lui Iancu-Vodă Sasul. Răsculații sunt învinși, iar pretendentul la tron se îneacă în Prut.

Peste șase ani, în septembrie 1587, are loc bătălia dintre Petru-Vodă Șchiopul și cazacii, veniți la Țuțora pentru a-l înscăuna pe Ioan, zis Potcoavă.

Tot aici, în 1595, se ciocnește armata moldo-polonă cu cea turco-tătară. Un «război mare la Prut, pe drumul Iașului», este semnalat în anul 1618, iar în septembrie 1620 câmpia Țuțorii a fost teatrul unei confruntări sângeroase dintre oștile moldo-polone și tătărăști. Războiul s-a dat pentru scoaterea țării de sub dominația otomană. Rezultatul a fost groaznic.

Domnitorul Moldovei Gaspar-vodă Crazziani și Zolkievski, hatmanul leșesc, - omorâți, iar țara prădată.

În anul următor, 1621, pentru a se răzbuna, leșii intră în Moldova, o pradă până la Iași, incendiază orașul, după care își așează tabăra la Țuțora, de unde trec prin foc și sabie împrejurimile.

În 1633, pentru a-l mazili pe Moise-Vodă Movilă, la Țuțora se așează oastea tătară. Aceiași tătari, întorcându-se din expediția lor asupra Poloniei în anul 1649 pe la Rezina și Brătuleni, pe drumul zis al lipcanilor, au jefuit crud satele din valea Prutului, așezate în preajma Țuțorii. Domnitorul țării, Vasile Lupul, a fost nevoit să întreprindă măsuri drastice întru ai izgoni din Moldova. În anul următor însă aceștia, hotărând să se răzbune pe demnitarul moldovean, au revenit însoțiți de cazaci, instalându-se la Țuțora, de unde și-au revărsat mânia asupra regiunii. Același lucru s-a întâmplat în anul 1658, când liniștea țării a fost tulburată de oștile lui Calga-sultan, venit la Țuțora pentru a-l scoate din scaun pe Ghica-vodă. O mare oaste turcească, în frunte cu însuși sultanul, aflată în trecere spre cetatea polonă Camenița, a poposit aici în anul 1672, astfel încât, de frică, satele se bejeniseră din șleahul oștirii. În 1675, turcii revin la Țuțora și-l mazălesc pe Dumitru-vodă Duca. La rândul său, regele polon, Ioan Sobieski, își așează armata la Țuțora în campania sa împotriva turcilor din anul 1686. După cum relatează în jurnalul său inginerul militar Philippe le Masson Du Pont, Sobieski alege locul din superstiție, cunoscându-l după „lunga rezistență pe care a opus-o acolo Zolkiewski (bunicul său - n.n.) împotriva unui mare număr de turci și tătari”. „Această câmpie a Țuțorii - susține același Du Pont - mai este cunoscută și datorită faptului că fusese punctul de întâlnire a diferitor hoarde tătarăști, când aceștia își porneau incursiunile în Polonia”. De aceea, memorialistul francez arată că un alt compatriot de al său, Dalerac, autor al unei Istории secrete, auzise deseori vorbindu-se de câmpia Țuțora din care regele polon dorea să facă un oraș pe malul Prutului, după cheful său. Nu se știe dacă planului lui Sobieski i-a fost sortit să se împlinescă, dar în tratatul de la Carlowitz, din anul 1699, printre cetățile Dubnița și Soroca, pe care polonezii erau somați să le părăsească, figura și cetatea Țuțora.

Și în veacul al XVIII-lea, de la un capăt la altul, locul a fost supus expedițiilor și războaielor pustiitoare. Bineînțeles că perpetuarea unei asemenea situații s-a răsfrânt în cel mai nefast mod asupra Țuțorii și regiunii în genere.

Bunăoară, în anul 1596 erau raportate pierderi de acte, făcându-se referință la războiul din anul precedent, dintre poloni și turco-tătari „când s-au turburat țara, când a venit

hanul la Țuțora". Un călător francez spunea la 1770 despre satul din ocolul Țuțorii, Dănuțeni, că ar fi fost dărâmat de hanul tătarilor din Crimeea, Ghirai . Răzeșii din satul Gângurești, mai sus de Țuțora, la fel mărturiseau în anul 1680 despre urmările venirii la Țuțora, în anul 1650, a cazacilor și tătarilor că „uricele și zapisele de moșie le-au pierit când a fost prada cea mare de tătari în zilele lui Vasile Lupu" . La fel mărturiseau și țărani din Ungheni în anul 1706, motivând lipsa documentelor „că au pierit când au venit Kunițki cu cazacii asupra țării". Despre aceeași campanie tătaro-cazacă de la Țuțora cronicarul Miron Costin spunea că „satele, orașele, toate arzându și prădându, cu acea vrăjmășie era tătarii asupra țării". Relatări de acest gen sunt numeroase. Cert însă este că rozboiul acesta de la 1650, prin care Hatmanul cazacilor Bogdan Hmelnițki dorea să capete mâna Ruxandei, fiica domnitorului moldovean Vasile Lupul, pentru feciorul său Timuș, a dus la ruinarea târgului Țuțora, situație din care așezarea nu a avut să-și mai revină niciodată. Relatarea este făcută de același călător turc Evlia Celebi, care, referindu-se la tabloul văzut în trecerea sa pe aici la 1661, susținea că: „Până în timpul de față aici se văd clar rămășițele palatelor dărâmate, mănăstirilor, pietelor și străzilor. Odată însă, pe timpul cuceritorului Bagdadului, sultanului Murad al IV-lea, oștile cazacilor răzvrățiți și ale Moldovei s-au luptat între ele. Spre dimineață, când domnitorul Moldovei, Lupul-bei (Vasile Lupul - n. n.) începea să biruie, asupra celor aflați în luptă s-au năpustit, iuți ca vântul, tătarii și au făcut un așa măcel, încât, până în timpul de față, oasele necredincioșilor stau grămezi în jur... După aceasta, hoardele tătare, dând focului amintitul oraș Țuțora, cu mare pradă s-au întors în Crimeea".

Niciodată, ulterior, Țuțora nu a mai fost menționată cu statut de târg sau oraș, iar amintirea de la 1699 în tratatul de la Carlowitz a cetății Țuțora, credem, sublinia, mai degrabă semnificația strategică a locului de bază militară, decât sensul în sine a unei atare fortificații. Poziția de loc strategic, vamă și reședință temporară domnească Țuțora și-a păstrat-o și pentru veacul al XVIII-lea.

În anul 1735 Grigore Ghica-vodă se afla cu toată oastea aici pentru a se feri de primejdia nemților, iar în 1738 același domnitor s-a reșezat la Țuțora din cauza ciumei care bântuia în Iași.

În vara lui 1711, în timpul campaniei de la Prut, aici și-a instalat tabăra Petru cel Mare, țarul rus, întâlnindu-se cu Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei.

În anul următor, prin poruncă turcilor, Prutul a fost curățat de la vărsarea sa în Dunăre până la Țuțora, făcând aici hambare pentru depozitarea pâinii aduse de la porturile Mării Negre, pentru aprovizionarea cetăților din nordul Moldovei.

Din a doua jumătate a secolului în cauză, rușii au fost cei care au bătătorit frecvent marea și mănoasa câmpie, oferind relatări și impresii despre această așezare, acum sat cu numele de Țuțora Veche.

Deși, din când în când, domnitorul scoate câte o bucată de pământ din „hotarul domnesc”, dăruind-o unor boieri credincioși, în decursul acestui secol, locul a continuat să fie braniște domnească.

Potrivit datelor recensământului populației din anul 1774, ocolul braniștii de la Țuțora încadra 13 sate: Țuțora Veche, Țuțora Nouă, Oprișani, Moreni, Costuleni, Prisăcani, Dănuțeni, Ungheni, Mânzăteștii Vechi, Bogdănești, Titieni, Frăsinești și Măcărești . Tot atâtea erau la 1803.

1.7. Anul fatal - 1812

După 1812, autoritățile ruse au păstrat ocolul braniștii, lărgindu-l semnificativ pe partea dreaptă a Prutului - până la 30 de sate . Din păcate, printre acestea nu figura Țuțora însăși, lipsă care, credem, s-ar fi putut datora faptului că ambele sate: Țuțora Veche și Țuțora Nouă, constituiau proprietatea unuia dintre cei mai bogați boieri moldoveni la acea vreme, a vistiernicului Iordache Balș.

Satul Țuțora Nouă își continuă existența și astăzi, acesta constituind comuna cu același nume de pe partea dreaptă a Prutului.

Cât privește Țuțora Veche, descendenta înfloritorului târg de altădată de pe malul stâng al râului, a dispărut în prima jumătate a secolului al XIX-lea, printre ultimile sale amintiri documentare fiind un testament de la 1822. Nu cunoaștem exact cauzele dispariției sale. Putem presupune însă, cu anumită doză de certitudine, că motivul a fost anexarea Moldovei dintre Prut și Nistru la Imperiul rus în anul 1812. Anume ei, locuitorii Țuțorii, care au găzduit aproape un secol pe moșia lor trupele ruse, fiind obligați, așa cum o făceau la 1774, să îndeplinească numeroase prestații față de aramata imperială dislocată aici în cadrul repetatelor războaie ruso-turce, au simțit ca nimeni alții, pe propria piele, ce înseamnă stăpânire rusească. De aceea, nedorința acestora de a trăi sub noul regim, a impus plecarea lor peste Prut, pe cealaltă parte de moșie.

Altă cauză, care rizidă din urmările aceluiași rapt, s-a datorat faptului că la mijlocul secolului XIX moșia Țuțora Veche, a cărei proprietar era marele latifundiar moldovean Alecu Balș, după o îndelungată perioadă de înflorire, s-a pomenit într-o gravă situație economică. După anul de tristă pomină, 1812, Rusia a închis vama și trecerea de la Țuțora,

transferând-o la Sculeni, apoi Dănuțeni și, în fine la Ungheni. Unica speranță de a evita ruinarea, Alecu Balș o vedea în trasarea pe aici a viitoarei căi ferate Chișinău-Iași, căci cine alții decât locuitorii Țuțorii înțelegeau mai bine avantajele găzduirii unei mari căi de circulație.

Lupta pentru direcționarea viitoarei căi de fier pe urmele marelui drum de altădată a fost aprigă, iar metodele utilizate diverse: de la trafic de influență, relații personale de amicitie la vârf, până la bani. Nu doar marele latifundiar nădăjduia într-un deznodământ fericit al visului său, dar și toți locuitorii Țuțorii Vechi, ai Buzduganilor și Dănuțenilor, toate proprietăți ale aceluiași boier, situate compact în jurul satului reședință. Când alegerea, potrivit proiectului de landsaft, a căzut pe Ungheni, pe acolo pe unde proprietarul acestuia, M.Buznea, nu depuse pic de efort de a atrage importanta construcție, dezamăgirea pentru cei de pe moșia Țuțorii a fost profundă, iar urmările dezolante.

În consecință, Alecu Balș a decis să vândă moșia, iar locuitorii satelor sale au preferat să-l urmeze pe proprietățile sale de la Ciuciulea (Orhei) . Așa se explică faptul că în vechiul sat de români Buzdugani, de pe moșia Țuțorii, după plecarea băștinașilor, la finele veacului XIX s-au așezat ucrainenii veniți din regiunea Hotinului.

1.8. O certitudine mărturisită

Că existența în preajma Ungheniului actual a unui oraș medieval numit Țuțora nu este un mit, vorbesc și relatările lui Zamfir Arbore, făcute în cunoscutul său «Dicționar geografic al Basarabiei» în temeiul unor informații furnizate de autoritățile locale la 1904, care, cunoscând situația, susțineau că: "...între acest sat (Dănuțeni, astăzi cartier în partea de sud a or. Ungheni - n.n.) și Valea Mare există până acum rămășițele unei cetăți vechi; ruinele sunt chiar pe malul Prutului".

Neîndoielnic, martorii oculari de la începutul secolului trecut vorbeau de urmele cetății Țuțora, atestată documentar și propusă spre evacuare, precum am văzut, alături de Dubnița și Soroca, de turci în tratatul de la Carlowitz în anul 1699 . Nu cunoaștem, deocamdată, mărimea sau arhitectura acesteia. Ținând cont însă de faptul că în Evul Mediu Prutul nu a fost un râu de hotar, asemănător Nistrului, nu credem că Țuțora a fost o cetate clasică, asemănătoare Hotinului, Sorocii sau Tighinii. Cu siguranță, se avea în vedere mai mult semnificația strategică a locului însuși, sau, cel mult o fortificație militară tradițională din pământ, cu șanț de apărare și ceva elemente din piatră, dacă ținem cont, totuși, și de statutul de reședință domnească a așezării.

Iată însă că, în sfârșit, în luna iulie-august curent, cercetătorii Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, dr. I. Tentiuc și A. Levinschi, împreună cu colegii lor de la Muzeul de Istorie și Etnografie Ungheni, au pus începutul unor cercetări arheologice sistematice pe locul vechii așezări. Rezultatele definitive ale acestora abia urmează a fi analizate. Concluziile preliminare însă sunt deosebit de optimiste, căci s-a dovedit că Țuțora a fost o importantă așezare umană și trecătoare la Prut încă din preistorie, descoperindu-se aici importante vestigii din perioada fierului târziu, secolele VI-IV î. Hr. Același lucru este valabil și pentru epoca feudală a localității, fapt dovedit prin descoperirea locului garnizoanei militare, a impunătorului șanț de apărare, a necropolei acesteia, cât și a unui bogat material arheologic săpat în cele trei șantiere. Cu părere de rău, timpul restrâns alocat cercetărilor, mijloacele fizice și materiale reduse, dar și inundațiile cauzate de revărsarea râului Prut, nu au permis mai mult. Cu siguranță însă, investigațiile arheologice din anii următori vor scoate la iveală alte și alte dovezi ale vieții Țuțorii medievale, inclusiv urme ale vetrei acesteia: case, biserci, mănăstiri, dughene și, de ce nu, a misterioasei cetăți, așa cum vedeau altădată localitatea martorii oculari. Este un lucru prin care nu ne propunem să infirmăm neapărat subiectivismul marelui clasic român referitor la imposibilitatea Prutului de a genera condiții de viață urbană de-a lungul cursului său, ci o încercare firească de a scoate din negura vremii destinul unei așezări importante din trecutul Moldovei. Un trecut, iată se dovedește, neașteptat de interesant și surprinzător.

2. Prezentare generală

2.1. Descriere generală

Țuțora este o localitate în județul Iași, România, care s-a numit pe vremuri Cecora. Întemeierea comunei Țuțora nu a fost întâmplătoare. Locul oferea mari oportunități pentru practicarea agriculturii (fertila luncă a Prutului fiind bogată în pământ arabil și pășune), cât și pentru comunicare, cea din urmă premisă fiind caracteristică regiunii încă din antichitate, șesul Prutului constituind o importantă arteră de circulație ce lega porturile Mării Negre cu adâncul getic.

Prima sa atestare documentară se conține într-un act din 5 aprilie 1448. După cum era de așteptat, statutul inițial sub care apare este cel de văd și vamă domnească la trecerea Prutului, în calea amintitului drum comercial. Mențiunea este prilejuită de scutirea de vamă

« la vadul de la Țuțora », acordată mănăstirii Pobrata de către domnitorul Petru Aron, unchiul lui Ștefan cel Mare. Datorită priveliștii pitorești, dar și pentru poziționarea sa strategică, curtea domnească a decis să transforme Țuțora în loc de refugiu pe timp de pace cât și atunci când asupra capitalei se abăteau diferite pericole: războaie sau epidemii, așa cum s-a întâmplat, de exemplu, pe timpul lui Gheorghe-vodă Ghica, în 1737, când domnitorul își muta curtea la Țuțora «pentru a se feri de ravagiul ciumei din Iași», iar în vara anului următor «ca să se mai răcorească de boală». În apropierea satului a fost ucis în noaptea de 1 septembrie 1552 voievodul Ștefan Rareș. În prezent, satul Țuțora este reședința comunei cu același nume.

2.2. Delimitarea teritoriului

Din punct de vedere geografic, satul Țuțora se află la limitele estice și nord-estice ale județului Iași și ale țării. Situată la numai 20 de km sud-est de Iași, la contactul dintre Câmpia Moldovei și Podișul Central Moldovenesc, pe malul drept al Prutului, în partea de sud-sud vest este flancat de Coasta Iașilor, pe linia dealurilor: Osoi, Chiperești, Dealul Doamnei, Tomești, Vlădiceni, Ciurea etc. Suprafața comunei Țuțora este de 3807 hectare, iar comuna este străbătut de văile Prutului, Jijiei și ale Bahluiului.

Vecini satului Țuțora sunt:

- La **Nord** - comuna Ungheni;
- La **Sud** - comunele Comarna și Prisecani;
- La **Nord-Vest** - comuna Holboca;
- La **Vest** - comuna Tomești;
- La **Est** - Republica Moldova.

Componența teritorială este alcătuită din:

- Țuțora
- Chiperești
- Oprișeni

Figura nr. 5 - Localizarea comunei Țuțora pe harta județului Iași

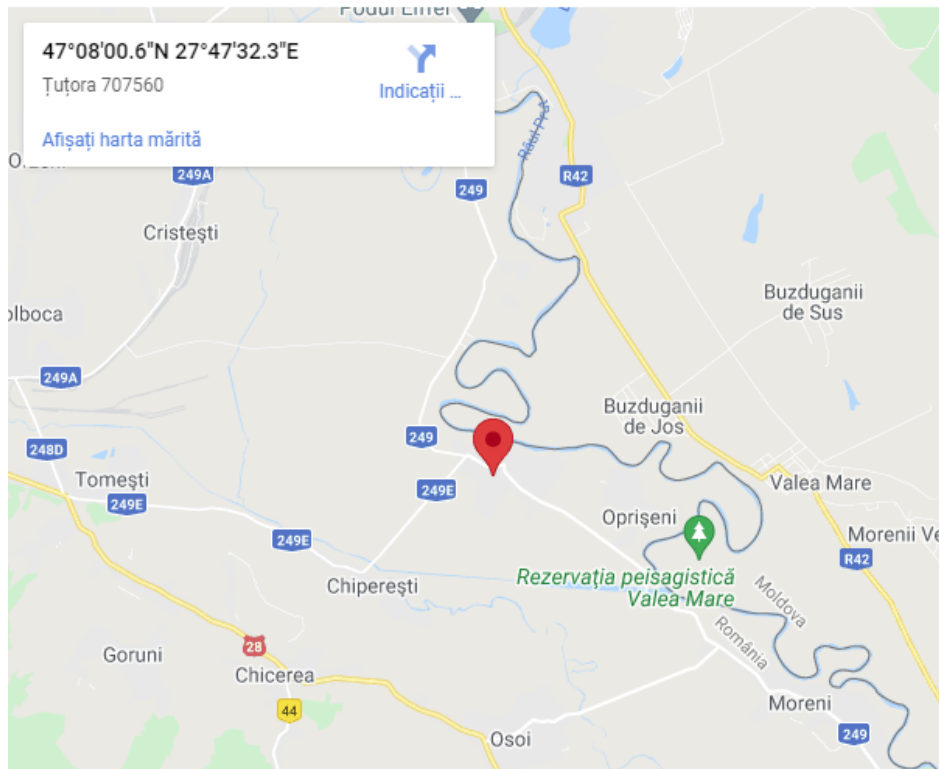

Figura nr. 6 – Localizare Google Maps

Comuna se află în marginea estică a județului, pe malul drept al Prutului, la granița cu raionul Ungheni din Republica Moldova. Este străbătută de șoseaua județeană DJ249, care o leagă spre sud de Prisăcani, Grozești și Gorban (unde se termină în DN28), și spre nord de Ungheni și Victoria (unde se termină în DN24). Din acest drum, la Țuțora se ramifică șoseaua județeană DJ249E, care o leagă spre vest de Tomești (unde se termină în DN28).

2.3. Analiza situației

2.3.1. Economia mediului / starea mediului:

Clima

Poziția geografică a zonei Țuțora imprimă climei un pronunțat caracter temperat-continental, cu ierni lungi și geroase, veri călduroase, anotimpurile de tranziție - primăvara și toamna - fiind singurele bogate în precipitații. Datele înregistrate la stația meteorologică din Iași ne indică maxime absolute în jur de 40°C, în cursul verilor călduroase și secetoase, iar minimele, în jur de minus 30°C, rezultând o amplitudine de cca. 70°C. În linii mari, zona se încadrează în climatul general al județului, cu variații minime de câteva grade.

O particularitate a acestei zone o constituie și inversiunile termice, datorate maselor de aer care pendulează pe văile Prutului și Jijiei, culoare de drenaj, care fac ca temperatura să scadă și mai mult. Așa se explică faptul că în ianuarie 1985 s-au înregistrat valori de -32°C. Nu întâmplător, șoselei care traversează șesul dintre Prut și Jijia, între localitățile Țuțora și Chiperești, i s-a dat de către localnici denumirea de „Șoseaua Rece”, datorită curenților de aer care se formează aici. Vânturile caracteristice acestei zone, secetele, ploile cu grindină, furtunile mari și brumele timpurii sunt fenomene hidrometeorologice destul de frecvente.

Hidrologie

Poziția geografică, relieful și, mai ales, factorii climatici se reflectă puternic în regimul hidrografic al râurilor, care se caracterizează printr-o alimentare pluvională accentuată generând mari variații de nivel și debit, variații ce dau naștere la viituri și inundații cu efecte negative asupra economiei, precum și printr-o eroziune puternică, exprimată în turbiditatea ridicată a apelor.

La suprafață, apa se prezintă sub formă de râuri, pârâie, lacuri, bălți etc. Râurile

reprezintă cea mai însemnată sursă hidrografică a localității Țuțora, caracterizându-se printr-un regim cu frecvente și accentuate variații de nivel și debit, care se alimentează din ploii și zăpezi, fie pe cale pluvială, fie pe cale subteran-moderată.

Principala arteră hidrografică, ce udă zona Țuțora, este Prutul, cunoscut în Antichitate sub numele de Pyretus. Izvorăște din Carpații Păduroși, Masivul Cernahora (Cernagora), având o lungime de 989 km. Principalul afluent al Prutului este Jijia. Pentru protejarea satelor s-a construit canalul Chiperești-Prut, care preia o parte din excesul de apă, în timpul inundațiilor.

Gestionarea deșeurilor

Gestiunea deșeurilor se face conform normelor europene în vigoare. Comuna Țuțora respectă prevederile în ceea ce privește gestiunea deșeurilor. Deșeurile menajere sunt colectate de SC GIREXIM UNIVERSAL SA și sunt transportate la groapa de gunoi. Companiile *Edil Iași* și *Salubris* se ocupă de selecția, tratarea și depozitarea gunoiului menajer.

2.3.2. Transport

Rețeaua de transport este reprezentată mai ales de transportul rutier, în comună neexistând stație CFR. Datorită apropierii comunei de oraș, în localitățile Țuțora, Oprișeni și Chiperești, transportul public de persoane este asigurat de autocare și microbuze private.

2.3.3. Infrastructură

Infrastructura de drumuri

Infrastructura de drumuri nu este de destul de dezvoltată în comună, străzile principale, drumul județean DJ249 D și DJ249 E sunt în stare bună. Este necesară asfaltarea drumurilor secundare din comună, mai ales în localitățile așezate la o distanță mai mare de drumul județean. Pentru siguranța pietonilor este necesară reabilitarea trotuarelor. În comună, nu există un drum special amenajat pentru bicicliști.

Alimentarea cu apă potabilă

Zona rurală din România este acoperită de sistemul de canalizare și apă potabilă doar

în proporție de 12,9%, respectiv 15,1%, iar în cazul zonei urbane această valoare este de 85,5%, respectiv 87,6%.

În localitățile Țuțora, Oprișeni și Chiperești există rețea de apă potabilă. Asiguratorul serviciului este Apa Vital S.A. din Iași (pompare apă de la Priza Prut spre Iași). Proporția conectării în aceste localități este 75-80%. Administrația Națională Apele Române (ANAR) întreține nodul hidrotehnic de la Chiperești.

Canalizarea

În comună există rețea de canalizare pe o porțiune de 1,8 km. În perioada următoare, se caută oportunități de accesare a unor fonduri în vederea realizării rețelei de canalizare pentru toate localitățile aparținătoare comunei Țuțora, fiind necesară o extindere pentru încă 26,2 km.

Rețeaua de gaz

Există rețea de gaz în comună, lungimea rețelei este de 3760 ml și aproximativ 200 de consumatori deserviți, există și un studiu de fezabilitate și proiect tehnic pentru introducerea gazului metan în localitățile comunei, dar în momentul de față nu există fonduri suficiente pentru execuție.

Iluminatul public

Iluminatul public este asigurat în toate localitățile comunei, proporția ariei conectate la rețeaua de curent electric este 100% prin 640 lămpi (390 led, 250 halogen). Proiectul a fost finalizat cu finanțare de la Fondul de Mediu, în valoare de 500.000 de lei.

Comunicații, internet

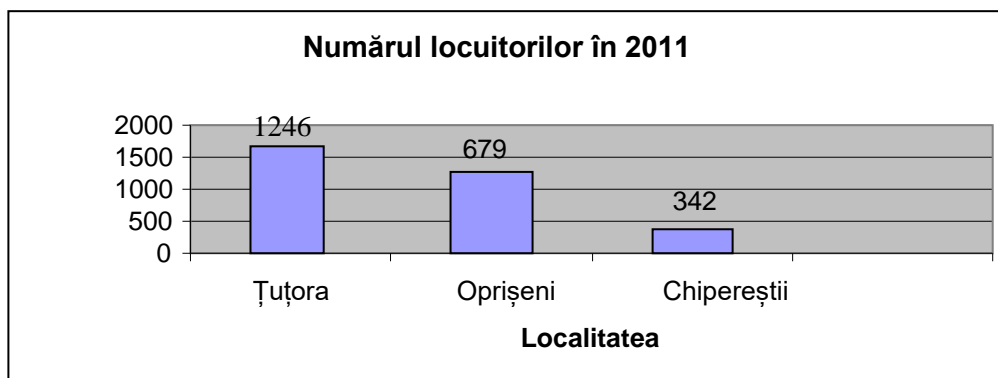
Fiecare localitate din comună dispune de internet de bandă largă, iar în instituțiile publice există rețea wireless. Rețelele de telefonie fixă operate de **Telekom** și **RCS-RDS**, precum și rețelele de telefonie mobilă operate de **Orange** și **Vodafone**, acoperă toate satele aparținătoare cu serviciile specifice de comunicații.

Primăria dispune de un website propriu, actualizat: www.comunatutura.ro.

2.4. Factori umani și resursele umane

2.4.1. Caracteristici demografice

La momentul realizării ultimului recensământ (2011) populația comunei Țuțora a fost de 2.267 locuitori. Din numărul total, numărul locuitorilor pe localități arată astfel:

Grafic nr. 2 – Număr locuitori în 2011

Pe baza statisticilor, numărul locuitorilor între 2002 și 2011 nu a suferit o scădere semnificativă, în 2002 numărul locuitorilor fiind 2119, în 2011 fiind aproximativ 2267.

Conform datelor statistice din 2011, componența etnică a comunei arată în felul următor:

Comună	Locuitori	Români	Necunoscută	Altă etnie
Țuțora	2.276	96,81 %	3,14%	0,04%

Tabel nr. 1 – componența etnică în comuna Țuțora

Migrația este un fenomen caracteristic comunei, numărul migranților crescând de la an la an. Populația este îmbătrânită, iar tinerii preferă să își facă un viitor în altă parte, de cele mai multe ori aleg străinătatea.

Deși conform indicatorilor demografici în comună crește numărul populației, nu avem motive pentru prea mult optimism, creșterea fiind cauzată în primul rând de imigranții interni. Din date însă putem afla că creșterea numărului populației nu atrage după sine creșterea natalității.

Analizând procesele demografice, se poate stabili că populația comunei Țuțora a

crescut din cauza diferenței de migrare pozitivă. Se poate presupune că apropierea de Municipiul Iași va duce în viitorul apropiat la creșterea în continuare a populației. Însă creșterea numărului populației pe cale de îmbătrânire preconizează întărirea problemelor sociale și de angajare în cazul în care nu vor lua naștere dezvoltări care să aibă ca scop menținerea în zonă a populației.

2.4.2. Structura societății

Populația are studii medii în general. Aproximativ 65% din populația activă din comună lucrează ca angajați la diferite societăți comerciale și prestatoare de servicii, predominante fiind firmele de agricultură. Majoritatea angajaților sunt transportați de angajatori, dar există și o parte de muncitori care fac naveta la Iași.

Despre stratificarea socială se poate spune că majoritatea locuitorilor care lucrează ca angajați au un nivel de trai mediu, că și cei ocupați în agricultură și în creșterea animalelor duc un trai decent, dar nu la nivelul volumului de muncă depus.

2.4.3. Starea de sănătate a populației și situația sanitară

Starea de sănătate a populației este acceptabilă datorită profesionalismului și pregătirii bune a cadrelor medicale din comună. În ceea ce privește infrastructura instituțiilor de sănătate, CLINICA ISPIRESCU S.R.L., cu sediul social în localitatea Tomești, județul Iași, are punct de lucru în clădirea denumită generic „Dispensar Uman” din satul Țuțora .

Figura nr. 7 - CLINICA ISPIRESCU – Comuna Țuțora

În localitățile Oprișeni și Chiperești nu funcționează un punct sanitar datorită apropierii dispensarului medical și numărului mic al locuitorilor.

Nu există o organizație civilă cu profil sanitar care ar putea ajuta cel mai mult 20 de persoane cu dizabilități din comună.

2.4.4. *Întreținerea socială*

Întreținerea socială se bazează mai ales pe ajutoarele sociale oferite de stat, însă în comuna Țuțora nu există comunități defavorizate (cu precădere romi) și nici asistați social. Consiliul Local sprijină familiile nevoiașe în anumite situații excepționale. Instituțiile care se ocupă cu întreținerea socială aparțin statului și se ocupă mai ales cu repartizarea ajutoarelor sociale în comună atunci când există sponsorizări sau pentru copii comunei cu diverse ocazii (1 Iunie, sărbători legale etc.).

În comună nu există servicii sociale.

2.4.5. *Educație, formare, cultură*

Educație

În comună funcționează 3 școli: o unitate școlară cu clasele I-VIII, în localitatea Țuțora, și două școli cu clasele I-IV, în localitățile Țuțora și, respectiv, Oprișeni. În grădinițele din Țuțora și Oprișeni, copiii sunt educați în trei grupe separate: mică, mijlocie și mare.

Copiii ce urmează cursurile școlare în cadrul unităților de învățământ ale comunei sunt repartizați în felul următor:

- 41 de copii preșcolari;
- 180 în învățământul primar;
- 130 în învățământul gimnazial.

Procentul elevilor care trec la nivelul liceal sau în școli profesionale de învățământ este de 86,66%, dar la studii postliceale sau universitare ajung să frecventeze doar 2,3%.

Școala din Țuțora dispune de 11 săli de clasă în două corpuri de clădire, un laborator de informatică cu 14 calculatoare conectate la internet; un CDI cu videoproiector, trei calculatoare; o bibliotecă, un secretariat, o direcțiune și grupuri sanitare, toate renovate recent, prin proiect european.

Dotarea școlii cu resurse educaționale este bună: are 14 de calculatoare în laborator,

o varietate de materiale didactice în CDI, de care cadrele didactice pot dispune ori de câte ori au nevoie (jucării, planșe didactice, cărți metodice, videoproiector, aparat de infoliat, xerox, imprimantă, resurse potrivite pentru fiecare disciplină).

În fiecare instituție lucrează cadre didactice cu diplomă, în momentul de față nu sunt profesori suplینitori. Numărul mare al profesorilor navetiști creează probleme mari în ceea ce privește educarea corectă a copiilor.

Cadrele didactice din comună participă la cursuri de perfecționare, organizate de ISJ, CCD, precum și la continuarea studiilor la Universitatea Alexandru-Ioan Cuza din Iași.

Primăria se implică în asigurarea condițiilor de desfășurare a cursurilor prin asigurarea igienizării la timp a sălilor de clasă și prin asigurarea combustibilului necesar pe timpul iernii.

Infrastructura învățământului comunei poate fi evaluată ca fiind acceptabilă, luând în considerare faptul că educația din grădinițe și școlile primare sunt accesibile aproape în fiecare localitate și se oferă posibilitatea accesului la învățământul de 8 clase.

În anul 2016 a avut loc o reabilitare totală a școlii, finanțată din proiect european și parțial de primăria comunei. Recepția s-a desfășurat la sfârșitul lunii mai, 2016, dar activitatea a reînceput doar în luna septembrie a aceluiași an.

În școala din Țuțora este amenajat WC interior, școala dispune de o bibliotecă cu 13.000 de volume, sală și teren de sport amenajate. Clădirea în care funcționează grădinița este separată de școală și are două săli de grupă și WC interior amenajat. Școala din Oprișeni funcționează într-o clădire în care se află două săli de clasă și o grupă de grădiniță.

Figura nr. 8 - Școala gimnazială Țuțora

Se poate observa tendința conform căreia elevii din localitățile mai mici, au șanse mai reduse de a-și continua studiile, dintre aceștia un procent încă și mai mic ajungând în învățământul superior. Cauzele acestei stări de fapt trebuie căutate atât în procesele sociale cât și în procesele economice, în fenomenul de sărăcire a populației, respectiv în nivelul învățământului din școlile din aceste localități.

Nivelul scăzut de trai și veniturile mici în cazul populației au efect și asupra condițiilor de prezență la școală și a frecventării orelor. Rezultatul este scăderea numărului și slaba participare la educație, procentul fiind mult mai scăzut decât procentul mediu pe țară.

Deși unul dintre cele mai importante criterii la nivelul țării este ca programa de învățământ să se alinieze la cerințele pieței forței de muncă și punerea bazei pentru învățarea pe parcursul întregii vieți, competențele asigurate de învățământul general și abilitățile de bază obținute nu corespund nici în continuare cerințelor.

Tinerii pot urma studiile liceale și universitare în Municipiul Iași, în comună lipsește pregătirea de specialitate, respectiv sistemul de formare profesională pentru adulți. Lipsesc instituțiile de cercetare și dezvoltare, respectiv instituțiile care ajută la elaborarea și preluarea tehnologiilor moderne.

Formare

Cursurile de formare necesare sunt cele legate de agricultură, dar organizații care să se ocupe cu acestea nu sunt. Nu există traineri care să se ocupe cu acest fel de educație. Este necesară înființarea unei organizații civile care să se ocupe de această ramură.

Numărul agricultorilor este deosebit de mare, astfel că gospodăriile familiale și private au nevoie de asistență continuă pentru a eficientiza procesele. Totodată, ar fi în folosul comunității ca, în cadrul unor schimburi de experiență, agricultorii din comună să poată experimenta metodele folosite în agricultură în țările vestice.

Cultură

Căminul cultural din Comuna Țuțora a fost recent construit.

Eficacitatea în utilizarea acestuia reprezintă o altă problemă, pe lângă lipsurile infrastructurale, deoarece în aceste instituții se organizează anual doar câteva spectacole, majoritatea evenimentelor fiind nunți și banchete.

Biblioteca comunei Țuțora dispune de 13.000 de volume. Numărul persoanelor care

vizitează în mod regulat biblioteca este destul de mic, circa 100 de persoane. Bibliotecile ar fi potrivite pentru asigurarea unui nou serviciu, cum ar fi accesul la Internet, dar mijloacele necesare nu stau la dispoziția autorităților.

În localitățile Chiperești și Oprișeni este necesară funcționarea unui Telecentru, al cărui plan de activități și servicii să includă următoarele:

- *curs de inițiere în utilizarea calculatoarelor;*
- *relansarea activităților de tineret prin înființarea unor cercuri: dans popular, dans modern; protejarea mediului, informatică;*
- *asigurarea sprijinului și suportului pentru comunitate (completarea formularelor oficiale, formularea cererilor oficiale);*
- *informarea cetățenilor asupra deciziilor consiliului local;*
- *informații legate de servicii;*
- *informare despre piața locurilor de muncă, posibilități de recalificare;*
- *consiliere juridică, bancară;*
- *vizionarea săptămânală a unor filme.*

Cu toate că aceste servicii apar în planul de activitate al telecentrelor, echiparea centrelor, resursele umane și cheltuielile de funcționare nu sunt asigurate. În momentul de față, telecentrele nu au activități specifice. Înființarea, reînnoirea și echiparea acestor telecentre ar fi esențială.

Sport

Activitatea sportivă a populației este însemnată, având în vedere că aceștia îi stau la dispoziție stabilimente care satisfac cerințele sportului de masă și de timp liber. Localitățile dispun de terenuri sportive, există vestiare pe terenurile sportive, iar în localitatea Țuțora este amenajată o sală sportivă.

Sala de sport oferă posibilități pentru practicarea mai multor sporturi, astfel că ar fi nevoie de educarea populației în legătură cu modul de viață sănătos și cu avantajele practicării sporturilor.

Comuna are și o echipă de fotbal – A.S. Țuțora, în Liga a IV-a, seria I, care a terminat pe locul 2 în sezonul 2018-2019.

2.4.6. *Societatea civilă*

În Comuna Țuțora nu există organizații civile. În momentul de față, nu există nicio organizație care să se ocupe cu consultanța economică și socială.

2.5. Caracteristicile economiei

Potențialul economic este atractiv, comuna fiind situată foarte aproape de municipiul Iași și aparține Zonei Metropolitane. Datorită unor firme prospere care își desfășoară activitatea pe raza comunei, toată populația activă are în mod efectiv un loc de muncă, iar în prezent salariile sunt în creștere.

2.5.1. *Specificări pe domenii*

Marea majoritate a populației rurale are tangență cu agricultura, majoritatea oamenilor dețin terenuri pe care le lucrează după programul de muncă. Sunt puține societăți care au ca principal domeniu de activitate agricultura, dar sunt asociații familiale care paralel cu creșterea animalelor practică agricultura, dar nu la un nivel comercial, ci mai ales pentru nevoile personale.

Cele mai importante ramuri industriale sunt: confecții textile, construcții, tâmplărie, fabrică de mobilă, depozit de haine second-hand. Industria construcțiilor este dezvoltată, dar se preconizează o dezvoltare și mai accentuată în viitor.

În ceea ce privește folosirea noilor tehnologii, unitățile care desfășoară activitate în domeniul agrar și industrial, și care au recunoscut importanța noilor tehnologii, le-au achiziționat deja și le folosesc. Industria este în curs de dezvoltare și se așteaptă investitori, mai ales că în planul de amenajare a teritoriului s-a inclus și o zonă industrială.

Serviciile nu sunt încă bine puse la punct. Majoritatea localităților nu au rețele de alimentație publică, deficiențe se înregistrează și în existența unor ateliere specializate cum ar fi: coafură, reparații pantofi, etc. Activitățile de meșteșugărie nu sunt caracteristice comunei.

Din cauza proximității orașului Iași, 60% din populația activă din comună a lucrat în industrie înainte de 1989, restul, adică 40%, lucrând în domeniul agricol.

Turismul nu este o latură forte a comunei, dar așezarea localităților aparținătoare pe

drumul de legătură Iași - Ungheni arată că în viitor această zonă se va dezvolta accentuat. Din păcate, nu există programe care să atragă turiștii. Sunt oameni care sunt interesați de organizarea evenimentelor în comună, dar experiența lor se reduce la organizarea Zilelor Comunale, sau a altor festivaluri deja tradiționale.

Posibilități de camping nu există în comună, deși sunt foarte multe obiective turistice care merită văzute în comuna Țuțora:

Două obiective din comuna Țuțora sunt incluse în lista monumentelor istorice din județul Iași ca monumente de interes local, ambele fiind clasificate ca situri arheologice:

- *Situl de „la Țăruș” (localizat în marginea de sud-est a satului Chiperești), cuprinzând urme de așezări din eneolitic (cultura pre-Cucuteni, faza III), eneoliticul final (cultura Horodiștea-Erbiceni), Latène-ul târziu, perioada secolelor VIII - X (Evul Mediu Timpuriu), și din secolul al XVII-lea;*
- *Așezarea de la „Cotul lui Bogdan”, cunoscută și sub denumirea de „La Prisacă” (localizată la un cot al Prutului, aflat la 3 km nord de satul Țuțora), o așezare datând din secolele XV – XVIII (perioada medievală).*

2.5.2. Relațiile intercomunitare

Relațiile comunei se rezumă deocamdată la o bună conlucrare cu celelalte comune din jur, prin schimb de informații și colaborări ocazionale pe proiecte punctuale.

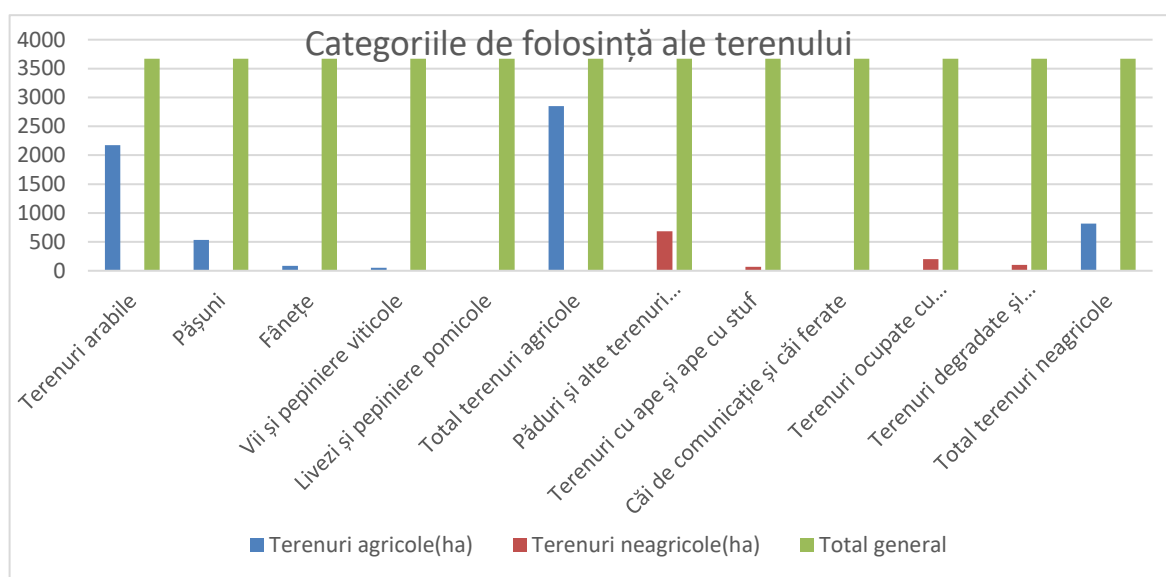
2.6. Suprafața comunei Țuțora

Suprafața teritoriului administrativ al comunei este de **3807 ha**, din care **2850 ha** este **teren agricol**, reprezentând **77,67 %** din totalul suprafeței.

Categorii de terenuri	Suprafață Ha/Km
Terenuri arabile	2173 ha
Pășuni	623 ha
Fânețe	87 ha
Vii si pepiniere viticole	55 ha
Livezi si pepiniere pomicele	0 ha

Total terenuri agricole:	2938 ha
Păduri și alte terenuri forestiere	208 ha
Terenuri cu ape și ape cu stuf	198 ha
Căi de comunicație și căi ferate	73 km
Terenuri ocupate cu construcții și curți	144 ha
Terenuri degradate și neproductive	246 ha
Total terenuri neagricole:	869ha
TOTAL GENERAL:	3807 ha

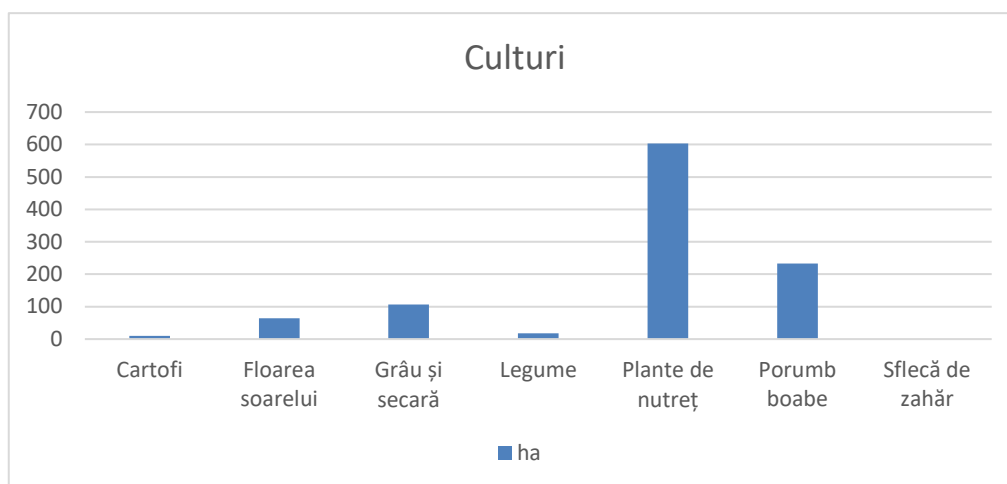
Tabel nr. 2 – Categoriile de folosință ale terenului

Graficul nr. 3 – Categoriile de folosință ale terenului

Culturi	Suprafață Ha/Km
Cartofi	10 ha
Floarea soarelui	64 ha
Grâu și seară	107 ha
Legume	18 ha
Plante de nutreț	603 ha
Porumb boabe	233 ha
Sfeclă de zahăr	- ha

Tabel nr. 3 – Culturi

Grafic nr. 4 - Culturi

În comuna Țuțora sunt înregistrați cei mai mulți operatori în agricultura ecologică (40 operatori), aceasta fiind urmată de Miroslava, Tomești și Prisăcani.

2.7. Cadrul natural

2.7.1. Relieful

Relieful comunei Țuțora se integrează cu totul ansamblului Podișului Moldovei.

2.7.2. Solurile

Pe teritoriul comunei se remarcă solurile din clasa molisolurilor, argiluvisolurilor. Cea mai mare parte a solurilor a fost înlocuită de cea de culturi agricole. Se mai păstrează resturi din pădurile de gorun și stejar, care se asociază cu carpen, frasin, tei, arțar, iar ca arbuști soc, corn și porumbar.

2.7.3. Clima

Teritoriul zonei se încadrează într-un climat de tip temperat-continental, caracterizat prin diferențieri ale elementelor climatologice atât în timp, cât și în spațiu.

2.7.4. Rețeaua hidrografică

Comuna Țuțora este situată pe malul drept al râului Prut, ce are ca afluent principal râul Jijia cu care confluează în zona localității Chiperești. La rândul său, râul Jijia are ca principal afluent râul Bahlui.

2.7.5. Flora și Fauna

Vegetația naturală aparține zonei forestiere în sud și zonei de silvostepă în nord. Limitele acestor zone sunt dificil de trasat, datorită tranzițiilor difuze, pătrunderii adânci a văilor în podiș și modificărilor antropice.

- + Zona forestieră este caracteristică sectoarelor înalte de podiș din sud, fiind reprezentată prin păduri de foioase, ce aparțin etajului stejarului și gorunului, iar în părțile cele mai înalte, limitei inferioare a fagului.
- + Zona de silvostepă este caracteristică câmpiei colinare, unde climatul este de un continentalism mai accentuat, iar solurile sunt cernoziomice sau cenușii. Vegetația naturală a silvostepii este reprezentată prin pălcuri de pădure (șleauri) și pajiști, puternic transformate și modificate antropic.

Figura nr. 11 – Zona de silvostepă

Figura nr. 12 – Pădure de foioase

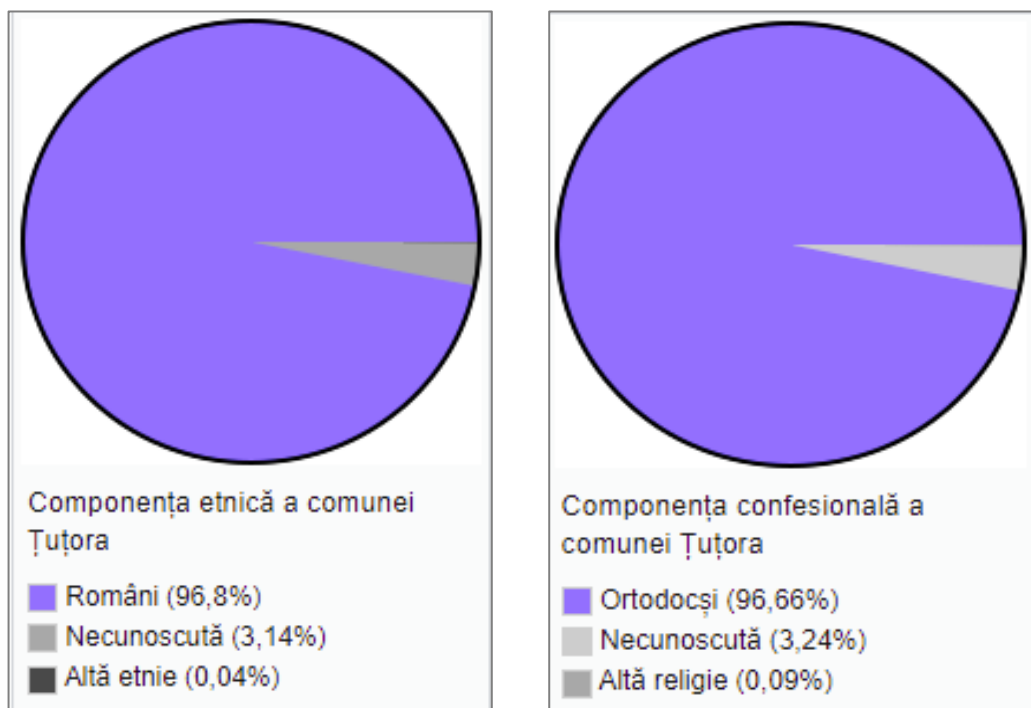
Elementele faunistice ale județului Iași sunt strâns legate de specificul învelișului vegetal, putându-se deosebi o faună caracteristică pădurilor, silvostepii – stepei și luncilor, precum și o faună acvatică.

2.8. Populația și forța de muncă

2.8.1. Populația comunei Țuțora

Conform recensământului efectuat în 2014 populația comunei Țuțora se ridică la **2200**

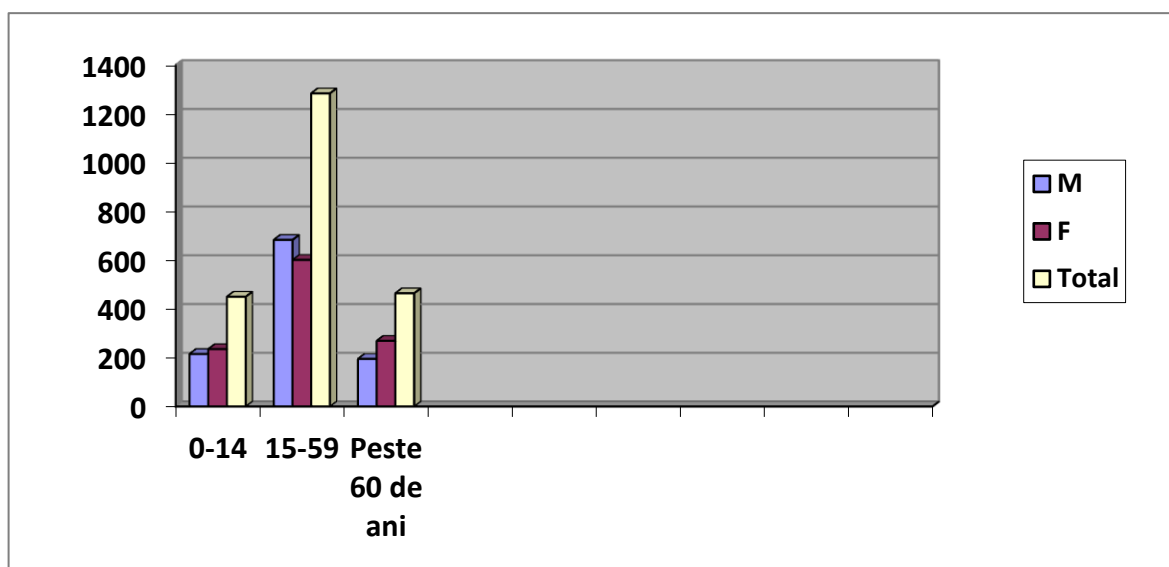
locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002. Majoritatea locuitorilor sunt români (98,8%). Pentru 3,14% din populație apartenența etnică nu este cunoscută și 0,04% alte etnii. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (96,6%), dar există și minorități de altă religie (3,33%).

Populația stabilă pe vârste și sexe în anul 2020 este de 2200 se prezintă astfel:

Grupa de vârstă	Număr de locuitori	
	M	F
0-14 ani	215	235
15-59 ani	683	601
Peste 60 de ani	195	269

Tabel nr. 4 – Structura populației pe vârste și sexe

Grafic nr. 5 – Structura populației pe vârste și sexe

Din punct de vedere **etnic**, majoritatea locuitorilor este reprezentată de români, iar pentru **3,33%** din populație nu se cunoaște apartenența etnică.

Naționalitate	Număr locuitori
Români	2127
Diverse alte naționalități	73

Tabel nr. 5 – Structura populației în funcție de etnie

Din datele înregistrate la recensământul din 2011, s-a putut evidenția următoarea situație privind confesiunile religioase din comuna Țuțora :

Nr. crt.	Confesiune religioasă	Număr locuitori
1.	Ortodoxă	2130
2.	Necunoscută	70

Tabel nr. 6 – Structura populației în funcție de confesiunea religioasă

În perspectivă, evoluția populației trebuie proiectată ținând seama de mai mulți factori decisivi în stabilirea nivelului de evoluție.

O serie de factori de „atractivitate” sporită pentru creșterea economică - agricultura, mica

industrie, serviciile, turismul etc. - vor juca un rol însemnat în echilibrarea structurilor demo-economice.

Potențialul de dezvoltare economică a comunei poate atrage în perspectivă un număr de locuitori spre o ușoară tendință de creștere, datorită dorinței de migrație din municipiu spre mediul rural, datorită apropierii comunei de drumul național și legătura facilă cu municipiul Iași, reședința județului Iași, datorită posibilității extinderii intravilanelor satelor aparținătoare comunei, facilități pentru construire (realizarea infrastructurii tehnico-edilitare), creșterea numărului de gospodării, oportunități privind dezvoltarea mediului de afaceri cu activități locale.

2.8.2. Forța de muncă

Din punct de vedere demografic, populația comunei este în curs de îmbătrânire. Prezentăm mai jos numărul mediu de salariați din comuna Țuțora, în perioada 2012- 2019:

Domeniu	Industrie	Agricultură	Servicii	Transporturi	Comerț	Turism	Total
Populație ocupată	180	660	310	20	140	10	1320

Tabel nr. 7 – Populația comunei Țuțora în perioada 2012- 2019, ocupată pe domenii de activitate

2.8.3. Infrastructura serviciilor de educație și sociale

Educația

În comună funcționează o școală cu clasele I-VIII în localitatea Țuțora și două școli cu clasele I-IV în localitățile Țuțora și Oprișeni. În grădinițele din Țuțora și Oprișeni copiii sunt educați în trei grupe separate: mică, mijlocie și mare. În Oprișeni, datorită numărului mic de copii înscriși, există o singură grupă cu o singură educatoare. În comuna Țuțora funcționează și un serviciu de tip After School.

Numărul copiilor din unitățile școlare este de 220, fiind repartizat astfel:

- ✚ 40 de copii preșcolari;
- ✚ 67 în învățământul primar;
- ✚ 40 de elevi în unitatea subordonată (clasele II-a și a IV-a funcționând ca și clasă simultană, celelalte clase fiind independente);
- ✚ 113 în învățământul gimnazial.

Procentul elevilor care trec la nivelul liceal sau în școli profesionale de învățământ este de 86,66 %, dar la studii postliceale sau universitare ajung să frecventeze doar 2,3 %.

Sportul

Activitatea sportivă a populației nu este însemnată, cu toate că acesteia îi stau la dispoziție stabilimente care satisfac cerințele sportului de masă și de timp liber. În localitatea Țuțora este amenajată o bază sportivă și o Sală de sport la Școala Gimnazială. În localitatea Oprișeni există amenajat un teren multifuncțional.

Sănătatea

În comuna Țuțora există:

- *1 clinică – Clinica Ispirescu;*
- *1 dispensar;*
- *1 farmacie;*
- *3 cabinete stomatologice;*
- *1 cabinet medic de familie.*

Serviciul de asistență socială din cadrul Primăriei Țuțora are în subordine 7 cadre medicale.

Infrastructura de drumuri

Infrastructura de drumuri nu este de destul de dezvoltată în comună. Din 29 de km, sunt asfaltați doar 10 km.

Străzile principale și drumurile județene sunt în stare bună:

- *DJ249E – 7,2 km;*
- *DJ249D – 11 km.*

Este necesară asfaltarea drumurilor secundare din comună, mai ales în localitățile așezate la o distanță mai mare de drumul județean. Pentru siguranța pietonilor, este necesară reabilitarea trotuarelor.

Transportul

Rețeaua de transport este reprezentată mai ales de transportul rutier, în comună neexistând stație CFR.

Datorită apropierii comunei Țuțora de oraș, transportul public de persoane între Țuțora și Iași este asigurat de autocare și microbuze private, prin firma de transport persoane **Ellastrans**. Comuna este afiliată Asociației de transport Metropolitan.

În comuna Țuțora, nu există drumuri cu piste special amenajate pentru bicicliști.

Alimentarea cu apă potabilă

În comună există rețea de apă potabilă pe o lungime de 28 km. Asiguratorul serviciului este compania APAVITAL S.A. din Iași. Proporția conectării în toate localitățile aparținătoare este 75-80%. Nodul hidrotehnic de la Chiperești și Stația de pompare a apei de la Oprișeni sunt administrate și întreținute de Administrația Națională Apele Române.

Comuna este afiliată OUAI – ORGANIZAȚIA UTILIZATORILOR DE APĂ, care deservește irigarea suprafețelor agricole.

În toate localitățile există rețea de apă potabilă, dar se încearcă găsirea unor surse de finanțare pentru extindere și investiție.

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile în comuna Țuțora este 28 de km. Numărul de locuitori deserviți este de 850, prin bransamente individuale de apă potabilă.

Canalizarea

În comună există rețea de canalizare pe o distanță de doar 1,8 km realizată pe un proiect. În perioada următoare se caută oportunități de accesare a unor fonduri în vederea realizării rețelei de canalizare și în celălalte localități din comuna Țuțora. Rețeaua de canalizare necesară este de 26,2 km și peste 1000 de racorduri de canalizare.

Rețeaua de gaz

Comuna dispune de alimentare cu gaz.

Rețea de gaz există în comună doar pe o porțiune de 3750 m fiind necesară o extindere de încă 26 km, există studiu de fezabilitate și proiect tehnic pentru introducerea gazului metan în localitățile comunei, dar în momentul de față nu există fonduri suficiente pentru execuție.

Iluminatul public

Iluminatul public este asigurat în toate localitățile comunei, proporția ariei conectate la rețeaua de curent electric este 100%. Vechimea rețelei fiind de peste de 20 ani, a fost necesară înlocuirea acesteia printr-un proiect finalizat anul acesta.

Telefonie, televiziune, internet

Din punct de vedere al telecomunicațiilor, comuna Țuțora este deservită de marii operatori de telefonie: ORANGE, VODAFONE, DIGI / RCS&RDS (cablu în extravilan și pe stâlpii din localități) și, respectiv, TELEKOM (rețea prin cablu). Serviciile furnizate de aceștia sunt: telefonie fixă, telefonie mobilă, televiziune și internet.

Gospodărie locală și salubritate

Comuna Țuțora realizează colectarea selectivă a deșeurilor depozitate de S.C. SALUBRIS S.R.L. și dispune de selecția și tratarea gunoierului menajer alocată firmei S.C. EDIL S.A. din Iași. Are delegat serviciul public de salubritate, prin operatorul ADIS din Iași și S.C. GIREXIM UNIVERSAL S.A. din Ploiești - Sucursala Iași, care deține licența de operator de salubritate pentru colectarea și transportul deșeurilor. Operatorul ridică deșeurile atât de la persoanele fizice, cât și de la sediile persoanelor juridice.

Cu privire la gospodăria locală, constând în măturatul stradal, întreținerea zonelor verzi (toaletare arbori, tuns iarba, tuns garduri vii etc.), a trotuarelor și arterelor de circulație auto (reparații, deszăpezire), aceasta se în administrarea Serviciului Patrimoniul Local.

În perspectiva modernizării parcului auto al Serviciului Patrimoniul Local, se dorește achiziționarea unor utilaje noi, performante, cu consum mai redus de combustibil și mai puțin poluante.

2.9. Activitatea economică

Dezvoltarea comunei Țuțora este influențată în mare măsură de producția ei economică, competitivitatea ei, deschiderea ei față de inovare, de noutăți, capacitatea de a se adapta la mediul schimbător. În scopul atingerii obiectivelor definite în strategie, mai multe procese trebuie să aibă loc simultan și cu succes. Dacă unul dintre aceste procese eșuează, atingerea scopului de bază ajunge sub semnul întrebării.

Competitivitatea actorilor economici locali nu este la nivelul dorit, avantajele lor comparative apar în cheltuielile scăzute legate de salarii. Aderarea României și a Bulgariei

la Uniunea Europeană, precum și reintegrarea treptată a Ucrainei în regiunea economică europeană fac ca frontiera vestică a României și centrele economice puternice ale acesteia să devină mai valoroase. Cheia dezvoltării comunei Țuțora constă în efectul de activizare a economiei orașului Iași. Actorii economici ai comunei trebuie să devină capabili de a folosi aceste posibilități.

În structura economică a regiunii, un rol definitiv în producția valorilor îl au acele sectoare care nu reprezintă domenii majore nici în economia globală, nici în structura națională. În aceste arii de activitate competiția națională și internațională este foarte puternică, piețele naționale și străine sunt pline de produse comune comerciale, dinamismul extinderii acestor piețe este slab. Dacă structura ei nu se schimbă, economia regiunii este condamnată la o creștere de nivel scăzut, la nivel scăzut de profit, la rată scăzută a investițiilor, la rămânere în urmă tehnologică. Condiția de bază a schimbării structurale este crearea mediului economic inovator.

Unul dintre punctele tari ale economiei locale este rata zero a șomajului. Nivelul crescut al ocupării forțelor de muncă și rata populației ocupate este 100%. Aceste date înseamnă că veniturile domestice sunt bune, astfel nivelul de consum al populației este, la fel, crescut. Deci, cererea pentru produsele și serviciile locale este de asemenea mare, și nu limitează într-o mare măsură posibilitățile de dezvoltare ale producătorilor și prestatorilor locali. În cazul ratei mari de ocupare a forțelor de muncă, efectele pozitive ale dezvoltării economiei se simt la nivelul populației, și astfel nu există inegalitățile sociale.

Succesul economic al comunei se poate atinge numai în urma întăririi parteneriatului, a cooperării mai strânse între actorii locali. Succesele individuale devin sustenabile pe termen lung numai în condiția în care ele sunt integrate într-o dezvoltare mai generală și cu eficiență mai extinsă.

Succesul schimbării economice depinde de sustenabilitatea sa pe termen lung, de evitarea conflictelor interne, de pregătirea actorilor pentru schimbările ciclice ale pieței. Succesul poate fi atins numai în cazul în care prețul lui poate fi plătit din punct de vedere social și al mediului.

Creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă - după experiențele naționale și internaționale – se așteaptă din partea sferei întreprinderilor mici și mijlocii. Fără întărirea sectorului IMM nici dezvoltarea economică a regiunii, nici efectele extinse pe întregul teritoriu al regiunii nu se va realiza. În cadrul IMM-urilor un rol important au întreprinderile care produc valoare adăugată și care se ocupă cu activități tradiționale, deoarece aceste

întreprinderi au cele mai mari perspective. Luarea în considerare a criteriilor ecologice în procesul de schimbare (și de stimulare) a structurii economice asigură sustenabilitatea creșterii economice bazată pe schimbare de structură.

Economia comunei s-a dezvoltat într-o direcție bună în ultimele decenii: nivelul prelucrării bunurilor produse în comună nu a crescut, valoarea adăugată s-a limitat. Dacă acest proces poate fi continuat, valoarea produsă în comună va crește, perspectivele întreprinderilor și situația populației locale se vor îmbunătăți.

Receptivitatea IMM-urilor din comună față de inovație și noutăți este limitată. Majoritatea inovațiilor care apar pe piețele internaționale și ar putea fi aplicate nici nu ajung la întreprinzători, cunoștințele conducătorilor și ale managementului în cele mai multe cazuri sunt insuficiente pentru introducerea noutăților. Prin crearea condițiilor de bază și prin creșterea nivelului de cunoștințe al întreprinzătorilor se extinde cercul acelor care se adaptează în mod flexibil la condițiile schimbătoare ale pieței, care pătrund pe piețele externe și devin angajatori stabili.

În comună, numărul înființărilor de întreprinderi este în creștere, dar actualmente nu este asigurat pentru ei cadrul incubator. Astfel, multe idei promițătoare nu pot fi realizate, startul mai multor firme cu perspectivă este condamnat la nereușită. Prin amplificarea cadrelor incubatoare, mai multe firme care acum se înființează pot să se consolideze pe piață, pot să devină elementul stabil al economiei.

Instrumentul – astăzi numai marginal folosit – al sustenabilității și al obținerii unui avantaj durabil în domeniu față de competiție este utilizarea timpurie a tehnologiilor care ocrotesc mediul. Prin introducerea acestora – pe lângă creșterea temporară a nivelului de costuri – se poate atinge o îmbunătățire durabilă a competitivității, și în același timp se poate micșora și presiunea asupra mediului, îmbunătățind calitatea vieții populației.

Prezența informaticii în sfera întreprinzătorilor este redusă. Extinderea cadrelor infrastructurale ale tehnologiilor informaționale, răspândirea utilizării lor, reduc dezavantajele, fac posibilă apariția unor noi sectoare (bazate pe TIC) și pot îmbunătăți competitivitatea întreprinzătorilor prin crearea condițiilor de adaptare flexibilă la piață.

2.9.1. Agricultura

Marea majoritate din populația rurală are tangență cu agricultura, majoritatea oamenilor dețin terenuri pe care le lucrează după programul de muncă. Sunt puține societăți

care au ca principal domeniu de activitate **agricultura**, dar sunt asociații familiale care, paralel cu creșterea animalelor, practică agricultura, dar nu la un nivel comercial, ci pentru nevoile personale.

Creșterea animalelor este o altă activitate desfășurată de locuitorii comunei Țuțora. Din tabelul de mai jos cunoaștem situația animalelor domestice și/sau sălbatice crescute în captivitate, în condițiile legii, la nivelul primului semestru al anului 2020.

Denumire	Unități
Bovine	90
Porcine	470
Ovine	506
Pasari	3100
Caprine	130
Cabaline	35
Familii de albine	408

Tabel nr. 8 - Situația animalelor domestice și/sau sălbatice crescute în captivitate - 2020

Pe baza favorabilității naturale și a potențialului fondului funciar se apreciază că producția vegetală va constitui și în perspectivă o subramură cu posibilități de dezvoltare, iar zootehnia se va reface calitativ și cantitativ, pe baza ofertei naturale a suprafeței agricole.

2.9.2. Operatorii economici de pe raza comunei

În zona funcționează 69 de agenți economici în domeniile agricultură, servicii, comerț și turism.

Principalii agenți economici acoperă, în mare, toate domeniile de activitate, de la activități în ferme mixte de creșterea animalelor, de diverse producții de fabricare, la tratarea și eliminarea deșeurilor, activități spitalicești, în domeniul serviciilor, anexa pentru exploatarea petrolului etc.. Toate zonele industriale, de comerț și servicii, sunt amplasate favorabil față de zona de locuit.

Operatorii economici, pe domenii de activitate	69
Industrie	0
Agricultură	30
Servicii	14
Transporturi	0
Comerț	25
Turism	0

Tabel nr. 9 – Operatori economici pe domenii de activitate

2.10. Protecția mediului înconjurător

2.10.1. Factorii de mediu

Mediul în care trăiește omul este definit în primul rând de calitatea aerului, a apei, a solului, locuințelor, alimentele pe care le consumă, precum și mediul în care muncește. Factorii de mediu influențează în mod direct și indirect starea de sănătate a populației. În acest sens, pentru păstrarea sau îmbunătățirea stării de sănătate, definită ca integritatea sau buna stare fizică, psihică și socială a individului și colectivităților, sunt absolut necesare cunoașterea și determinarea unor factori de risc.

Efectuarea unui studiu întemeiat de influență asupra mediului poate fi posibilă numai după elaborarea programelor operative pe de o parte, iar pe de altă parte după crearea și funcționarea unui sistem corespunzător de informare și monitoring. Bazându-se pe cercetările empirice existente pot fi menționate deja în strategie relațiile cauză-efect dovedite în practică, care fac referire la schimbările cele mai importante ale mediului și la conflictele potențiale care apar în cursul realizării.

Din perspectiva menținerii stabilității sensibile a ecosistemului și a creării unui sistem optim de economie, mediu și societate bazat pe principiul sustenabilității, obiectivul de a moderniza societatea care trăiește în armonie cu mediul este real. Acesta poate fi realizat prin colaborarea administrației publice, a întreprinzătorilor și a organizațiilor civile din comună.

Colaborarea realizată în domeniul protecției mediului și a naturii, precum și dezvoltarea relațiilor economice cu luarea în considerare a influențelor asupra mediului,

contribuie la menținerea diversității biologice a regiunii, la îmbunătățirea condițiilor de viață a celor care trăiesc în regiune și creează condițiile dezvoltării sustenabile.

Prin colaborarea cercului întreprinzătorilor și a actorilor civili, precum și a actorilor de dezvoltare teritorială, devine posibilă utilizarea și cunoașterea resurselor naturale ale regiunii. Comuna Țuțora va deveni un loc atrăgător pentru întreprinzători dacă sunt asigurate condiții bune de viață și un mediu plăcut pentru cei care trăiesc și lucrează în comună.

Prin dezvoltarea producției alimentare conform cerințelor UE va deveni posibilă producerea unor produse sănătoase, vor reapărea acele cicluri de producție verzi care anterior constituiau un pericol pentru mediu și pentru sănătatea populației.

Folosirea moderată a chimicalelor reduce probabilitatea ajungerii unor otrăvuri în plante și ulterior în alimente. Prin transformarea suprafețelor semănate și a folosirii terenurilor va deveni posibilă menținerea calității și cantității solului, precum și depozitarea pentru utilizarea ulterioară.

Majoritatea produselor secundare agricole constituie un astfel de fundament pe care, pe termen lung, poate fi bazată reducerea sau eliminarea utilizării carburanților fosili. Sursele de energie inovatoare se bucură de avantaje semnificative în documente de planificare pe niveluri diferite, și actorii regionali le pot utiliza pentru a-și mări veniturile.

Prin construirea întregii rețele de apă pluvială și potabilă, precum și prin crearea și funcționarea unei rețele de apă pluvială comunale având în vedere protecția mediului, se rezolvă cea mai mare problemă: diferența între cele două rețele. Prin tratarea corespunzătoare a apei pluviale și folosirea ei în agricultură, în industria alimentară și în satisfacerea nevoilor populației, poate fi prevenită risipa apelor naturale sau artificiale, precum și exercitarea unei presiuni prea mari asupra solului. Astfel va fi oprită extinderea mirosului din apropierea localității, care este pe de o parte rezultatul eutrofizării și a procesului de creare a bălților, pe de altă parte al mirosului scurgerii apelor pluviale. Prin epurarea apelor pluviale conform standardelor va înceta efectul nociv asupra apelor subterane, iar apa pluvială epurată și nămolul inert pot fi folosite pentru irigație sau alt uz agricol. Toate aceste dezvoltări servesc și protecția valorilor naturale și a teritoriilor protejate și pot crea echilibrul natural al acestor teritorii.

În planificarea pașilor de dezvoltare economică, infrastructurală, și de resurse umane un rol important îl au protecția mediului, economia mediului. Întărirea competitivității întreprinderilor contribuie la activitățile de mediu ale întreprinderilor și motivează introducerea strategiilor proprii de protecție a mediului. Efectele activităților care constituie

o sarcină pentru mediu pot fi reduse prin intervenții tehnologice și tehnice.

În transformarea economiei comunei Țuțora extinderea tehnologiilor verzi contribuie la dezvoltarea sustenabilă, precum și la îmbunătățirea calității vieții populației pe termen lung. Dezvoltarea infrastructurii verzi care promovează activitățile economice contribuie la creșterea șansei de adaptare. Renovarea sediilor secundare existente, dar în condiții precare îmbunătățește opinia publică din comună și poate rezolva conflicte esențiale de mediu.

În interesul creării colaborării cu populația comunei se realizează o viziune nouă, o cultură a mediului. Prin acestea se creează condițiile unui mediu sănătos de viață și ale dezvoltării sustenabile. Asigurarea publicității informațiilor autentice face posibil ca societatea locală înzestrată cu o viziune verde să poată lua parte la procesul de luare a deciziilor sau să-l influențeze. Pe parcursul procesului de luare a deciziilor, interesele conflictuale și opiniile care stau la baza acestora se pot ciocni, astfel că numai prin verificarea publicului poate fi validată percepția asupra mediului.

Formarea percepției și a conștiinței legate de mediul înconjurător într-un mod mai extins și mai deplin se realizează prin două metode: pe de o parte prin începerea programelor de educație legate de mediu, care sprijină organizațiile civile și locuitorii comunei în protejarea mediului, pe de altă parte prin informarea actuală a locuitorilor.

2.10.2. Calitatea aerului

Calitatea aerului este una foarte bună se încadrează în limitele legale, emisiile de noxe la nivelul teritoriului comunei Țuțora nu depășesc limitele admise la niciun indicator. Depășirile nivelelor admisibile de noxe pot apărea punctiform (ca localizare și durată), în urma arderii vegetației ierboase, a tufișurilor, foioaselor, păioaselor, deșeurilor menajere. În prezent, poluarea aerului este produsă de accidente care apar în procesele de producție.

2.10.3. Calitatea apei

Conform art. 1. al Ordinului nr. 1552 din 03/12/2008 pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole, județul Iași este cuprins în anexa acestui ordin cu 40 de localități declarate ca zone vulnerabile la poluarea cu nitrați.

Poluarea apei subterane se datorează folosirii îngrășămintelor chimice în agricultură,

existenței unor fose rudimentare folosite de gospodăriile locale, dar și din cauza structurii solului. Calitatea apei din acviferul freatic din localitate este influențată și de apariția unor accidente în procesul de exploatare a zăcămintelor. Există posibilitatea poluării apei pe traseele de transport și de distribuție în cazul apariției unor avarii.

Calitatea apei potabile este bună.

Evaluarea stării ecologice pentru corpurile de apă de suprafață se realizează pe 5 stări de calitate, respectiv: foarte bună, bună, moderată, slabă și proastă.

Clasa de calitate	Starea ecologică	Cod de culori
I	Foarte bună	
II	Bună	
III	Moderată	
IV	Slabă	
V	Proastă	

Tabel nr. 10 – Stări de calitate a apei

Prutul constituie de departe râul cel mai important, intrând cu un debit mediu multianual, ceea ce uneori poate pune probleme cantitative. În acest sens au fost construite diguri care să prevină riscul de inundații.

Utilizarea apelor Prutului este însă restricționată de calitatea apelor de capăt de bazin hidrografic, râul conținând poluanți care îl fac utilizabil numai pentru industrie și agricultură.

2.10.4. Calitatea solului

Sursele de poluare a solului s-au redus considerabil o dată cu punerea în funcțiune a Rampei Ecologice și prin intensificarea acțiunilor de supraveghere a depunerilor necontrolate a deșeurilor. De asemeni depozitul vechi de gunoi menajer a fost închis prin depozitarea deșeurilor în Rampa Ecologică și ecologizarea suprafeței aferente depozitelor vechi, așternerea unui strat de pământ fertil și însămânțarea cu diferite specii de plante. În ultima perioadă de timp s-au alocat fonduri pentru ecologizarea terenurilor poluate istoric ca urmare a activității de extracție a țițeiului. Astfel această societate a închis, după realizarea lucrărilor de golire și ecologizare în baza Autorizațiilor de construire, un număr de 4 batale

pentru depozitarea fluidelor de foraj și rezidurilor de hidrocarburi. În plus, s-au redat la starea inițială suprafețe de teren care au fost folosite pentru activități de extragere a petrolului.

Calitatea solurilor reprezintă un indicator relevant în operația de apreciere a resurselor. Pentru a evalua potențialul natural al terenurilor agricole în vederea folosirii lor raționale, solurile au fost împărțite în clase, tipuri și subtipuri, în funcție de diferite criterii cum sunt: troficitatea, cantitatea de microorganisme, oferta ecologică, capacitatea bioproductivă și capacitatea de protecție, de fertilitate sau productivitate ș.a..

Calitatea *terenurilor agricole* cuprinde atât fertilitatea solului, cât și modul de manifestare a celorlalți factori de mediu față de plante.

Îngrășămintele de orice tip, aplicate în mod rațional constituie premisa menținerii și sporirii fertilității solurilor, în scopul creșterii producției agricole. Cercetările efectuate au demonstrat că îngrășămintele pot provoca dereglarea echilibrului ecologic, în cazul în care sunt folosite fără a lua în considerare natura solurilor, condițiile meteorologice concrete și necesitățile plantelor. Utilizarea nerațională a îngrășămintelor determină apariția unui exces de azotați și fosfați care au un efect toxic asupra microflorei din sol și conduce la acumularea în vegetație a acestor elemente. Limita dintre deficitul și excesul unui element este greu de sesizat, totul depinzând de natura plantelor și de condițiile de mediu. Nivelul producțiilor realizate este în deplină concordanță cu tehnologia aplicată.

În afară de analiza probelor de sol zonale, monitorizarea calității solului include determinări pe probe de sol prelevate din zone cu trafic intens.

Zonele cu trafic rutier intens arată o acumulare crescută de metale grele, care deși nu întotdeauna ating pragul de alertă, prin efectul sinergic manifestat pot duce la diminuarea microflorei solului. Datorită aprovizionării slabe cu elemente nutritive, adică conținut redus de carbon organic (sub valoarea 1 ppm propusă de ICPA) și a efectului sinergic a metalelor grele, activitatea microbiologică este scăzută și poate fi caracterizată printr-un indice biologic de activitate redus. Se constată un conținut ridicat de săruri sub formă de sulfăți, rezultat susținut și de conținutul crescut de reziduri fixe și de conductivitate, ceea ce indică prezența metalelor sub formă de săruri. Analizele biologice arată o activitate redusă atât la respirația solului cât și la activitățile enzimatiche. Totuși activitatea catalazică în unele cazuri este datorată acțiunii unor agenți reducători de tipul metalelor. Numărul total de microorganisme este scăzut primăvara și prezintă creștere în perioada de vară. În plus apare fenomenul de adaptare la concentrațiile crescute de metale.

2.10.5. Nivelul de zgomot și vibrații

Carta verde a UE privind expunerea la zgomote menționează că aproape 20% din populația UE suferă de pe urma nivelurilor crescute de zgomot, care produc efecte adverse asupra sănătății. Alături de poluarea atmosferică și managementul deșeurilor, poluarea sonoră este una dintre marile probleme cu care se confruntă omenirea la ora actuală. Din acest motiv, monitorizarea și evaluarea zgomotului constituie un obiectiv prioritar, urmate de adoptarea măsurilor care se impun în scopul prevenirii și reducerii efectelor dăunătoare ale zgomotului asupra populației, acolo unde valorile nivelului de zgomot depășesc maximele admise.

Principalele surse de zgomot sunt:

- *Traficul auto;*
- *Obiectivele comerciale și industriale;*
- *Comportamentul inadecvat;*
- *Zonele de agrement pentru tineret.*

2.10.6. Gestionarea deșeurilor

Sistemul integrat de gestionare a deșeurilor implementat la nivelul comunei Țuțora are ca obiective:

- *să fie în conformitate cu directivele Uniunii Europene în ceea ce privește deșeurile biodegradabile;*
- *să protejeze sănătatea publică și de protecție a mediului prin îmbunătățirea sistemului de colectare a deșeurilor și a depozitării acestora;*
- *să optimizeze managementul integrat al deșeurilor și să îmbunătățească standardele serviciilor;*

Dintre numeroasele probleme de mediu care amenință întreaga planetă, o problemă majoră o constituie deșeurile. Se estimează ca pe glob, se produc anual aproape un miliard de tone de deșeuri menajere.

Depozitarea deșeurilor, pe lângă faptul că este un proces tehnologic costisitor, are și un alt efect negativ: poluează mediul. Soluția nu constă în depozitarea acestora pe locuri virane, ci în colectarea selectivă și reciclarea lor.

Problemele se concentrează pe poluarea apei provocată de rezidurile industriale și

agricole, poluarea aerului datorită traficului și a unei politici greșite în privința rezidurilor toxice.

Chiar și zonele rurale contribuie la agravarea problemelor de mediu și de sănătate prin concentrarea diverselor tipuri de deșeuri:

- *Gunoii menajer;*
- *Alte materiale nedegradabile (sticlă, plastic, textilă);*
- *Deșeuri industriale;*
- *Reziduuri toxice (detergenți, lubrifianți), deșeuri periculoase provenite din spitale.*

Managementul deșeurilor cuprinde o serie de opțiuni:

- *Reducerea surselor;*
- *Reutilizarea produselor reziduale;*
- *Reciclarea;*
- *Compostarea deșeurilor organice.*

Descompunerea și arderea deșeurilor din gropile de deșeuri solide contribuie la poluarea aerului prin eliberarea de metan și alte gaze. Descompunerea gunoaielor prezintă și un risc de incendiu, administrarea incorectă conducând la explozia acestor gaze. Problemele de mediu și de sănătate sunt create și de deșeurile necolectate.

Implementarea unui sistem complex de management privind gestionarea deșeurilor reprezintă: realizarea unui program privind reducerea cantităților de deșeuri, formarea sistemului modern de colectare și transport, introducerea colectării selective, reciclarea și reutilizarea industrială a deșeurilor colectate selectiv. Este necesară răspândirea acelor tehnologii care protejează mediul și nu produc deșeuri în cantități mari. Colectarea și depozitarea deșeurilor este posibilă printr-un sistem comunitar complex și stabil prin care să introducă și să extindă sistemele de colectare selectivă a deșeurilor pentru a promova reciclarea ambalajelor și a deșeurilor biodegradabile, în conformitate cu cerințele naționale și cele ale Uniunii Europene, și, respectiv, pentru a reduce cantitatea de deșeuri depozitate.

La nivelul comunei, serviciile de salubritate sunt asigurate prin ADIS – „PARTENERIATUL PENTRU MANAGEMENTUL DEȘEURILOR IAȘI”, care a delegat serviciile de salubritate către operatorul S.C. GIREXIM S.A. Ploiești – Sucursala Iași.

2.10.7. Arii protejate

Pe teritoriul comunei, este semnalată existența unei arii protejate de interes comunitar (European), ca parte integrantă a rețelei ecologice europene *Natura 2000*, și anume Rezervația Acvatică Râul Prut (*Natura 2000* - ROSCI și ROSPA) în România.

2.10.8. Factorii de risc

Inundațiile reprezintă unul dintre hazardele principale din țara noastră, care, prin intensitate și amploare, amenință populația, activitatea economică, mediul, valorile culturale și de patrimoniu.

În România, inundațiile sunt posibile pe tot parcursul anului, acestea având ca sursă revărsări naturale ale cursurilor de apă, precipitațiile abundente, topirea zăpezilor, blocajele datorate podurilor de gheață sau plutitorilor etc.

În Europa, inundațiile și furtunile reprezintă cele mai importante dezastre naturale care produc pierderi economice semnificative (deteriorarea infrastructurii, locuințelor, terenurilor agricole). De asemenea, inundațiile pot cauza pierderi de vieți omenești și strămutarea populației, în special în cazul viiturilor, putând avea efecte adverse asupra sănătății umane, mediului și patrimoniului natural.

Având în vedere consecințele inundațiilor și multitudinea de factori care le influențează, Strategia națională de gestionare pe termen mediu și lung a riscului la inundații are ca scop definirea cadrului pentru orientarea coordonată, intersectorială a tuturor acțiunilor, în vederea prevenirii și reducerii consecințelor inundațiilor asupra activităților socio-economice, vieții și sănătății oamenilor și asupra mediului. Aceasta vizează o gestionare integrată a apei și a resurselor adiacente: amenajarea teritoriului și dezvoltarea urbană, protecția naturii, dezvoltarea agricolă și silvică, protecția infrastructurii de transport, a construcțiilor și a zonelor turistice, protecția individuală ș.a.

Pentru gestionarea riscului la inundații, strategia stabilește aplicarea unor politici, proceduri și practici având ca obiective identificarea, analiza și evaluarea, tratarea, monitorizarea și reevaluarea riscurilor în vederea reducerii acestora astfel încât comunitățile umane, toți cetățenii, să poată trăi, munci și să-și satisfacă nevoile și aspirațiile într-un mediu fizic și social durabil.

Se estimează că încălzirea globală va intensifica ciclul hidrologic și va crește

frecvența acestor evenimente în multe zone ale Europei.

Măsuri care trebuie întreprinse pentru managementul riscului la inundații:

- Alegerea unor lucrări de protecție împotriva inundațiilor la nivel local destinate unor localități și structuri socio-economice în locul lucrărilor de protecție împotriva inundațiilor ample, de mari dimensiuni;
- Alegerea unor soluții tehnice care să conducă la încetinirea și diminuarea inundațiilor pe măsură ce se produc, în locul supraînălțării digurilor existente sau construirii de noi diguri;
- Folosirea celor mai noi metode și tehnologii pentru reabilitarea/construirea digurilor și efectuarea lucrărilor de protecție în corelare cu planurile teritoriale de amenajare urbanistică;
- Elementele planurilor de management al riscului la inundații trebuie revizuite periodic și, dacă este cazul, trebuie actualizate, luând în considerare efectele posibile ale schimbărilor climatice asupra apariției inundațiilor;
- Creșterea gradului de conștientizare privind riscul de inundații în rândul populației expuse, măsuri adecvate înainte și după producerea acestora, încheierea de contracte de asigurare și altele asemenea;
- Îmbunătățirea capacității de răspuns a autorităților administrației publice locale cu atribuții în managementul situațiilor de urgență generate de inundații, accidente la construcții hidrotehnice și poluări accidentale.

Măsurile care trebuie întreprinse pentru a combate seceta / deficitul de apă se vor lua în funcție de fazele de apariție a acesteia / acestuia:

- Servicii de monitorizare și avertizare privind scăderea debitelor/secetă la nivel național;
- Diminuarea scurgerilor în rețelele de distribuție a apei;
- Măsuri de economisire și folosire eficientă a apei: irigații, industrie;
- Cooperarea cu alte țări vizând schimbul de experiență în combaterea secetei;
- Planuri de aprovizionare prioritară cu apă a populației și animalelor/ierarhizarea restricțiilor de
- Folosire a apei în perioade deficitare;
- Stabilirea de metodologii pentru pragurile de secetă și cartografierea secetei;
- Mărirea capacității de depozitare a apei;
- Asigurarea calității apei pe timp de secetă.
- Utilizarea și gestionarea eficientă a resurselor de apă implică implementarea unor schimbări de comportament atât al producătorilor de bunuri și servicii de gospodărire a apelor, cât și al utilizatorilor, al populației față de resursele de apă și față de mediu.

Inundațiile:

Comuna Țuțora aparține în totalitate unității de relief a râului Prut. Principala apă curgătoare importantă de pe teritoriul comunei este râul Prut care reprezintă și granița de est al acesteia. Din fericire, acesta nu prezintă un pericol major în caz de inundații, dar pentru prevenirea unor surprize în viitor ar fi necesară o curățare periodică a cursurilor de apă și menținerea digurilor de siguranță.

Cutremurele

Conform unei analize realizate de către specialiștii Inspectoratului Județean pentru Situații de Urgență, în județ nu se pot produce cutremure cu o intensitate mai mare sau egală cu VII pe scara Medvedev – Spohueuer. ISU Iași a realizat însă o serie de exerciții pentru pregătirea intervențiilor în caz de seism.

2.10.9. Spațiile verzi și zonele de agrement

Pe teritoriul comunei Țuțora există următoarele spații verzi:

Tipuri de spații verzi	
Zone de agrement	Râuri: <i>Prut</i> <i>Jijia</i>
	Bălți: -
	Terenuri de sport: <i>Baza sportivă Țuțora</i> <i>Teren multifuncțional Oprișeni</i>
	Săli de sport: <i>Sala de sport a Școlii Gimnaziale Țuțora</i>
Zone verzi	Păduri: -
	Parcuri și grădini publice: <i>Parcul Familiei</i> <i>Parcul Școlii Oprișeni</i> <i>Parcul Școlii Gimnaziale Țuțora</i>

Tabel nr. 11 – Tipuri de spații verzi și de agrement

2.10.10. *Cultura*

Infrastructura culturală

În ceea ce privește instituțiile de cultură, în comuna Țuțora există **un cămin cultural și o bibliotecă**, unde se organizează diverse evenimente cultural-artistice.

Eficacitatea de utilizare reprezintă o altă problemă pe lângă lipsurile infrastructurale, deoarece în aceste instituții se organizează anual doar câteva spectacole, majoritatea evenimentelor fiind nunți și banchete.

Biblioteca comunei Țuțora dispune de 13.000 de volume. Numărul persoanelor care vizitează în mod regulat biblioteca este destul de mic, circa 100 de persoane.

Bibliotecile ar fi potrivite pentru asigurarea unui nou serviciu: accesul la Internet, dar mijloacele necesare nu stau la dispoziția autorităților, biblioteca, telecentrul și căminul cultural. S-a făcut o reparație capitală la acoperiș și alte reparații exterioare și interioare.

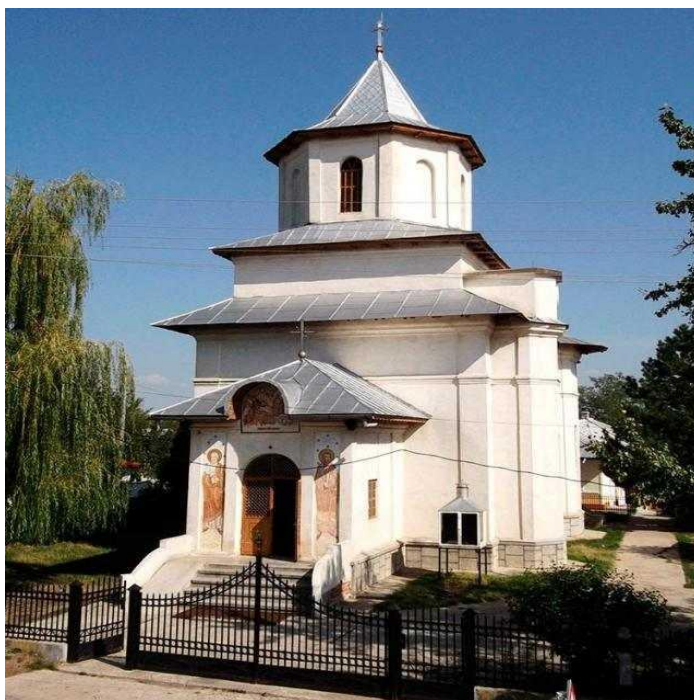

Figura nr. 15 - Biserica Parohiei din Țuțora

Agenda culturală a comunei TUTORA

Ar fi de dorit organizarea diferitelor evenimente de divertisment și culturale, a cursurilor de chitară, dans modern și popular pentru copii, a unui cerc de teatru și a altor manifestări.

Trebuie să ne axăm atenția și pe activitățile sportive, pentru care este necesară

reabilitarea terenului de fotbal din comună, construirea unui centru de petrecere a timpului liber. Este firesc, așadar, ca Uniunea Europeană să dorească promovarea și protejarea avantajelor pe care sportul le aduce atât societății, cât și economiei.

În comuna Țuțora există „Asociația pentru păstrarea valorilor culturale”, un ONG local care se ocupă de organizarea principalelor evenimente culturale de peste an și de agenda culturală a localității .

Principalele evenimente sunt :

- *Sărbători și tradiții cu specific local;*
- *Ziua Comunității;*
- *Zilele familiale;*
- *Serbările copiilor;*
- *Serbări câmpenești;*
- *Balul strugurilor;*
- *Formații de dans popular;*
- *Formații muzicale.*

2.10.11. Sport

Activitatea sportivă a populației este însemnată, cu toate că aceștia îi stau la dispoziție stabilimente care satisfac cerințele sportului de masă și de timp liber. Localitățile dispun de terenuri sportive, există vestiare pe terenurile sportive, iar în localitatea Țuțora este amenajată o Baza sportivă.

2.10.12. *Administrația publică locală*

Administrația publică a comunei Țuțora este organizată și funcționează pe baza prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, și în conformitate cu hotărârile Consiliului local.

Figura nr. 16 – Clădirea Primăriei Țuțora

Structura administrației publice locale

Administrația publică locală se organizează și funcționează în temeiul principiilor generale ale administrației publice prevăzute la Partea I titlul III și al principiilor generale prevăzute în Legea nr. 199/1997 pentru ratificarea Cartei europene a autonomiei locale, adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985, precum și a următoarelor principii specifice:

- *principiul descentralizării;*
- *principiul autonomiei locale;*
- *principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor de interes local deosebit;*
- *principiul eligibilității autorităților administrației publice locale;*
- *principiul cooperării;*
- *principiul responsabilității;*
- *principiul constrângerii bugetare.*

Autonomia locală se exercită de către autoritățile administrației publice locale de la nivelul comunei. Acestea sunt consiliile locale, ca autorități deliberative, și primarii, ca autorități executive.

Primăria este o structură funcțională fără personalitate juridică și fără capacitate procesuală, cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile autorității deliberative și dispozițiile autorității executive, soluționând problemele curente ale colectivității locale, și care este constituită din:

- *Primar;*
- *Viceprimar;*
- *Persoanele încadrate la cabinetul primarului;*
- *Aparatul de specialitate al primarului.*

Organigrama aparatului de specialitate al Primarului comunei Țuțora cuprinde un număr total de 19 posturi, din care:

- *demnitari: 2 (primar, viceprimar);*
- *aparatul de specialitate al primarului: 17, din care:*
 - *funcții publice: 13;*
 - *funcții contractuale: 4.*

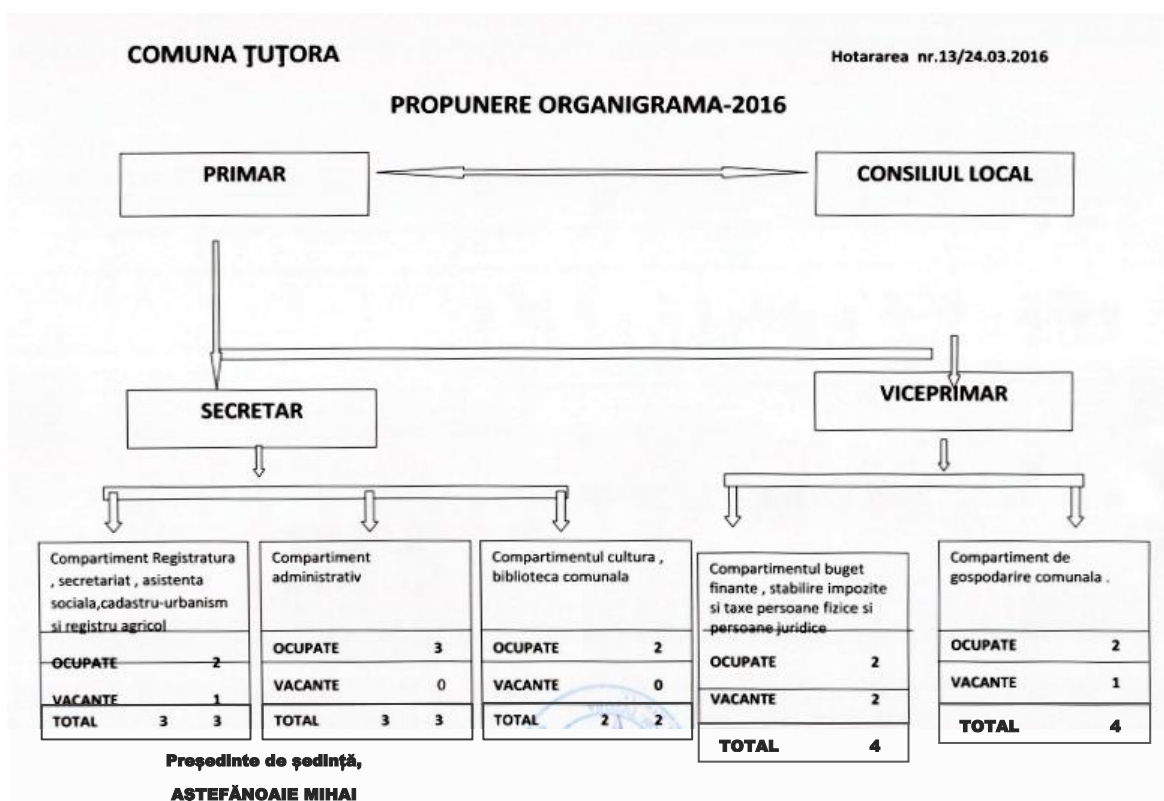

Figura nr. 17 – Propunerea de organigramă a aparatului Primăriei Țuțora (anul 2016)

UAT Țuțora face parte din:

- *ACOR – Asociația Comunelor din România*
- *ADIS – Asociația de Dezvoltare Intercomunitară – „PARTENERIATUL PENTRU MANAGEMENTUL DEȘEURILOR IAȘI”*
- *ADI Plaiurile Jijiei*
- *ADI Valea Prisăcilor*
- *Zona Metropolitană Iași*

Figura nr. 18 – Zona Metropolitană Iași

Zona Metropolitană Iași

Este constituită din Consiliul Județean Iași și 98 UAT-uri (2 municipii, 3 orașe și 93 comune), împărțite în 7 zone.

Obiectivul principal al asociației îl reprezintă implementarea proiectului „Sistem de Management Integrat al Deșeurilor” în Județul Iași, finanțat prin POS MEDIU 2007-2013, având ca scop introducerea unui sistem modern de gestionare a deșeurilor, dimensionat cerințelor județului Iași, prin intermediul căruia toate exigențele naționale și europene vor fi îndeplinite.

Înfrățiri și colaborări cu alte orașe din Europa

Relațiile comunei se rezumă deocamdată la o bună colaborare cu celelalte comune din jur, schimb de informații. O Asociație de Dezvoltare Intercomunitară – ADI a fost recent înființată între comunele județului.

Comuna Țuțora este înfrățită cu localitățile:

- Comuna Sireți, Raion Strășeni;
- Comuna Valea Mare, Raion Ungheni.

Figura nr. 19: Comuna Sireți

Figura nr. 20: Comuna Valea Mare

Sireți este o localitate din Raionul Strășeni, Republica Moldova, situată în zona de centru a Republicii Moldova, la 17 km de municipiul Chișinău și la 9 km de orașul Strășeni.

Valea Mare este o comună în Raionul Ungheni, Moldova. Este compus din patru sate: Buzduganii de Jos, Buzduganii de Sus, Morenii Vechi și Valea Mare.

2.10.13. Investiții locale

În comuna Țuțora s-au accesat fonduri guvernamentale și externe prin programele de Mediu, P.N.D.L. și cele europene, obținându-se finanțare pentru marile proiecte de infrastructură, respectiv îmbunătățirea sistemului de apă și rețea de canalizare în comună, reabilitare și modernizare străzi și trotuare, îmbunătățirea și modernizarea sistemului de învățământ și modernizarea iluminatului public.

Mai multe detalii referitoare la proiectele pentru care au fost accesate aceste fonduri sunt oferite în Paginile următoare:

SITUAȚIE

privind sumele necesare în anul 2021 pentru plata cheltuielilor reprezentând cofinanțare eligibilă locală în cadrul proiectelor care au obținut finanțare externă nerambursabilă aferentă cadrului financiar 2014-2020

Amenajare drumuri de acces la exploatațile agricole în comuna Țuțora, județul Iași

Entitatea cu care s-a semnat contractul de finanțare : AFIR

Perioada de implementare a proiectului : 2021-2023

Valoarea totală eligibilă aprobată conform contractului de finanțare : 1.000.000 euro

Valoarea eligibilă nerambursabilă din FEDR/FC/FSE etc. : 1.000.000

Modernizare drumuri de interes local în satele Chiperești, Țuțora și Oprișeni, comuna Țuțora, județul Iași

Nr. și data contractului de finanțare : Proiect nr. 1HARD/3.1/47

Entitatea cu care s-a semnat contractul de finanțare : Proiect finanțat din fonduri europene în cadrul programului : Improvement and development of road infrastructure from cross border area

Perioada de implementare a proiectului : 2021-2022

Valoarea totală eligibilă aprobată conform contractului de finanțare : 7357100.28

Valoarea eligibilă nerambursabilă din FEDR/FC/FSE etc. : 7031876.28

Valoarea cofinanțării eligibile a beneficiarului : 325224 euro

SITUAȚIE

privind sumele necesare în anul 2021 pentru realizarea obiectivelor de investiții care se finanțează în cadrul programelor de dezvoltare locală

Înființare rețea gaze naturale presiune medie în comuna Țuțora, județul Iași

Nr. și data hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 97/28.11.2019

Perioada estimată pentru realizarea investiției : 25.01.2021-25.05.2021

Valoarea totală a obiectivului de investiții, conform hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 875536.52

Nr. și data contractului : 6632CL/ 02.04.2020

Valoarea contractului de lucrări : 875536.52

Stadiul fizic realizat până la data solicitării % : 0

Valoarea necesară în anul 2021 conform graficului de execuție : 811988.17

Modernizarea infrastructurii de iluminat public de pe raza Comunei Țuțora

Nr. și data hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 55 / 26.06.2020

Perioada estimată pentru realizarea investiției : 19.01.2021-19.07.2021

Valoarea totală a obiectivului de investiții, conform hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 593377.21

Nr. și data contractului : 37/I (GES)/ 04.12.2020

Valoarea contractului de lucrări : 440555

Stadiul fizic realizat până la data solicitării % : 35

Valoarea necesară în anul 2021 conform graficului de execuție : 93377.71

Construire și dotare Casă de Cultură în sat Țuțora, comuna Țuțora, județul Iași

Nr. și data hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 72 / 25.09.2018

Perioada estimată pentru realizarea investiției : 01.10.2019-01.10.2021

Valoarea totală a obiectivului de investiții, conform hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 3396673

Nr. și data contractului : 250 / 05.08.2019

Valoarea contractului de lucrări : 2145847

Stadiul fizic realizat până la data solicitării % : 60

Valoarea necesară în anul 2021 conform graficului de execuție : 387469

Actualizarea Planului Urbanistic General al Comunei Țuțora

Nr. și data hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 15 / 23.02.2017

Perioada estimată pentru realizarea investiției : 16.03.2017-26.10.2021

Valoarea totală a obiectivului de investiții, conform hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 130000

Nr. și data contractului : 1092 / 16.03.2017

Valoarea contractului de lucrări : 130000

Stadiul fizic realizat până la data solicitării % : 70

Valoarea necesară în anul 2021 conform graficului de execuție : 15000

Reabilitare drumuri locale afectate de inundații în comuna Țuțora, județul Iași

Nr. și data hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici :

80/24.10.2019

Perioada estimată pentru realizarea investiției : 2021-2022

Valoarea totală a obiectivului de investiții, conform hotărârii consiliului local de aprobare a indicatorilor tehnico-economici : 2888829.64

Nr. și data contractului : În curs de atribuire contract - cu termen până la 29.01.2021 - conform anunț SEAP SCN1073215

Valoarea contractului de lucrări : 2031387.87

Stadiul fizic realizat până la data solicitării % : 0

Valoarea necesară în anul 2021 conform graficului de execuție : 42279.5

Propuneri de proiecte 2021-2030

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Sprijinirea dezvoltării sustenabile a activităților agricole

Titlu : Sprijinirea organizării de cooperative ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta

Valoare estimată (euro) : 45.146,73

Valoare estimată (lei) : 200.000,00

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)

Titlu : Construire alei pietonale și de piste pentru bicicliști în satele Țuțora, Opișeni, Chiperești

Valoare estimată (euro) : 564.334,09

Valoare estimată (lei) : 2.500.000,00

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea și extinderea parcului auto, a materialului rulant și a dotărilor aferente.

Titlu : Achiziționarea de mijloace de transport public (inclusiv transportul elevilor din satele Țuțora, Oprișeni, Chiperești în municipiul Iași)

Valoare estimată (euro) : 1.128.668,17

Valoare estimată (lei) : 5.000.000,00

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.

Titlu : Reabilitare/ modernizare infrastructură rutieră locală

Valoare estimată (euro) : -

Valoare estimată (lei) : -

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.

Titlu : Modernizarea și reabilitarea drumurilor sătești în satele Țuțora, Oprișeni, Chiperești

Valoare estimată (euro) : 1.200.000

Valoare estimată (lei) : 5.200.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.

Titlu : Modernizarea drumurilor de acces la exploatațiile agricole în satele Țuțora, Oprișeni, Chiperești

Valoare estimată (euro) : 2.000.000

Valoare estimată (lei) : 10.000.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Revitalizarea și extinderea sistemului de spații publice cu rol comunitar

Titlu : Construirea unui spațiu de recreere și/sau petrecere a timpului liber în satul Țuțora

Valoare estimată (euro) : 100.000

Valoare estimată (lei) : 500.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Revitalizarea și extinderea sistemului de spații publice cu rol comunitar.

Titlu : Construirea unui spațiu de recreere și/sau petrecere a timpului liber în satul Țuțora

Valoare estimată (euro) : 100.000

Valoare estimată (lei) : 500.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Extinderea și dotarea infrastructurii de învățământ preuniversitar

Titlu : Construire Centru After-School

Valoare estimată (euro) : 338.600,45

Valoare estimată (lei) : 1.500.000,00

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Reabilitarea și modernizarea infrastructurii pentru învățământul preuniversitar

Titlu : Modernizare și dotare școală cu ateliere

Valoare estimată (euro) : 150.000

Valoare estimată (lei) : 750.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Asigurarea de spații locative pentru persoanele din categorii vulnerabile

Titlu : Construirea unei case sociale în localitatea Oprișeni

Valoare estimată (euro) : 677.200,90

Valoare estimată (lei) : 3.000.000,00

Durată estimată : 2024-2030

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Asigurarea de servicii sociale în comunitate

Titlu : Construirea unor spații sociale în satul Chiperești (fosta școala Chiperești)

Valoare estimată (euro) : 112.866,82

Valoare estimată (lei) : 500.000,00

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin evenimente și facilități de sport și agrement

Titlu : Construire teren de sport în aer liber

Valoare estimată (euro) : 90.293,45

Valoare estimată (lei) : 400.000,00

Durată estimată : 2016 - 2020

Sursă de finanțare : POR, Bugetul Local

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Valorificarea și promovarea patrimoniului cultural ieșean

Titlu : Punerea în valoare a unor obiective istorice (Postăvăria de la Chiperești, Cimitirul polonez de la Priza- Prut)

Valoare estimată (euro) : -

Valoare estimată (lei) : -

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Înființarea de facilități de producere a energiei alternative

Titlu : Dezvoltarea unui parc fotovoltaic adiacent Depozitului de gunoi de la Țuțora

Valoare estimată (euro) : -

Valoare estimată (lei) : -

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea sistemelor de iluminat public pentru reducerea consumului de energie electrică

Titlu : Modernizarea sistemului de iluminat

Valoare estimată (euro) : 150.000

Valoare estimată (lei) : 750.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Reabilitare termică a clădirilor pentru reducerea consumului de energie electrică

Titlu : Reabilitarea instituțiilor publice (Primărie, Dispensar, Poliție)

Valoare estimată (euro) : 400.000

Valoare estimată (lei) : 2.000.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea și extinderea rețelelor de gaz și termoficare

Titlu : Alimentare cu gaz metan în satele Țuțora, Oprișeni, Chiperești

Valoare estimată (euro) : 800.000

Valoare estimată (lei) : 3.800.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea și extinderea rețelelor electrice

Titlu : Extinderea rețelei de energie electrică de joasă tensiune și în zonele cu noi construcții de locuințe

Valoare estimată (euro) : -

Valoare estimată (lei) : -

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare

Titlu : Realizarea sistemului de canalizare în toată comuna

Valoare estimată (euro) : 5.000.000

Valoare estimată (lei) : 250.000.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Realizarea de perdele forestiere și împăduriri în zonele degradate

Titlu : Înființarea de perdele forestiere de protecție pe lateralele drumurilor de interes local

Valoare estimată (euro) : 100.000

Valoare estimată (lei) : 500.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Administrație publică inteligentă

Titlu : Informatizarea serviciilor publice oferite cetățenilor (Registrul Agricol, Urbanism, Asistență Socială, Stare Civilă, Registratură, Informare cetățeni, Biblioteca, etc)

Valoare estimată (euro) : 30.000

Valoare estimată (lei) : 150.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Asigurarea siguranței publice prin creșterea capacității de răspuns în situații de urgență

Titlu : Centru pentru situații de urgență în satul Țuțora

Valoare estimată (euro) : 300.000

Valoare estimată (lei) : 1.500.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Localizare : Comuna Țuțora

Direcția de acțiune : Asigurarea siguranței publice prin creșterea capacității de răspuns în situații de urgență

Titlu : Achiziționarea de utilaje și echipamente pentru serviciul voluntar pentru situații de urgență

Valoare estimată (euro) : 300.000

Valoare estimată (lei) : 1.500.000

Durată estimată : -

Sursă de finanțare : -

Alte investiții derulate cu fonduri de la bugetul local:

- *Modernizare stăzi, alei, amenajare locuri de parcare;*
- *Reabilitare și modernizare trotuare;*
- *Reparații, reabilitare și modernizare instituții de învățământ;*
- *Modernizare iluminat public (parțial);*
- *Eficientizare energetică și îmbunătățire sistem de încălzire prin înlocuirea centralelor termice.*

PARTEA III

ANALIZA SWOT

1. Delimitare conceptuală

Eficiența unui sistem este influențată în mare măsură de capacitatea acesteia de a înțelege și de a se adapta la mediul ambiant, iar eficiența managementului presupune planificare, organizare, control, proceduri de lucru și o legislație adecvată.

Analiza SWOT este cea mai importantă tehnică managerială pentru înțelegerea poziției strategice a unei organizații. Scopul acesteia este de a recomanda strategiile care asigură cea mai bună aliniere între mediul intern și extern: alegerea strategiei corecte, încât să fie adaptate punctele tari la oportunități, să reducă la minimum riscurile și să elimine punctele slabe.

SWOT - prezentare:

- **S – Strength/** punctele tari ale organizației – definesc valorile pozitive și condiționările interne care pot constitui surse pentru succesul organizației în atingerea obiectivului managerial;
- **W – Weaknesses/** punctele slabe sau zonele de vulnerabilitate – elemente ce pot împiedica atingerea obiectivelor;
- **O – Opportunities/** oportunitățile sau căile prin care pot fi influențate interesele organizației;
- **T – Threats/** amenințări la adresa creșterii organizației respective – aspecte negative ce apar din supra-exploatarea resurselor organizației, ori limitările care sunt impuse organizației din partea unui mediu extern aflat în schimbare.

2. Analiza SWOT pe domenii

În continuare, este prezentată analiza SWOT pe principalele domenii de interes în cadrul analizei noastre: economie și mediu de afaceri, agricultură și dezvoltare rurala, infrastructură și utilități, educație, sănătate și protecție socială, turism și cultură, mediu, capacitate administrativă.

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Poziționarea comunei Țuțora la doar 18 km de reședința județului, municipiul Iași; • Transport public asigurat • posibilități de transfer (cunoștințe și tehnologii) datorită zonei transfrontaliere • Accesarea de către autoritatea publică locală a proiectelor destinate investițiilor în dezvoltarea infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare; • Existența rețelei de alimentare cu apă (28 km) în cele 3 localități ale comunei, care deservește un număr de 850 locuințe; • Existența rețelei de canalizare 1.8 km, în localitatea Țuțora, cu posibilitate de extindere pentru inca 26,2 km; • Existența rețelei de energie electrică (63 km), 10 % din total de 640 lămpi. Modernizat partial; • Existența rețelei de alimentare cu gaz 3750 m cu posibilitate de extindere pentru inca 26 km • Existența rețelelor de telefonie și internet. Rețele telefonie mobila si internet: UPC-, Orange, Vodafone, Telekom; • Organizarea în bune condiții a transportului în comun, curse microbuz, 	<ul style="list-style-type: none"> • 29 km drumuri comunale din care doar 10 km sunt asfaltați • Străzi care necesită reabilitare, inclusiv cu trotuare și rigole; • Lipsa fondurilor necesare inițierii și/sau finalizării proiectelor de investiții destinate dezvoltării infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare; • Incidența factorului politic în ceea ce privește alocarea de sume la bugetul local și finanțarea investițiilor. • Circulație intensă in zona de graniță • Lipsa infrastructurii de bază în unele localități • Lipsa drumului ocolitor • Drumuri vicinale neasfaltate

<p>efectuat de operatorul regional S.C. Elastrans SRL;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Colectarea selectiva, tratare și transportul deșeurilor prin firma de salubritate regională S.C. GIREXIM UNIVERSAL S.R.L. • Apartenența comunei la Zona Metropolitana • Apartenența GAL Stefan cel Mare I 	
<p>OPORTUNITĂȚI</p>	<p>AMENINȚĂRI</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea de acces la Programele operaționale de dezvoltare a infrastructurii rutiere și de gaze naturale prin noi surse de finanțare guvernamentale; • Existența unor planuri naționale de modernizare a rețelei rutiere; • Modernizarea infrastructurii rutiere și edilitare conform strategiei de dezvoltare a județului; • Atragerea de societăți de transport public în comun care să ofere servicii de calitate cetățenilor; • Utilizarea resurselor energetice regenerabile. 	<ul style="list-style-type: none"> • Instabilitatea mediului politic, economic și social la nivel național; • Schimbările succesive intervenite în legislație; • Nefinalizarea lucrărilor inițiate din fonduri europene sau întârzierea acestor lucrări pot duce la pierderea finanțării pentru proiectele respective; • Migrarea forței de muncă către mediul urban poate duce la imposibilitatea realizării unor investiții și proiecte de infrastructură; • Lipsa unui mediu de afaceri concurențial.

ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Poziționarea comunei Țuțora la doar 18 km de reședința județului, municipiul Iași; • Accesul rutier facil dinspre și înspre oraș datorită traversării Drumului Județean 249 D și 249 E, care fac legătura cu reședința județului; • În comuna funcționează 69 agenți economici (54% în domeniul agriculturii, 30% comerț și 16% servicii); • Prezența IMM-urilor în comună; • Comuna prezintă o serie de caracteristici de cadru natural, sociale și culturale și de infrastructură, care ar putea favoriza turismul; • Infrastructura rutieră favorabilă pentru dezvoltarea activităților economice, apropierea de reședința de județ; • Comuna beneficiază de accesul la toate utilitățile (gaze naturale, energie electrică, apă și canalizare), fapt care poate atrage potențiali investitori; • Nu există șomaj în zonă și nici asistați social. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa utilităților în zonelor de extindere a intravilanului; • Nu există suficient personal calificat corespunzător (pentru învățământ, sănătate, cultură, servicii sociale); • Lipsa resurselor financiare proprii pentru punerea în execuție a proiectelor de investiții; • Competitivitate și eficiență scăzută a agriculturii; • Lipsa asociațiilor de producție; • Nu există firme de producție dezvoltate în zonă; • Puțini investitori, puține investiții atrase în zonă; • Nevoia permanentă de angajați pentru locurile de muncă existente și lipsa specialiștilor.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea unor facilități fiscale pentru operatorii economici; • Existența cadrului legislativ, a strategiilor guvernamentale și a programelor de finanțare pentru înființarea de IMM-uri; • Condiții naturale favorabile dezvoltării economice; • Grad ridicat de electrificare al locuințelor; • Cooperarea între mediul de afaceri și administrația publică; • Accesul la piața internă a Uniunii Europene; • Îmbunătățirea nivelului de atractivitate al regiunii; • Regenerarea comunităților rurale; • Facilități pentru asociațiile agricole. 	<ul style="list-style-type: none"> • Legislația națională și comunitară în continuă schimbare, ce poate determina fluctuații asupra strategiilor de dezvoltare ale operatorilor economici sau stoparea investițiilor acestora; • Schimbările climatului politic oferă incertitudini asupra mediului de afaceri pe termen mediu și lung; • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia; • Politici economice nefavorabile dezvoltării micilor afaceri și/sau apariția unor situații neprevăzute (pandemii) care pot afecta mediul economic; • Stagnarea pătrunderii capitalului strain; • Lipsa culturii antreprenoriale; • Lipsa capitalului de susținere a investițiilor în economie; • Protecție scăzută a piețelor indigene; • Subestimarea rolului IMM-urilor în economia teritoriului.

EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unor proiecte depuse spre finanțare su aflate în faza de precontractare în vederea extinderii și modernizării unităților școlare din comună și satele aparținătoare; • Existența microbuzelor școlare pentru transportul elevilor; • Existența unei biblioteci cu 13000 de volume în localitatea de reședință; • În general, profesorii au o bună pregătire metodică-științifică; • Există un procentaj ridicat de profesori titulari și un procentaj foarte mic de suplinitori necalificați; • Infrastructura educațională în dezvoltare; • Investiții în reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea unităților de învățământ; • Distanța mică între comuna Țuțora și reședința județului Iași, ceea ce permite deplasarea facilă la unitățile de învățământ din municipiu; • Existența Centrului Multifuncțional Cultural Educational Țuțora, a Caminelor Culturale în fiecare localitate aparținătoare comunei Țuțora; • Personal didactic calificat parțial în 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa parțială a echipamentelor IT în vederea organizării cursurilor online; • Necesitatea reabilitării exterioare a grădinițelor de pe raza localităților comunei; • Absenteismul și abandonul școlar, în special în rândul categoriilor defavorizate ale populației; • Numar insuficient de personal didactic și auxiliar în unitățile școlare; • Apariția pandemiei Covid 19 la începutul anului 2020 a determinat desfășurarea în condiții improprii a actului educațional; • Lipsa cursurilor de instruire a cadrelor didactice pentru desfășurarea actului educațional online; • Neaparticiparea la cursuri la clasă se răsfrânge negativ asupra rezultatelor școlare ale elevilor; • Subfinanțarea sistemului educațional; • Nu există un muzeu local al comunei. • Zona nu este suficient promovată desi este încărcată de istorie.

cadrul unităților de învățământ din oraș.	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării de fonduri guvernamentale și europene structurale pentru reabilitarea unităților școlare, dotarea școlilor cu echipamente IT, mobilier școlar; • Posibilitatea accesării fondurilor guvernamentale în vederea achiziționării suplimentare a unor microbuze școlare; • Posibilitatea stabilirii de parteneriate care să favorizeze dezvoltarea unor servicii social-educative noi și de calitate; • Existența de programe de formare a personalului în colaborare cu specialiști din țară și din străinătate; • Promovarea voluntariatului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vecinătatea cu municipiul Iași amenință creșterea numărului de absolvenți de ciclul gimnazial care aleg continuarea studiilor pe raza orașului; • Nivelul de trai redus limitează și oportunitățile de dezvoltare socială și educațională; • Schimbări dese ale sistemului de învățământ și ale programei școlare; • Creșterea ratei de părăsire a sistemului de învățământ în mediul rural, în rândul categoriilor vulnerabile ale populației; • Rată mare de abandon școlar în comunitățile defavorizate.

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unei clinici private, a 2 cabinete medicale și a 7 cadre medicale în comună, din care 1 medic de familie, 6 asistenți medicali; • Cadre medicale bine pregătite; • Existența unei farmacii pe raza comunei; • Existența unui număr de 1 cabinet stomatologic și a 2 medici stomatologi în comună; • Existența a 2 grădinițe, și câte 1 în fiecare din localitățile aparținătoare comunei; • Administrația publică locală asigură fonduri și servicii pentru protecție socială; • Buna organizare a serviciilor de consiliere și informare în cadrul aparatului de specialitate al Primarului; • Colaborare cu instituții publice și organizații nonguvernamentale pentru oferirea de servicii și beneficii de asistență socială; • Localizarea geografică a comunei în apropierea municipiului Iași, reședința județului Iași; • Rata scăzută a șomajului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa cabinetelor medicale în localitățile aparținătoare, a farmaciilor, a medicilor de familie și a asistenților medicali; • Lipsa sistemului de asistență socială și a serviciilor de sănătate; • Lipsa asistenței medicale de urgență; • Infrastructură de sănătate nedezvoltată; • Fonduri bugetare reduse pentru dezvoltarea sistemului de servicii sociale din comună; • Lipsa resurselor financiare necesare pentru formarea profesională continuă a personalului instituției; • Lipsa parteneriatelor public-privat viabile și durabile în domeniul serviciilor sociale; • Pasivitatea membrilor comunității în problemele de interes comunitar, lipsa simțului civic; • Comunități defavorizate mari; • Probleme de integrare socială; • Costuri mari cu asistența socială; • Lipsa unui sistem modern de formare; • Numărul mare al persoanelor în vârstă; • Procentul mare al persoanelor cu dependență;

	<ul style="list-style-type: none"> • Prezența problemelor de igienă generală în rândul grupurilor defavorizate; • Migrație accentuată.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Accesarea programelor cu finanțare europeană și/sau națională destinate reabilitării și extinderii clădirilor, respectiv dotării cu echipamente a unităților medicale; • Existența programelor și a fondurilor naționale și europene accesibile pentru grupuri dezavantajate: programe sociale, programe de incluziune, programe educative, programe de mică infrastructură; • Existența la nivelul județului de modele de bună practică în furnizarea de servicii sociale; <p>Promovarea voluntariatului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Concentrarea specialiștilor, ca număr și timp de lucru, în unitățile medicale din mediul rural și dezechilibrarea sistemului public de sănătate; • Epuizarea din ce în ce mai rapidă a bugetelor unităților sanitare și CJAS, în urma multiplicării numărului bolnavilor ce necesită investigații și tratamente costisitoare; • Nivelul de trai redus poate duce la creșterea morbidității în mediul rural; • Deciziile cu privire la dezvoltarea serviciilor sociale aparțin factorilor politici; • Politici neadecvate nevoilor reale; • Instabilitatea contextului politic național • Populație îmbătrânită • Migrația populației active către zonele urbane;

TURISM ȘI CULTURĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Poziționarea comunei Țuțora la doar 18 km de reședința județului, municipiul Iași; • Așezare avantajoasă din punct de vedere turistic; • Experiență în accesarea fondurilor europene; • Accesul rutier facil dinspre și înspre oraș datorită traversării Drumului Județean 249 D și 249 E de la Est la Nord-Est, care face legătura cu reședința județului; • Existența a 3 biserici pe raza localităților: <i>Biserica Parohială din Localitatea Țuțora;</i> <i>Biserica Sfinții Voievozi din Localitatea Oprișeni;</i> <i>Biserica Sfântul Nicolae din Localitatea Chiperești.</i> • Din anul 2004 comuna Țuțora este înfrățită cu Comuna Sireți, Raion Strășeni și Comuna Valea Mare, Raion Ungheni; • Localitatea este foarte aproape de punctul de trecere frontieră la granița cu Republica Moldova; • Natura bine conservată și nepoluată; • Obiceiuri, tradiții și artizanat cu multiple influențe culturale etnice, ce atrag turiști din alte țări; • Existența unor sărbători culturale locale: <i>Zilele Comunității, Balul Strugurilor etc..</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ofertă scăzută a posibilităților de agrement la acest moment; • Lipsa unor itinerarii turistice tematice care să valorifice potențialul natural și cultural; • Lipsa organizațiilor neguvernamentale active pe raza comunei; • Capacitatea redusă de scriere de proiecte culturale; • Nu există o susținere a activităților culturale și din donații private; • Lipsa unei asociații de reprezentare a intereselor în turism; • Localitatea Țuțora este o localitate de tranzit către granița cu Republica Moldova, fiind punct de frontieră, unde se resimt efectele traversării camioanelor, calitatea aerului și a mediului, mult zgomot.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Abordarea unor concepte si strategii de dezvoltare turistica regionala, proiecte comune în cadrul Regiunii de dezvoltare Nord-Est; • Posibilitatea derulării de parteneriate cu ONG-uri sau operatori economici care activează în turism pentru dezvoltarea de proiecte de investiții în turism; • Asocierea cu localitățile învecinate pentru dezvoltarea turistică a zonei; • Posibilitatea atragerii resurselor financiare pentru dezvoltarea turismului de către operatorii publici și/sau privați prin programele de finanțare, crescând gradul de accesibilizare și atractivitatea teritoriului; • Politica națională încurajează dezvoltarea de noi forme de turism (religios, urban, ecologic, agroturism, silvoturism etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbările climatice au efecte negative asupra activităților turistice, reducând numărul de turiști; • Calamități naturale sau situații excepționale (epidemii, pandemii etc.) care blochează activitatea turistică; • Existența unor factori de risc, cum ar fi: cutremurele, inundațiile, fenomenele meteorologice extreme, incendiile de vegetație etc..

MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Existența rețelei de canalizare 1,8 km, în Comuna Țuțora; • Locuințe construite din materiale durabile; • Locuințe cu suprafețe și grad de dotari bune; • Copii sunt interesați și sunt implicați în acțiunile de protecție a mediului; • Vidanșarea apelor uzate este asigurată; • Calitatea bună a apei și solului; • Colectarea și transportul deșeurilor prin firma de salubritate S.C. Girexim Universal S.R.L. și ADIS Iași; • Prezența izvoarelor termale; • Aproximerea râului Prut și prezența lacurilor pentru pescuit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa monitorizării mediului înconjurător; • Deranjarea habitatului faunei și florei protejate prin activități agricole și zootehnice; • Lipsa de educație și de responsabilitate a populației în raport cu mediul; • Poluare fonică accentuată; • Drumuri vicinale neasfaltate.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Existența fondurilor de investiții direcționate către proiecte în domeniul protecției mediului în general; • Introducerea surselor regenerabile de energie (panouri solare, panouri fotovoltaice, utilizarea energiei geotermale, etc.); • Existența unor finanțări guvernamentale pentru proiecte de mediu (îndiguiri, apărări și consolidări de maluri și alpii, decolmatări, etc.); • Existența programelor de finanțare susținute din Fondul pentru Mediu, precum: programul Rabla, programul de îmbunătățire a calității mediului prin împădurirea terenurilor agricole degradate, programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbările climatice reprezintă o amenințare pentru cadrul natural, întrucât temperaturile cresc, tiparele precipitațiilor se schimbă; • Condițiile meteorologice extreme care conduc la riscuri de genul inundațiilor și a incendiilor tind să devină mai frecvente și intensitatea lor să sporească.

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Management performant al Primăriei; • Administrație publică locală dezvoltată, resurse umane pregătite • Experiența aparatului administrativ în accesarea de fonduri europene nerambursabile; • Personal angajat cu studii superioare și cu experiență în administrația publică locală; • Asigurarea liberului acces la informațiile de interes public și transparență decizională; • Răspuns prompt către cetățean; • Implementarea de proiecte de investiții care au dus la dezvoltarea comunității sub aspect economic, social, cultural etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa modernizării clădirii unde funcționează Primăria și Serviciul de Asistență Socială; • Lipsa resurselor financiare proprii pentru realizarea de investiții în vederea dezvoltării capacității administrative; • Absența la nivel național a unui sistem de monitorizare și evaluare a modului de furnizare a serviciilor publice; • Lipsa unui sistem informatic integrat în administrația publică; • Complexitatea formalităților/procedurilor administrative care trebuie îndeplinite în relația administrație – cetățean; • Implicarea redusă a societății civile în stabilirea strategiilor locale pe termen mediu și lung.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Existența cadrului legal privind autonomia financiară și administrativă la nivelul autorității administrației publice locale; • Existența unui program operațional dedicat dezvoltării capacității administrative; • Dezvoltarea socio-economică ascendentă la nivelul unității administrativ-teritoriale; • Existența unei surse alternative generatoare de venituri proprii, prin proiectele finanțate din fonduri nerambursabile; • Existența mecanismelor de cooperare/ colaborare/ parteneriat, cum ar fi: asociații de dezvoltare intercomunitară, grupuri de acțiune locală, parteneriate public-public, public-privat etc.; • Extinderea serviciilor publice furnizate online. 	<ul style="list-style-type: none"> • Legislație neclară, generată de întârzierea adoptării normelor de aplicare a unor acte normative, contradicții între prevederile legale și suprapuneri de acte normative; • Regulile de finanțare, atât regulile specifice ale finanțatorului, cât și legislația națională aplicabilă, nu sunt corelate și armonizate astfel încât să permită o aplicare facilă, unitară, previzibilă și sustenabilă, de natură să contribuie la dezvoltarea capacității beneficiarilor și la eficientizarea activităților acestora; • Influența și presiunile factorului politic.

PARTEA IV

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ

1. Misiunea

Misiunea administrației publice locale a comunei Țuțora este de a fi permanent în slujba comunității locale, pentru a rezolva nevoile acesteia într-o manieră legală, transparentă, echitabilă, competentă și eficientă, asigurând astfel creșterea calității vieții locuitorilor comunei.

2. Viziunea

Țuțora 2030 – o comună dezvoltată economic, accesibilă investitorilor și competitivă, cu o administrație publică modernă, care să asigure îmbunătățirea condițiilor de trai tuturor locuitorilor săi și accesul liber și egal la servicii publice de calitate.

Viziunea de dezvoltare a comunei ne oferă o imagine asupra a ceea ce se dorește a fi Țuțora în anul 2030, bazându-se pe următoarele direcții generale:

- *Dezvoltarea economică a comunei prin valorificarea superioară a resurselor locale; acordarea de facilități investitorilor și crearea unui climat propice dezvoltării mediului de afaceri;*
- *Modernizarea infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare;*
- *Îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor ca urmare a dezvoltării economice și a modernizării serviciilor publice;*
- *Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea calității factorilor de mediu;*
- *Consolidarea capacității administrative.*

3. Principii

Principiul dezvoltării sustenabile:

La baza strategiei se află ideea unei dezvoltări sustenabile, în cadrul căreia mediul natural, dezvoltarea economică și viața socială se găsesc într-o strânsă interdependență, interacțiunea lor contribuind la creșterea calității vieții oamenilor și a mediului lor natural.

Principiul accesibilității:

O autentică integrare în societate se poate obține numai prin accesul liber și neîngrădit al oamenilor la mediul ambiant. Accesibilitatea reprezintă o condiție esențială pentru o calitate ridicată a vieții, fiind deosebit de importantă pentru ca persoanele cu dizabilități să poată participa la activitățile din cadrul societății. Datoria administrației publice locale este aceea de a furniza servicii integrate accesibile, astfel încât toți cetățenii să le poată folosi în mod independent, sigur și demn.

Principiul comunicării:

Este necesară înțelegerea nevoilor, ideilor și valorilor cetățenilor comunei, astfel încât acestea să poată fi utilizate în fundamentarea unor decizii mai bune. Administrația publică locală trebuie să ofere cetățenilor posibilitatea de a deveni parte integrantă în procesul de luare a deciziilor cu privire la problemele comunei.

Principiul profesionalismului:

Profesionalismul este exprimat atât prin managementul schimbării, cât și prin utilizarea unor tehnici esențiale pentru un management public eficient.

Pentru ca cetățenii să aibă încredere în administrația publică locală, ar trebui dezvoltate în toate compartimentele instituției, la toate nivelurile, competențe de bază cum ar fi: managementul financiar, managementul resurselor umane, managementul informației și al comunicațiilor, dezvoltarea abilităților de conducere, dezvoltarea profesională și furnizarea de servicii.

Principiul transparenței:

Transparența constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă și întreținerea unor relații strânse cu comunitatea. Proiectele publice trebuie să fie transparente, respectându-se dreptul cetățenilor de a participa la întâlniri și de a avea acces la înregistrări publice.

4. Valori

Respect pentru lege:

În tot ceea ce întreprinde pentru atingerea obiectivelor sale, administrația publică locală se întemeiază pe lege. Respectul față de lege trebuie să stea la baza oricărei societăți, reprezentând garanția unei dezvoltări durabile a acesteia.

Respect pentru diversitatea culturală:

Diversitatea culturală reprezintă fundamentul păcii, armoniei și al sustenabilității culturii societății. Promovarea diversității culturale constituie responsabilitatea tuturor societăților.

Respect pentru șanse egale:

Administrația publică locală trebuie să ofere posibilitatea tuturor indivizilor de a trăi și de a munci într-un mediu lipsit de discriminări.

Respect pentru diversitatea etnică:

Autoritățile publice locale caută să înlăture discriminarea rasială, socio-economică și barierele instituționale, asigurându-se astfel că toți cetățenii, indiferent de etnie, au oportunități și șanse egale de a participa la viața comunității.

Respect pentru justiția socială:

Autoritățile publice locale cred în ideea de justiție socială care să ofere perspective mai bune pentru toate categoriile vulnerabile ale comunității. Este imperios necesar să se promoveze perspective egale de educație, sănătate și autonomie pentru toți cetățenii.

Respect pentru demnitatea umană:

Autoritățile publice locale garantează dezvoltarea independentă și la potențial maxim a fiecărui individ și respectarea deplină a personalității fiecăruia. Cetățenii comunei vor fi tratați cu demnitate în ceea ce privește stilul lor de viață, cultura, credințele și valorile personale.

Respect pentru confidențialitate:

Autoritățile publice locale trebuie să se asigure că dreptul la intimitate și la viața de familie este respectat, că este cunoscut modul în care datele cu caracter personal ar trebui folosite și stocate, și că cetățenii pot fi siguri de confidențialitatea informațiilor lor, dezvoltarea acestora putând fi realizată doar cu aprobarea lor.

Respect pentru mediul înconjurător:

Autoritățile publice locale trebuie să asigure protecția și conservarea mediului înconjurător, resursă valoroasă pentru generațiile viitoare.

5. Obiectiv general

Dezvoltarea economică și socială durabilă a comunei Țuțora, care să determine creșterea calității vieții locuitorilor săi.

6. Obiective specifice, priorități și măsuri

>> Obiectiv specific 1

Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare.

Justificare:

Infrastructura de transport a comunei prezintă anumite vulnerabilități cum ar fi:

- *accesibilitate limitată în anumite zone;*
- *drumuri ce deservește obiective economice, drumuri de exploatație agricolă și forestieră sau de interes turistic, care necesită reabilitare și modernizare;*
- *podețe ce necesită reabilitare.*

Din punct de vedere tehnico-edilitar:

- *toți cetățenii comunei trebuie racordați la sistemul de alimentare cu apă;*
- *toți din cetățenii comunei trebuie racordați la sistemul de canalizare menajeră;*
- *necesitatea extinderii sistemului de distribuție gaze naturale în comună;*
- *este necesară extinderea rețelei de curent electric și a iluminatului public modern;*
- *sunt oportune amenajarea peisagistică a comunei și extinderea și reabilitarea spațiilor verzi;*
- *se recomandă utilizarea pe scară largă a surselor regenerabile de energie.*

Având în vedere că o infrastructură rutieră extinsă, reabilitată și modernizată, precum și dotările tehnico-edilitare la standarde înalte determină progresul economic și social al unei comunități, se stabilește ca obiectiv strategic „Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare”.

La sfârșitul perioadei 2021-2030, comuna Țuțora își propune o rețea de drumuri de acces și străzi modernizate, de trotuare amenajate pentru pietoni, de spații verzi extinse.

Comuna va fi un loc în care toți cetățenii vor beneficia de alimentare cu apă și canalizare, racordare la rețeaua de gaz, iluminat public modern, ca bază a apropierii condițiilor de viață de standardele europene.

Prioritatea 1.1.

Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră.

Măsuri:

- *Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere în cadrul comunei și între localitățile din județ;*
- *Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deservește obiective economice;*
- *Amenajarea de piste de biciclete;*
- *Dezvoltarea transportului public.*

Prioritatea 1.2.

Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare.

Măsuri:

- *Extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de apă și canalizare;*
- *Introducerea, modernizarea și extinderea rețelei de gaze naturale;*
- *Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric;*
- *Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de iluminat public;*
- *Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice.*

Prioritatea 1.3.

Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, operatori economici și instituții.

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de TIC.

Prioritatea 1.4.

Srijin acordat tinerilor pentru locuințe.

Măsuri:

- Locuințe pentru tineri.

>> Obiectiv specific 2

Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia.

Justificare:

Dezvoltarea mediului de afaceri local prin sprijinirea întreprinzătorilor privați existenți și atragerea de noi investitori va avea efecte benefice pentru întreaga comunitate locală:

- venituri mai mari la bugetul local;
- valorificarea potențialului natural, economico-social, cultural etc. al comunității locale;
- crearea de noi locuri de muncă;
- specializarea forței de muncă;
- reducerea/eliminarea șomajului;
- incluziune socială;
- promovarea comunei pe plan național și internațional.

Se impune de asemenea sprijinirea producătorilor locali pentru creșterea competitivității și consolidarea poziției acestora pe piața națională și internațională.

Aceasta implică inclusiv dezvoltarea infrastructurii rutiere de transport de mărfuri și persoane, precum și dotări tehnico-edilitare la standarde moderne.

Prioritatea 2.1.

Creșterea competitivității producătorilor locali.

Măsuri:

- *Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii mediului de afaceri.*

Prioritatea 2.2.

Dezvoltarea capitalului uman.

Măsuri:

- *Susținerea programelor adecvate de formare a resursei umane potrivit dinamicii pieței de muncă;*
- *Calificarea/recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă.*

Prioritatea 2.3.

Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în afaceri competitive.

Măsuri:

Informarea și consilierea continuă a agricultorilor cu privire la:

- *oportunitățile de dezvoltare și de investiții;*
- *cerințele și standardele UE (referitoare la mediu, apă, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și sănătatea publică);*
- *susținerea proiectelor care au ca scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe de către toți producătorii agricoli;*
- *sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local.*

>> Obiectiv specific 3

Servicii de educație moderne și performante.

Justificare:

Nu se poate vorbi de dezvoltarea durabilă a unei comunități fără asigurarea de servicii de educație moderne și performante. Constituie prioritate pentru administrația publică locală în perioada următoare:

- *reabilitarea și modernizarea clădirilor unităților de învățământ;*

- dotarea cu mobilier și echipamente IT performante pentru creșterea calității actului educațional;
- amenajarea de terenuri/săli de sport;
- amenajarea de locuri de joacă pentru copii și adolescenți.

Administrația publică locală, în colaborare cu conducerea unităților de învățământ de pe raza comunei urmăresc în acest fel creșterea performanțelor școlare, dar și reducerea absenteismului și a abandonului școlar, în special pentru copiii ce provin din medii sociale defavorizate.

Prioritatea 3.1.

Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație.

Măsuri:

- Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii, prin sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar;
- Facilitarea accesului copiilor și cadrelor didactice la grădinițe și școli în zonele greu accesibile sau cu transport public deficitar.

Prioritatea 3.2.

Susținerea performanței școlare și a specializării inteligente.

Măsuri:

- Susținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate;
- Susținerea specializării inteligente, creșterea adaptabilității ofertei educaționale la cerințele pieței muncii și adaptarea competențelor absolvenților la cerințele angajatorilor;
- Înființare afterschool in toate localitățile aparținătoare.

>> Obiectiv specific 4

Servicii de sănătate și sociale de calitate.

Justificare:

- Creșterea calității vieții cetățenilor comunei este întemeiată și pe servicii de sănătate și de protecție socială furnizate la cele mai înalte standarde în domeniu.

- Pe teritoriul comunei Țuțora există unități medicale, pentru care administrația publică locală susține reabilitarea, modernizarea, amenajarea și dotarea cu echipament medical performant, dar și cu tehnică modernă de calcul.
- Aceasta va determina creșterea calității actului medical și reducerea timpilor de intervenție în caz de urgențe medicale. Cetățenii nu vor mai fi nevoiți să se deplaseze în localitățile învecinate pentru a apela la servicii medicale.
- Pentru că o societate sănătoasă se formează încă din copilărie, prin programele derulate în cadrul unităților de învățământ, se va pune accent pe educația sanitară și pe popularizarea normelor de igienă și de sănătate publică.

Prioritatea 4.1.

Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială

Măsuri:

- *Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială.*

Prioritatea 4.2.

Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate.

Măsuri:

- *Încurajarea acțiunilor ce vizează prevenirea îmbolnăvirii.*

Prioritatea 4.3.

Dezvoltarea serviciilor sociale locale.

Măsuri:

- *Consolidarea managementului sistemului de asistență socială la nivelul administrației publice locale;*
- *Susținerea programelor de incluziune socială;*
- *Combaterea sărăciei și a oricăror forme de discriminare, prin măsuri de integrare pe piața muncii și acces la locuințe, servicii sociale, sănătate, educație și cultură a persoanelor/comunităților vulnerabile.*

>> Obiectiv specific 5

Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural.

Justificare:

- *Existența pe teritoriul administrativ al comunei a monumentelor naturii, ce pot constitui o atracție din punct de vedere turistic.*
- *Administrația publică locală și-a propus dezvoltarea turistică a comunei prin crearea unor spații de petrecere a timpului liber și relaxare, atât pentru locuitorii comunei, cât și pentru vizitatori și turiști.*
- *La sfârșitul perioadei 2021-2030, comunei Țuțora va avea o ofertă turistică diversificată, bazată pe o infrastructură turistică și culturală modernă, care va cuprinde zone de agrement amenajate, venind în întâmpinarea cerințelor și preferințelor localnicilor și vizitatorilor comunei.*
- *Calendarul de evenimente culturale organizate în localitate va fi unul diversificat, care împreună cu oferta de produse turistice vor fi promovate intensiv. Comuna va putea oferi servicii de calitate turiștilor de toate vârstele - români, dar și străini, interesați de turism cultural, monahal și de agrement, servicii care respectă, conservă și valorifică resursele locale (tradițiile zonei, monumentele, rezervațiile și resursele naturale), servicii dezvoltate prin colaborare între toți agenții interesați, autorități publice, dar și operatori economici.*

Prioritatea 5.1.

Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar.

Măsuri:

- *Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende de evenimente culturale, în strânsă corelare cu patrimoniul cultural.*

Prioritatea 5.2.

Promovarea și valorificarea patrimoniului natural.

Măsuri:

- *Facilitarea punerii în valoare a potențialului natural al zonei;*
- *Crearea și dezvoltarea zonelor turistice, sportive și de agrement.*

>> Obiectiv specific 6

Protejarea și conservarea mediului natural.

Justificare:

Un mediu natural sănătos generează:

- *calitate a vieții crescută pentru locuitorii comunei;*
- *posibilități multiple de recreere și petrecere a timpului liber;*
- *atractivitate turistică a zonei;*
- *noi investiții;*
- *evitarea efectelor negative ale dezastrelor naturale.*

Preocuparea administrației publice locale pentru protecția și conservarea mediului natural, facilitează furnizarea la nivelul comunei a unui serviciu adecvat de gestiune a deșeurilor, care va îmbunătăți standardul de viață al tuturor cetățenilor, asigurând totodată protejarea mediului înconjurător.

Prioritatea 6.1.

Îmbunătățirea calității aerului, reducerea gazelor cu efect de seră, apei și solului.

Măsur:

- Extinderea zonelor verzi ale localității;
- Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă: eoliană, solară, termală etc.;
- Reabilitarea termică a clădirilor;
- Reducerea poluării din emisiile de CO₂ de la autoturisme.

Prioritatea 6.2.

Implementarea managementului integrat al deșeurilor.

Măsuri:

- *Încurajarea colectării selective a deșeurilor.*

Prioritatea 6.3.

Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate.

Măsuri:

- *Sprrijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale.*

>> Obiectiv specific 7

Dezvoltarea capacității administrative.

Justificare:

O administrație publică modernă trebuie să câștige încrederea cetățenilor și a altor tipuri de beneficiari, oferindu-le servicii prompte și asigurând constanță în calitatea prestării serviciilor. În acest scop, administrația publică locală:

- *își va recruta personalul pe criterii profesionale și transparente;*
- *va pune accent pe dezvoltarea carierei, resursa umană urmând să fie motivată, formată și profesionalizată în mod constant în funcție de nevoile și tendințele societății;*
- *se va preocupa de crearea de condiții optime de muncă, prin reabilitarea, modernizarea și extinderea sediului administrativ al primăriei, precum și prin dotarea cu tehnologie de ultimă generație și achiziția de softuri performante;*
- *se va focusa pe implementarea de e-servicii, care să faciliteze contactul cu cetățenii și reducerea timpilor de soluționare a cererilor acestora.*

În conceperea și furnizarea serviciilor, ca și în luarea altor tipuri de decizii, administrația publică se va sprijini pe participarea cetățenilor, implicarea experților și a actorilor cheie din societate, prin mecanisme stabile de consultare.

Prioritatea 7.1.

Dezvoltarea capacității administrației publice locale.

Măsuri:

- *Dezvoltarea capacității administrative la nivelul localității prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management;*
- *Dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă, care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrației publice;*
- *Simplificarea procedurilor birocratice și administrative pentru cetățeni și mediul de afaceri, prin încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării;*
- *Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor personalului din administrația publică locală;*
- *Dotarea compartimentului de mentenanță;*
- *Amenajare urbanistică;*
- *Siguranța cetățenilor.*

7. Planul local de acțiune

Planul local de acțiune constituie o planificare reală pe termen mediu și lung pentru realizarea obiectivelor stabilite în strategia de dezvoltare locală. Toate măsurile se concretizează în planul local de acțiune prin programe și proiecte.

Termenul de realizare a Planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 7 ani, fixat pentru realizarea *Strategiei de Dezvoltare Durabilă...*

Periodic, Planul local de acțiune trebuie revizuit astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE 2021-2030

>> Obiectiv general

Obiectivul general al Planului local de acțiune este reprezentat de dezvoltarea economică și socială durabilă a comunei Țuțora, care să determine creșterea calității vieții locuitorilor săi.

Obiective specifice:

- *OS 1 – Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare;*
- *OS 2 – Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia;*
- *OS 3 – Servicii de educație moderne și performante;*
- *OS 4 – Servicii de sănătate și sociale de calitate;*
- *OS 5 – Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural;*
- *OS 6 – Protejarea și conservarea mediului natural;*
- *OS 7 – Dezvoltarea capacității administrative.*

Domenii:

- *Infrastructură și utilități;*
- *Economie și mediu de afaceri;*
- *Educație;*
- *Sănătate și protecție socială;*
- *Turism și cultură;*
- *Mediu;*
- *Capacitate administrativă.*

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI						
Prioritate	Măsurii	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili
1.1. Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră	1. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere între localitățile din județ.	1. Modernizare drumuri și străzi - străzile din viitoarele cartiere - drumurile comunale - drumuri vicinale - străzi existente	Lungime drumuri comunale reabilite	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		2. Întreținere și reabilitare străzi	Lungimea străzilor reabilite	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

		3. Reabilitare trotuare și alei pietonale	Lungimea trotuarelor reabilitate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		4. Reabilitare – sistematizare rigole, șanțuri și podețe -Rețele de canalizare pluvială	Număr și lungime șanțuri și podețe reabilitate Număr gospodării deservite	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		5. Pietruire drumuri agricole și de exploatare	Lungimea drumurilor pietruite	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		6. Construire și amenajare parcări auto, inclusiv sisteme de încărcare electrică	Suprafață parcare Capacitate – număr locuri	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar

	2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deservește obiective economice	Dezvoltare rețea de drumuri locale în zonele cu potențial economic și turistic	Lungime drumuri modernizate	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar
	3. Amenajarea de piste de biciclete	Amenajare piste biciclete	Număr și lungime piste amenajate	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar
	4. Dezvoltarea transportului public	Amenajarea stațiilor de transport public	Număr stații amenajate	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Operatori de transport

1.2 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare	1. Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare	1. Extindere rețea de canalizare -Înființare rețea canalizare și sistem de epurare în localitățile aparținătoare comunei -Extindere / modernizare rețele existente	Lungimea rețelei Număr gospodării/obiective economice racordate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		2. Extindere / modernizare sistem alimentare cu apă	Kilometri rețea nou realizați Număr gospodării/obiective economice racordate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

		3. Modernizare sistem de citire apometre- retehnologizare - digitalizare	Sistem radio de citire la distanță a contoarelor	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		4.Extindere capacitate de producție apă (Puțuri forate)	Număr puțuri nou forate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
	2. Introducerea, extinderea și modernizarea rețelei de gaze Naturale.	Înființare și extindere rețea distribuție gaze naturale	Lungime rețea Număr racorduri	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
	3. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric	1.Extindere rețea electrică	Lungimea rețelei noi Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Societatea de distribuție electrică

		2.Electrificare grup de case izolate	Lungimea rețelei noi Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Societatea de distribuție electrică
	4. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de iluminat public	Extindere și modernizare iluminat public -sistem de iluminat cu LED	Lungimea rețelei de iluminat public modernizată Număr puncte de aprindere	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
	5. Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în	Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice -panouri solare -pompe de căldură	Număr panouri solare montate Număr clădiri deservite	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

	clădirile publice.					
1.3. Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, operatori economici și instituții	1. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de TIC	1. Racordarea la rețeaua de internet în bandă largă a localității -internet gratuit in toate cartierele comunei	Număr locuințe deservite Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Operatorii de furnizare servicii internet
		2. Dotarea unităților de învățământ cu echipamente IT performante	Număr unități dotate Număr echipamente Număr elevi beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene		
1.4 Sprijin acordat tinerilor pentru locuințe	Locuințe pentru tineri	1.Construire blocuri ANL	Număr locuințe atribuite tinerilor Număr beneficiari	Fonduri guvernamentale	2021-2030	Agenția Națională pentru Locuințe

		2. Acordarea gratuită de teren pentru construirea unei case (Legea nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală.)	Număr terenuri acordate tinerilor Număr locuințe construite Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale pentru asigurare utilități	2021-2030	Consiliu local Primar
--	--	---	---	--	-----------	--------------------------

ECONOMIE ȘI MEDIUL DE AFACERI

Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili
2.1. Creșterea competitivității și a mediului de afaceri	1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii mediului de afaceri	1. Dezvoltare durabila prin transformarea zonelor industriale dezafectate in parcuri industriale ecologice	Suprafață parc Investitori noi Număr locuri de muncă create Număr persoane încadrate în muncă	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Investitori privați
		2.Reabilitarea siturilor industriale poluate si neutilizate	Suprafață parc Investitori noi Număr locuri de muncă create	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Investitori privați

		3.Facilități fiscale pentru atragerea investitorilor privați	(ajutor de minimis local) pentru stimularea investițiilor și creări de noi locuri de muncă;	Nu este cazul Se emite HCL	2021-2030	Consiliu local Primar
		4.Dezvoltarea incubatoarelor de afaceri	Sediu amenajat Personal angajat Firme beneficiare	FONDUL SOCIAL EUROPEAN - Programul Operational Capital Uman	2021-2030	Consiliu local Primar parteneri
		5.Accesare fonduri europene pentru dezvoltarea micilor afaceri: -înființare start-up pentru persoanele care se întorc din diaspora -înființare strat-up pentru tinei:	Personal angajat în cadrul proiectului	FONDUL SOCIAL EUROPEAN - Programul Operational	2021-2030	Consiliu local Primar parteneri.

		Promovarea culturii antreprenoriale prin măsuri profesioniste de formare profesională a grupului țintă, în vederea înființării de noi întreprinderi și creării de noi locuri de muncă, în domeniul non-agricol				
			Firme nou înființate Număr de locuri de muncă nou create	Capital Uman		
2.2.Dezvoltarea capitalului uman	1.Susținerea programelor adecvate de formare a resursei umane	Susținerea programelor de instruire privind dezvoltarea resurselor umane	Număr și diversitate programe de instruire Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri

	potrivit dinamicii pieței de muncă					
	2. Calificarea/ recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă	Calificarea populației în diferite domenii de interes local	Număr programe de calificare Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
2.3. Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în afaceri competitive	1. Informarea și consilierea persoanelor fizice, juridice, inclusiv a agricultorilor cu	1. Informarea cu privire la posibilitățile de accesare fonduri nerambursabile prin programele A.D.R.	Număr specialiști atrași Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar GAL

	<p>privire la: oportunitățile de dezvoltare și de investiții; cerințele și standardele UE, precum și susținerea proiectelor care au ca scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	2. Sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local.	1.Omologare și promovare pe piața internă și internațională a produselor agroalimentare cu specific local	Număr produse locale omologate Piețe accesate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
--	--	---	---	---	-----------	-----------------------

EDUCAȚIE

Prioritate.	Măsur	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili
3.1. Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație	1. Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii, prin sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar	1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial și liceal - Construire Grădiniță cu program prelungit -Modernizare clădiri -Reabilitare clădiri -Extinderi -Eficientizare energetică.	Clădiri modernizate Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Școala

		2. Proiect de dotare a școlilor, grădinițelor, liceului cu echipamente didactice și tehnologie performantă	Număr de spații dotate Echipamente achiziționate Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Școala
		3. Construire și amenajare sală de sport/teren de sport	Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Școala
		4. Modernizare bibliotecă	Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar
		5. Reabilitare case de cultură și cămine culturale	Imobile reabilite Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

	2. Facilitarea accesului copiilor și cadrelor didactice la grădinițe și școli în zonele greu accesibile sau cu transport public deficitar	1.Achiziție / dotare cu microbuze școlare noi	Număr microbuze achiziționate Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Școala
3.2. Susținerea performanței școlare și a specializării inteligente	1. Susținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate	1.Susținerea copiilor și a tinerilor cu performanțe școlare deosebite prin acordarea de burse de merit și alte stimulente	Număr și valoare burse de merit acordate într-o perioadă de timp (un an)	Buget local Sponsorizări	2021-2030	Consiliu local Primar
	2. Susținerea specializării inteligente, creșterea adaptabilității ofertei educaționale la cerințele pieței muncii și adaptarea competențelor	Proiecte de reconversie pentru calificare în diverse meserii practicate pe plan local	Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri

	absolvenților la cerințele angajatorilor					
	3.Înființare afterschool in toate localitatile apartinatoare	Continuare și extindere program afterschool	Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

Prioritate	Măsurile	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili
4.1. Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială	1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construire a clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială	1.Reabilitare, modernizare și dotare -dispensar - UAMS Țuțora	Suprafață reabilitată, modernizată Număr și valoare dotări Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar UAMS
		2.Construire – amenajare Centru Social de zi / Centru persoane vârstnice Adăpost temporar de urgență	Spații construite/ amenajate Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

4.2. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate	1. Încurajarea acțiunilor ce vizează prevenirea îmbolnăvirii	1.Campanii de informare și sănătate publică	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar Școala Personal medical Din comuna
		2. Educație sanitară în școli	Număr programe de educație Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar Personal didactic și medical
		3. Educație sanitară în comunitățile defavorizate	Număr programe de educație Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar Personal didactic și medical
4.3. Dezvoltarea serviciilor sociale locale	1.Consolidarea managementului sistemului de asistență socială la nivelul administrației publice locale	1.Dotarea cu tehnică și mijloace de lucru performante a structurii de asistență socială din	Număr și valoare dotări	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar

		cadrul UAT				
2. Susținerea programelor de incluziune socială, combaterea sărăciei și a oricăror forme de discriminare, prin măsuri de integrare pe piața muncii și acces la locuințe, servicii sociale, sănătate, educație și cultură a persoanelor/comunităților vulnerabile	1. Asigurarea unei comunități sănătoase și echilibrate prin scăderea numărului de asistați social din comunitate, prin creșterea angajării și scăderea presiunii asupra bugetului local	Număr asistați sociali Procent reducere cheltuieli buget local	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar	
	2. Alfabetizarea membrilor comunităților devaforizate	Număr programe alfabetizare Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Personal didactic din comuna	
	3. Organizare de campanii de conștientizare a	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2030	DGASPC Personal din compartimentul	

		populației privind abandonul de copii, abandonul școlar, metodele contraceptive etc.		Sponsorizări		de asistență socială Personal didactic și medical
--	--	--	--	--------------	--	---

**AGREMENT, TURISM
ȘI CULTURĂ**

Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili
5.1.Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar	1. Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende de evenimente culturale, în strânsă corelare cu patrimoniul cultural	1.Program de conștientizare asupra patrimoniului cultural identitar	Număr programe Număr beneficiari	Buget local Sponsorizări	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri
		2.Organizare de evenimente culturale, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale (inclusiv în parteneriat cu alte localități)	Număr evenimente Număr participanți Plus valoare adusă	Buget local Fonduri europene Sponsorizări	2021-2030	Consiliu local Primar Firme private ONG-uri
		3. Realizare broșură și alte materiale publicitare de promovare turistică a localității	Broșură	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri

		4. Realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică a localității	Valoare investită în promovare Număr utilizatori Număr vizitatori/ turiști Plus valoare adusă	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
5.2. Promovarea și valorificarea patrimoniului	1. Facilitarea punerii în valoare a potențialului natural al zonei	1. Program de adoptare a monumentelor naturii	Număr monumente	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri
		3. Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri de plastic) și organizarea de programe de educare a populației, precum și înăsprirea penalităților	Număr programe Număr participanți Suprafețe ecologizate	Buget local Sponsorizări	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri

		4.Participarea la evenimente și târguri de turism pentru promovarea zonei; Promovarea obiceiurilor și tradițiilor locale	Număr târguri de turism la care se participă Creșterea numărului de turiști	Buget local Sponsorizări	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri
2. Crearea și dezvoltarea zonelor turistice, sportive și de agrement	1. Dezvoltare zonă turistică infrastructură de agrement (parc aventura, circuit sanie- bob tip rollercoaster)	Suprafață zonă dezvoltată Număr investitori atrași Număr turiști	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar	
	2. Amenajare trasee turistice	Număr trasee amenajate	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar ONG-uri	
	3. Construire bazin de înot	Suprafață amenajată Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Investitori privați	

		4.Amenajare trasee pentru cicloturism	Număr și lungime piste Număr beneficiari	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar
		5. Amenajare Parc și locuri de joacă pentru copii și adolescenți: -parcuri amenajate cu locuri de joaca -reabilitare/ modernizare parcuri existente	Număr locuri de joacă Suprafață amenajată Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		6. Amenajare zone picnic	Suprafață amenajată Număr investitori atrași Număr turiști	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

	9.Zone fitness de tip exterior	Echipamente montate Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
	10.Reabilitarea și modernizarea bazelor sportive		Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

MEDIU

Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili
6.1. Îmbunătățirea calității aerului, reducerea gazelor cu efect de seră, apei și solului	1. Extinderea zonelor verzi ale localității	1. Împădurirea terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate etc.	Suprafețe împădurite	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local ONG-uri Ocol Silvic
		2.Reabilitare spații verzi din interiorul localității	Suprafețe spații verzi amenajate	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2030	Consiliu local Primar
		3.Perdele de protecție naturală (plantare arbori)	Număr de arbori plantați	Buget local	2021-2030	Consiliu local Ocol Silvic

	2.Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă : eoliană, solară, termală, etc.	Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice și în mediul privat	Număr clădiri care utilizează surse alternative de energie	Fondul de Mediu Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Firme de consultanță
	3.Reabilitarea termică a clădirilor	1. Reabilitarea termică a clădirilor publice	Număr clădiri reabilite	Fondul de Mediu Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Executivul primăriei
		2.Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe	Număr blocuri reabilite	Fondul de Mediu Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar Executivul Primăriei

	4.Reducerea poluării din emisiile de CO ₂ de la autoturisme	1.Conștientizarea utilizatorilor asupra poluării provenite de la autoturisme	Reducerea numărului de autoturisme poluante	Buget local Fonduri private	2021-2030	Consiliu local Executivul primăriei ONG-uri
		2.Reducerea taxelor / impozitelor pentru autoturismele mai puțin poluante	Număr de autoturisme mai puțin poluante înmatriculate	Nu e cazul	2021-2030	Consiliu local Primar Executivul primăriei
6.2Implementarea managementului integrat al deșeurilor	1.Încurajarea colectării selective a deșeurilor	1. Campanii de educare a cetățenilor privind responsabilitatea lor în ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Sponsorizări	2021-2030	Consiliu local Școala ONG-uri Operatorul de salubritate
		2. Dotarea cu pubele a gospodăriilor/ zonelor publice, pentru colectarea Selectivă	Număr pubele achiziționate Număr beneficiari	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar Operatorul de salubritate

6.3 Protecția și conservarea habitatelor inclusiv și a ariilor protejate	1. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale	1. Regularizare cursuri de apă	Lungimi	Buget local	2021-2030	SGA, primarie
		2. Infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor	Suprafață/ lungime infrastructură de protecție Suprafață de teren protejată	Buget local Fonduri guvernamentale Foduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		3. Infrastructură de prevenire și protecție împotriva alunecărilor de teren	Suprafață/ lungime infrastructură de protecție Suprafață de teren protejată	Buget local Fonduri guvernamentale Foduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Sursă de finanțare	Perioadă implementare	Responsabili
7.1. Dezvoltarea capacității administrației publice locale	1. Dezvoltarea capacității administrative la nivelul localității prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management	1. Reabilitare / modernizare sediu primărie	Spații modernizate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		2. Implementare și dezvoltare sistem de control intern managerial	Grad de implementare	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		3. Implementare politici și proceduri privind protecția datelor cu caracter personal	Grad de implementare	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar

		4.Implementare strategie națională anticorupție	Grad de implementare	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		5.Programul de bugetare participativă	Proiecte realizate	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar
		6.Program anual propriu pentru acordarea de finanțări nerambursabile din bugetul local	Proiecte în domeniul: - cultură - educație - sport - tineret - sănătate	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar
	2. Dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă, care să permită implementarea unor	1. Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul (calculatoare, imprimante	Număr și valoare echipamente Număr Beneficiari	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

	soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrației publice	multifuncționale etc.)	Număr și valoare echipamente Număr beneficiari	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
	3. Simplificarea procedurilor birocratice și administrative pentru cetățeni și mediul de afaceri, prin încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării	1. Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora	Număr și valoare softuri Număr cetățeni deserviți Termen de soluționare cereri	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar
		2. Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național	Număr utilizatori Termen de soluționare cereri	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar

	4. Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor personalului din administrația publică locală (inclusiv decidenții politici)	1. Programe de instruire și perfecționare profesională anuală	Număr programe	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
			Număr beneficiari			
		2. Organizare de schimburi de experiență cu alte autorități și instituții publice la nivel județean, național și european	Număr activități	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
			Număr participanți			
5. Dotarea compartimentului de mentenanță	1. Achiziție autovidanță	Autovidanță	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar	
	2. Achiziție buldoexcavator	Buldoexcavator	Buget local Fonduri nerambursabile Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar	

		3.Achiziție utilaj de măturat stradal	Utilaj de măturat stradal	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		4.Achiziție utilaj de spalare străzi	Utilaj spalare străzi	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		5.Achiziție utilaje pentru întreținerea spațiilor verzi	Echipe și utilaje	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		6.Utilaje deszăpezire	Utilaj deszăpezire	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		7.Autospeciala de gunoi	Autospecială	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
		8.Autoturism primărie	Autoturism	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar
		9.Achiziție autoturism poliție locală	Autoturism	Buget local	2021-2030	Consiliu local Primar

	6.Amenajare urbanistică	Fântâni arteziene cu jocuri de lumini / muzicale	Fântâni amenajate	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar
	7.Siguranța cetățenilor comunei	1.Modernizare și extindere sistem supraveghere video -în toate zonele comunei	Camere video instalate	Buget local Fonduri europene	2021-2030	Consiliu local Primar

PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITARE

Fișele de proiect detaliază proiectele prioritare ce stau la baza măsurilor de dezvoltare a comunei Țuțora pentru perioada 2021-2030, oferind astfel un sprijin suplimentar autorității publice local în planificarea activităților necesare implementării strategiei.

Fișele au un caracter strict orientativ cu privire la obiectivele, activitățile propuse, rezultatele așteptate, bugetele estimative, aspectele concrete și detaliile urmând a fi stabilite de către autoritatea publică în urma unor analize aprofundate, a studiilor de fezabilitate, precum și a consultării părților vizate de inițiativele respective.

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI

1.	Titlul proiectului: Modernizare drumuri și străzi : <ul style="list-style-type: none"> - străzile din viitoarele cartiere - drumurile comunale, drumuri vicinale - străzi existente 	
Descrierea proiectului		<p><u>Justificare:</u></p> <p>O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local</p> <p>Micșorarea timpilor de deplasare în comuna și între localități</p> <p>Prevenirea blocării drumurilor din cauza unor fenomene meteo extreme</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații</p> <p>Lucrări de reabilitare și modernizare a străzilor comunei</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Infrastructură rutieră modernizată</p> <p>Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Lungimea străzilor reabilitate și modernizate</p>

	<u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Aparatul executiv
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

2.	Titlul proiectului: Întreținere și reabilitare străzi	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comuna și între localități Prevenirea blocării drumurilor din cauza unor fenomene meteo extreme</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de reabilitare și modernizare a străzilor</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea străzilor reabilite</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali	<p>Consiliu local Primar</p> <p>Aparatul executiv</p>	

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

3.	Titlul proiectului: Reabilitare trotuare și alei pietonale
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Accidentele rutiere reprezintă o cauză majoră a deceselor, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza comunei.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea siguranței în trafic a pietonilor Facilitarea accesului pietonal al cetățenilor comunei la unități de învățământ, medicale, sociale, magazine, primărie, poliție etc. Estetizarea spațiului public al comunei</p> <p><u>Activități:</u> Documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare și construire trotuare și alei</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură pietonală modernă Reducerea timpilor de deplasare în localitate Siguranță în trafic</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea trotuarelor reabilite – kilometri trotuare</p>

	<u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>4.</p>	<p>Titlul proiectului: Reabilitare – sistematizare rigole, șanțuri și podețe - Rețele de canalizare pluvială</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare</u></p> <p>Apa în cantități foarte mari poate provoca pagube umane și materiale însemnate, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru prevenirea evenimentelor negative cauzate de inundații și viituri.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Rețele de canalizare pluvială reabilitate Asigurarea stabilității drumurilor și fluidizarea traficului rutier Creșterea siguranței în trafic Facilitarea accesului locuitorilor în curțile proprii pe timpul ploilor Protejarea gospodăriilor/locuințelor de inundații Estetizarea urbanistică a localității</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de realizare șanțuri, rigole și podețe betonate</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Șanțuri, rigole și podețe reabilitate Eliminare depuneri de apă pe carosabil Gospodării protejate de inundații</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Număr și lungime șanțuri și podețe reabilitate Număr gospodării deservite</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al localității</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale</p>
Buget estimativ	

5.	Titlul proiectului: Pietruire/amenajare drumuri agricole, forestiere și de exploatare
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră dezvoltată favorizează progresul economic și social a comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Facilitarea accesului la infrastructura rutieră agricolă a comunei Îmbunătățirea transportului rutier agricol</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare a infrastructurii rutiere agricole existente</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră agricolă modernizată Atragerea de potențiali investitori Atragerea de forță de muncă specializată</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea drumurilor pietruite/amenajate – kilometri drumuri</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii localității, operatori economici cu sediul în localitate, potențiali investitori</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale
Buget estimativ	

6.	Titlul proiectului: Construire și amenajare parcări auto, inclusiv sisteme de încărcare electrică
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea necesarului de parcări în proximitatea obiectivelor de interes public, inclusive amenajarea de sisteme de încărcare electrică.</p> <p><u>Activități:</u> Realizare studii de trafic. Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare parcări auto Amenajare sisteme încărcare electrică</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernă Fluidizarea circulației rutiere Atragerea de potențiali investitori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și suprafețe parcări amenajate Număr sisteme încărcare electrică Capacitate parcări – număr locuri</p>

	<p><u>Beneficiari:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cetățenii comunei; • Participanții la trafic; • Operatori economici cu sediul în localitate; • potențiali investitori.
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local Fonduri europene</p> <p>Fonduri guvernamentale</p>
Buget estimativ	

7.	Titlul proiectului: Dezvoltare rețea de drumuri locale în zonele cu potențial economic și turistic	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră dezvoltată favorizează progresul economic și social al comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Creșterea numărului de turiști care vizitează zona</p> <p><u>Activități:</u> Realizare studii de trafic. Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare și modernizare străzi noi de interes economic și turistic</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Atragerea de noi turiști în zonă Creșterea veniturilor la bugetul local Infrastructură rutieră modern specifică turismului Fluidizarea circulației și creșterea siguranței în trafic Atragerea de noi investitori în localitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime rețea stradală - kilometri rețea</p>	

	<u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale
Buget estimativ	

8.	Titlul proiectului: Amenajare piste biciclete	
Descrierea proiectului		<p><u>Justificare:</u> Accidentele rutiere reprezintă o cauză majoră a deceselor, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza localității. Facilitarea transportului la și de la locul de muncă. Dezvoltarea cicloturismului în zonă.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea siguranței în trafic în cazul deplasărilor cu bicicleta</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Realizare piste de bicicletă pe traseele stabilite</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Piste de biciclete amenajate Siguranță în trafic Creșterea numărului de turiști</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și lungime piste amenajate Număr beneficiari</p>

	<u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

9.	Titlul proiectului: Amenajarea stațiilor de transport public
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea infrastructurii de transport public determină progresul economic și social al comunei.</p> <p><u>Obiective:</u> Facilitarea transportului la locul de muncă în unitățile economice din municipiul Iași și localitățile învecinate Îmbunătățirea condițiilor de transport în comun</p> <p><u>Activități:</u> Atragere de operatori de transport persoane pentru prestarea serviciilor de transport între comuna Țuțora și localitățile învecinate</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Număr mai mare de curse Iași-Țuțora și retur Număr mare de persoane care apelează la transportul public în comun</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr curse de transport public Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Operatori de transport
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

<p>10.</p>	<p>Titlul proiectului: Extindere rețea de canalizare :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Înființare rețea canalizare și sistem de epurare în localitățile aparținătoare - Extindere / modernizare rețele existente
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Extinderea sau înființarea rețelei de canalizare va determina creșterea nivelului de trai al populației și protecția mediului înconjurător.</p> <p>Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene, inclusive execuție sistem de epurare</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Creșterea nivelului de trai al locuitorilor Protejarea mediului înconjurător</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Proiectare și inginerie, studii de teren Lucrări de extindere și reabilitare a sistemului de canalizare și stație de epurare.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Rețea de canalizare extinsă la nivelul comunei Rețea canalizare înființată la nivelul localităților Număr mai mare de cetățeni racordați la rețea Protecția mediului înconjurător</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Lungimea rețelei</p>

	<p>Număr gospodării/obiective economice racordate</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii localităților aparținătoare, instituții publice, operatori economici, potențiali investitori</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
<p>Buget estimativ</p>	

11.	Titlul proiectului: Extindere / modernizare sistem alimentare cu apă
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Extinrerea rețelei de alimentare cu apă va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Conformarea cu obligațiile privind calitatea apei</p> <p><u>Activități:</u> Proiectare și inginerie, studii de teren Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere și reabilitare a sistemului de alimentare cu apă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea calității apei furnizate Număr mai mare de cetățeni și operatori economici racordați la rețea Atragerea de potențiali investitori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Kilometri rețea de apă nou realizați</p>

	<p>Număr gospodării/obiective economice racordate</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice, operatori economici, potențiali investitori</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

12.	Titlul proiectului : Modernizare sistem de citire apometre - retehnologizare - digitalizare	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Digitalizarea sistemului de citire a apometrelor de apă reprezintă un pas înainte în ceea ce privește modernizarea serviciilor oferite cetățenilor, în conformitate cu cerințele actuale. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene.</p> <p><u>Obiective:</u> Reducerea consumului inutil de apă potabilă Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Reducerea costurilor privind serviciile de alimentare cu apă</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare - depunere cerere de finanțare și anexe Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare a sistemului de alimentare cu apă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea cheltuielilor privind administrarea rețelelor de apă Cheltuieli reduse în ceea ce privește deservirea populației cu apă</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Sistem radio de citire la distanță a contoarelor</p>	

	<u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice, operatori economici, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>13.</p>	<p>Titlul proiectului : Extindere capacitate de producție apă (PUȚURI FORATE)</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Creșterea capacității de producție a apei potabile reprezintă un element important în ceea ce privește creșterea calității vieții locuitorilor, cu precădere în cazul zonelor izolate unde rețeaua publică de apă întârzie să apară. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază, cu precădere a zonelor izolate Reducerea costurilor privind serviciile de alimentare cu apă</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare - depunere cerere de finanțare și anexe Obținere avize/autorizații Executarea de foraje verticale de mică, medie și mare adâncime.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea cheltuielilor privind administrarea rețelelor de apă Cheltuieli reduse în ceea ce privește deservirea populației cu apă Creșterea numărului de locuitori care beneficiază de apă potabilă</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p>

	<p>Număr puțuri forate</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice, operatori economici, potențiali investitori</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

14.	Titlul proiectului: Înființare și extindere rețea distribuție gaze natural :	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Existența sistemului de distribuție a gazelor naturale în comună va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Conformarea cu standardele legale privind calitatea serviciilor</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de înființare rețea distribuție gaze naturale</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Aducțiune rețea gaz, unde este cazul Gospodării / locuințe deservite</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime rețea Număr racorduri</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	

Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

15.	Titlul proiectului: Extindere rețea electrică. Electrificare grup de case izolate
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Extinderea rețelei de energie electrică în comună va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene și pentru zonele și gospodăriile izolate.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al întregii populații la serviciile de bază Dezvoltarea sistemului de alimentare cu energie electrică Racordarea la electricitate a zonelor și caselor izolate</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere a rețelei electrice</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Extindere rețea electrică și în zonele și gospodăriile izolate Număr mai mare de gospodării/operatori economici racordate/racordați la rețea Atragerea de potențiali investitori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelei noi Număr beneficiari</p>

	<p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliu local Primar Societatea de distribuție electrică</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
<p>Buget estimativ</p>	

<p>16.</p>	<p>Titlul proiectului : Extindere și modernizare rețea iluminat public : - Sistem de iluminat cu LED</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de acces la infrastructura de iluminat public Reducerea consumurilor specifice</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere și modernizare a rețelei de iluminat public</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Extinderea rețelei de iluminat public Număr mai mare de puncte de aprindere Consum economic prin utilizarea becurilor LED Reducerea cheltuielilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelei de iluminat public modernizată Număr puncte de aprindere</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>17.</p>	<p>Titlul proiectului: Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice</p> <ul style="list-style-type: none"> - panouri solare - pompe de căldură
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate care risipesc mai puține resurse.</p> <p><u>Obiective:</u> Valorificarea surselor regenerabile de energie (fotovoltaică) Reducerea cheltuielilor cu utilitățile</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Instalarea panourilor solare și a pompelor de căldură</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Panouri fotovoltaice instalate Pompe de căldură instalate Reducerea cheltuielilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr panouri solare montate Număr clădiri deservite</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Țuțora</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>18.</p>	<p>Titlul proiectului: Racordarea la rețeaua de internet în bandă largă a localității</p> <p>- Internet gratuit în toate localitățile aparținătoare</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Existența accesului la servicii de internet determină îmbunătățirea nivelului de trai al populației, precum și consolidarea capacității operatorilor economici de a furniza servicii la standarde europene.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Facilitarea accesului la servicii de internet Wi-Fi în zonele de interes ale localității (primărie, școli, biserici etc.)</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Înființare puncte de conectare stradală la Wi-Fi</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Facilitarea accesului la internet în zonele de interes ale localităților Creșterea numărului de utilizatori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr locuințe deservite Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Operatorii de furnizare servicii internet
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>19.</p>	<p>Titlul proiectului: Dotarea unităților de învățământ cu echipamente IT performante</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Educația stă la baza dezvoltării durabile a oricărei comunități Se impune facilitarea accesului la actul educațional pentru toți copiii, inclusiv pentru cei care provin din categoriile defavorizate ale populației</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile de desfășurare a procesului educațional Creșterea calității actului educațional</p> <p><u>Activități:</u> Modernizare săli de clasă și laboratoare Dotarea cu echipamente IT performante</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la informație prin tehnologie performantă Servicii educaționale de calitate Performanțe școlare</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de unități de învățământ dotate Număr echipamente Număr elevi beneficiari</p>

	<p><u>Beneficiari:</u> școlile și grădinițele din localitățile aparținătoare; copiii preșcolari și elevii; personalul didactic</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei Primarul comunei Unitățile de învățământ</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
<p>Buget estimativ</p>	

20.	Titlul proiectului: Construire blocuri ANL
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea localității în ceea ce privește construcția de noi clădiri rezidențiale destinate, în special, tinerilor, reprezintă un factor important în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a zonei din punct de vedere economic și social.</p> <p><u>Obiective:</u> Extinderea zonelor de locuit prin construirea de blocuri de locuințe Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile locuit Creșterea calității vieții locuitorilor</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice : Certificatul de urbanism; Proiectul tehnic al construcției; Avize și acorduri de amplasament; Studiu geotehnic; Proiectul pentru autorizarea executării lucrărilor de construcție; Autorizația de construcție; Lucrări de construcții blocuri cu destinația de locuințe</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Extinderea zonelor rezidențiale Atragerea de tineri în localitate Creșterea calității vieții locuitorilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr locuințe construite</p>

	<u>Beneficiari:</u> comunitatea locală; persoanele cu vârsta între 18 și 35 ani.
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Agenția Națională pentru Locuințe
Buget estimativ	

<p>21.</p>	<p>Titlul proiectului: Acordarea gratuită de teren pentru construirea unei locuințe (Legea nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală)</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea localității în ceea ce privește construcția de noi clădiri rezidențiale destinate, în special, tinerilor, reprezintă un factor important în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a zonei din punct de vedere economic și social.</p> <p><u>Obiective:</u> Extinderea zonelor de locuit prin construirea de locuințe destinate tinerilor Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile locuit Creșterea calității vieții locuitorilor</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice : Certificatul de urbanism; Proiectul tehnic al construcției; Avize și acorduri de amplasament; Studiu geotehnic; Proiectul pentru autorizarea executării lucrărilor de construire; Autorizația de construire; Lucrări de construcții locuințe destinate tinerilor, conform legislației în vigoare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Extinderea zonelor rezidențiale Atragerea de tineri în localitate</p>

	<p>Creșterea calității vieții locuitorilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr locuințe construite</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală; persoanele cu vârsta între 18 și 35 de ani.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei Primarul comunei</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local Fonduri guvernamentale</p>
<p>Buget estimativ</p>	

**ECONOMIE ȘI MEDIU DE
AFACERI**

22.	Titlul proiectului: Dezvoltare durabila prin transformarea zonelor industriale dezafectate in parcuri industriale ecologice	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea mediului de afaceri, prin atragerea de investiții și fonduri suplimentare la bugetul local</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii de afaceri</p> <p><u>Activități:</u> Documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare parc industrial, cu toate utilitățile asigurate</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Atragerea de potențiali investitori Forță de muncă specializată Scăderea ratei șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață parc Investitori noi Număr locuri de muncă create Număr persoane încadrate în muncă</p>	

	<u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Investitori privați
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

23.	Titlul proiectului: Susținerea programelor de instruire privind dezvoltarea resurselor umane în comuna Țuțora	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea specializării forței de muncă în acord cu nevoile actuale ale comunității</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea și specializarea resurselor umane în comună Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului</p> <p><u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM, cu formatorii etc. Susținerea organizării programelor de instruire la nivelul comunei</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Forță de muncă specializată Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și diversitate programe de instruire Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, în special tinerii, categoriile defavorizate</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>	

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

24.	Titlul proiectului: Reabilitarea anumitor zone poluate si neutilizate	
Descrierea proiectului		<p><u>Justificare:</u> Necesitatea creării unor zone industriale în conformitate cu legislația în vigoare este imperios necesară ținând cont de nevoia de atragere a investitorilor privați</p> <p><u>Obiective:</u> Reabilitarea zonelor industriale existente Transformarea zonelor industriale latente în zone atractive din punct de vedere investițional</p> <p><u>Activități:</u> Investiții privind reabilitarea anumitor zone : depoluare, igienizare, racordare la utilități etc.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea gradului de atractivitate investițională Crearea de noi zone industrial pentru potențialii investitori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Zone reabilite și corespunzătoare</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Țuțora</p>
Instituții/actori implicați/potențiali	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>	

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

25.	Titlul proiectului: Facilități fiscale pentru atragerea investitorilor privați	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea inteligentă a potențialului antreprenorial</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea durabilă a domeniului economic Atragerea de investitori Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Acordarea de sprijin inițiativelor antreprenoriale în scopul valorificării potențialului economic din zonă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de afaceri locale Atragerea de noi investiții Noi locuri de muncă Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Ajutor de minimis pentru stimularea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă;</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Investitori privați	
Posibile surse de	Nu necesită fonduri, doar emiterea unei Hotărâri a Consiliului	

finanțare	Local pentru facilități fiscale
Buget estimativ	

26.	Titlul proiectului: Dezvoltarea incubatoarelor de afaceri	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea inteligență a potențialului antreprenorial</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea durabilă a domeniului economic Atragerea de investitori Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Acordarea de sprijin inițiativelor antreprenoriale în scopul valorificării potențialului economic din zonă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de afaceri locale Atragerea de noi investiții Noi locuri de muncă Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr entități nou înființate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Aparatul executiv	
Posibile surse de finanțare	FONDUL SOCIAL EUROPEAN - Programul Operational Capital Uman	

Buget estimativ	
-----------------	--

<p>27.</p>	<p>Titlul proiectului: Accesare fonduri europene pentru dezvoltarea micilor afaceri :</p> <ul style="list-style-type: none"> - înființare start-up pentru persoanele care se întorc din diaspora; - înființare strat-up pentru tinei : promovarea culturii antreprenoriale prin măsuri profesioniste de formare profesională a grupului țintă, în vederea înființării de noi întreprinderi și creării de noi locuri de muncă, în domeniul non-agricol.
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea inteligentă a potențialului antreprenorial</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea durabilă a domeniului economic Atragerea de investitori, inclusive din diaspora Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Acordarea de sprijin inițiativelor antreprenoriale în scopul valorificării potențialului economic din zonă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de afaceri locale Atragerea de noi investiții Noi locuri de muncă Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr entități nou înființate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Aparatul executiv
Posibile surse de finanțare	FONDUL SOCIAL EUROPEAN - Programul Operational Capital Uman
Buget estimativ	

<p>28.</p>	<p>Titlul proiectului: Susținerea programelor de instruire privind dezvoltarea resurselor umane</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea specializării forței de muncă în acord cu nevoile actuale ale comunității</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea și specializarea resurselor umane Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului</p> <p><u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM, cu formatorii etc. Susținerea organizării programelor de instruire la nivelul comunei</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Forță de muncă specializată Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și diversitate programe de instruire Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii localității, în special tinerii</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

29.	Titlul proiectului: Calificarea populației în domenii de interes local
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea specializării forței de muncă în acord cu nevoile actuale ale comunității</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea și specializarea resurselor umane în comună Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului</p> <p><u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM, cu formatorii etc. Susținerea organizării programelor de instruire la nivelul comunei</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Forță de muncă specializată Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de programe de calificare Număr de beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, în special tinerii</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>30.</p>	<p>Titlul proiectului: Informarea cu privire la posibilitățile de accesare fonduri nerambursabile prin programele A.D.R.</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea existenței unei entități care să asigure informarea și consilierea investitorilor pe plan local</p> <p><u>Obiective:</u> Crearea la nivel local a unui centru de informare, consultanță și expertiză pentru investitorii privați.</p> <p><u>Activități:</u> Identificarea terenului/spațiului unde se va înființa centrul Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare și dotare ale centrului Organizarea de întâlniri periodice cu investitorii locali Atragerea de specialiști care să asigure consultanță și expertiză în afaceri</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea nivelului de informare Noi investiții profitabile</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr specialiști atrași Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> potențiali investitori, comunitatea locală</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar GAL
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>31.</p>	<p>Titlul proiectului: Omologare și promovare pe piața internă și internațională a produselor agroalimentare cu specific local</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Punerea în acord cu politica UE de promovare a produselor agricole, care urmărește sprijinirea profesioniștilor din sectorul agroalimentar să pătrundă pe piețele naționale și internaționale sau să își consolideze poziția pe aceste piețe</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea competitivității producătorilor locali Consolidarea poziției pe piață a producătorilor locali Pătrunderea pe noi piețe de desfacere a produselor agroalimentare cu specific local Atragerea de noi investitori</p> <p><u>Activități:</u> Sprijinirea producătorilor locali prin acordarea de consiliere în vederea omologării și promovării pe piață a produselor agroalimentare cu specific local</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Omologarea produselor cu specific local Atragerea de investitori Pătrunderea pe noi piețe de desfacere</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr produse locale omologate Piețe accesate</p> <p><u>Beneficiari:</u> producătorii locali, comunitatea locală, potențiali investitori</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale</p> <p>Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

EDUCAȚIE

<p>32.</p>	<p>Titlul proiectului: Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial.</p> <p>Construire Grădiniță cu program prelungit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernizare / Reabilitare / Extinderi - clădiri - Eficientizare energetică
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Educația stă la baza dezvoltării durabile a oricărei comunități Sunt necesare atât construirea cât și modernizarea și extinderea clădirilor unităților școlare din comună.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile de desfășurare a actului educational Construirea de noi spații/clădiri destinate unităților școlare cu învățământ preșcolar. Extinderea și reabilitarea unităților școlare de pe raza localității Creșterea calității actului educațional</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Modernizare, reabilitare și extinderea instituțiilor de învățământ din comună Construirea unei grădinițe cu program prelungit Dotarea cu echipamente didactice necesare Dotarea cu echipamente IT necesare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Îmbunătățirea calității sistemului de învățământ local prin crearea de condiții optime în procesul de educație, învățământ și instruire a tinerilor; Îmbunătățirea calității sistemului public de învățământ de la</p>

	<p>nivel local; Creșterea numărului de copii din sistemul public de învățământ de la nivel local.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Clădiri modernizate Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, unitățile școlare</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei Unitățile școlare</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

<p>33.</p>	<p>Titlul proiectului : Proiect de dotare al grădinițelor, școlilor gimnaziale cu echipamente didactice și tehnologie performantă</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Educația stă la baza dezvoltării durabile a oricărei comunități Este necesară dotarea în conformitate cu cerințele actuale a clădirilor unităților școlare din comună</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile de desfășurare a actului educațional Creșterea calității actului educațional</p> <p><u>Activități:</u> Dotarea instituțiilor de învățământ din comună Dotarea cu echipamente didactice necesare Dotarea cu echipamente IT necesare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Îmbunătățirea calității sistemului de învățământ local prin crearea de condiții optime în procesul de educație. Îmbunătățirea calității sistemului public de învățământ de la nivel local; Creșterea numărului de copii din sistemul public de învățământ de la nivel local.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p>

	<p>Număr de spații dotate Echipamete achiziționate Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, unitățile școlare</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p> <p>Unitățile școlare</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale</p> <p>Fonduri europene</p>
<p>Buget estimativ</p>	

<p>34.</p>	<p>Titlul proiectului : Construire și amenajare săli de sport/terenuri de sport în localitățile aparținătoare</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive.</p> <p><u>Obiective:</u> Construirea sălii de sport conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Obținerea de performanțe în cadrul competițiilor sportive</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de construire sală de sport</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Sală de sport construită conform standardelor Practicarea de sporturi Performanțe sportive</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p>

	<p>Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, unitățile școlare</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei Unitățile școlare</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

35.	Titlul proiectului : Modernizare bibliotecă
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Oferta culturala a unei bibliotecii este complexa, explicita si accesibila, unica prin capacitatea ei de a deschide calea spre o cultura generala solida si spre perfectionare profesională. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități culturale.</p> <p><u>Obiective:</u> Modernizarea bibliotecii este necesară în conformitate cu standardele în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități culturale Obținerea de performanțe în cadrul olimpiadelor județene, naționale și internaționale</p> <p><u>Activități:</u> Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare bibliotecă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Bibliotecă amenajată conform cerințelor actuale Crearea unei biblioteci online Performanțe educaționale însemnate</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, unitățile școlare.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale</p> <p>Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

<p>36.</p>	<p>Titlul proiectului : Reabilitare unități de cultură și cămin cultural :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Centrul Multifuncțional Cultural Educațional Țuțora; - Cămine culturale
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Promovarea obiceiurilor tradiționale și culturale are nevoie, în primul rând, de locuri cu tradiție culturală, menite să atragă cetățenii ori de câte ori are loc un eveniment local.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Reabilitare Centrul Multifuncțional Cultural Educațional Țuțora; Reabilitare Cămine Culturale Atragerea copiilor și tinerilor către activități culturale Promovarea culturii tradiționale locale</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare/reabilitare clădiri culturale</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Reabilitare Centrul Multifuncțional Cultural Educațional Țuțora Reabilitare Cămine Culturale Promovarea culturii tradiționale locale</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Imobile reabilite Număr beneficiari</p>

	<u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

37.	Titlul proiectului : Achiziție / dotare cu microbuze școlare noi
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Scopul principal al utilizării mijloacelor de transport școlar, este transportul dus-întors al elevilor, între localitatea de domiciliu a acestora și unitatea de învățământ în care își desfășoară cursurile</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționarea de microbuze școlare dotate conform reglementărilor în vigoare Siguranța elevilor din comună prin achiziționarea unor mijloace de transport moderne</p> <p><u>Activități:</u> Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Microbuze școlare achiziționate Transportul sigur al elevilor către unitățile școlare și retur</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr microbuze achiziționate Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, unitățile școlare.</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Unitățile școlare
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>38.</p>	<p>Titlul proiectului: Susținerea copiilor și tinerilor cu performanțe școlare deosebite prin acordarea de burse de merit și alte stimulente</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Asigurarea conformității cu prevederile legale în vigoare privind acordarea bursei elevilor din învățământul preuniversitar de stat Susținerea și încurajarea performanței școlare</p> <p><u>Obiective:</u> Sprijinirea și recompensarea copiilor cu performanțe școlare deosebite prin burse de merit și alte stimulente</p> <p><u>Activități:</u> Aprobarea prin HCL a acordării bursei și a cuantumului bursei de merit și a altor stimulente pentru elevii cu performanțe școlare deosebite</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea performanței școlare Creșterea calității actului educațional</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr elevi cu performanțe școlare deosebite Număr și valoare burse de merit acordate într-o perioadă determinată de timp (un an)</p>

	<u>Beneficiari:</u> elevii cu performanțe școlare deosebite
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Sponsorizări
Buget estimativ	

<p>39.</p>	<p>Titlul proiectului: Proiecte de reconversie pentru calificare în diverse meserii practicate pe plan local</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea calificării și reconversiei profesionale a forței de muncă în acord cu nevoile actuale ale comunității</p> <p><u>Obiective:</u> Calificarea, reconversia și specializarea resurselor umane în comună Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului</p> <p><u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM, cu firmele de specialitate și cu formatorii etc. Susținerea organizării programelor de calificare și reconversie profesională la nivelul comunei</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Forță de muncă calificată Reducerea șomajului</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de beneficiari</p>

	<u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, în special tinerii, categoriile defavorizate
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG - uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

40.	Titlul proiectului : Continuare și extindere program educational afterschool
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Educația stă la baza dezvoltării durabile a oricărei comunități Este necesară dotarea în conformitate cu cerințele actuale a clădirilor unităților școlare din comună în vederea continuării și extinderii programului afterschool existent</p> <p><u>Obiective:</u> Extinderea programului educational tip afterschool Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile de desfășurare a actului educațional Creșterea calității actului educațional</p> <p><u>Activități:</u> Dotarea instituțiilor de învățământ din comună în conformitate cu cerințele funcționării unui program educational de tip afterschool Dotarea cu echipamente didactice necesare Dotarea cu echipamente IT necesare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Îmbunătățirea calității sistemului de învățământ local prin crearea de condiții optime în procesul de educație, cu preponderență în rândul persoanelor vulnerabile Îmbunătățirea calității sistemului public de învățământ de la nivel local; Creșterea numărului de copii din sistemul public de învățământ de la nivel local.</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, unitățile școlare</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei Unitățile școlare</p> <p>ONG - uri</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

**SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE
SOCIALĂ**

<p>41.</p>	<p>Titlul proiectului: Reabilitare, modernizare, înființare și dotare unități medicale :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dispensar medical - UAMS Țuțora
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea de servicii medicale la standarde europene Creșterea capacității de tratament Evitarea deplasării cetățenilor comunei pentru servicii medicale și farmacii de pe raza altor localități Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare și modernizare dispensar medical uman și UAMS Țuțora Dotarea cu aparatură medicală de ultimă generație</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Cabinet medical reabilitat și dotat la standarde înalte UAMS Țuțora reabilitat și dotat la standarde înalte Creșterea calității actului medical Intervenția promptă în cazuri medicale de urgență</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Suprafață reabilitată/modernizată Număr și valoare dotări Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, cabinetele medicale.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliu local Primar UAMS</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
<p>Buget estimativ</p>	

<p>42.</p>	<p>Titlul proiectului: Construire / amenajare Centru Social de zi / Centru persoane vârstnice. Adăpost temporar de urgență</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Scopul construirii și amenajării unor astfel de obiective îl reprezintă creșterea calității vieții persoanelor vârstnice și celor fără adăpost și asigurarea condițiilor corespunzătoare de găzduire și de hrană, îngrijiri medicale, activități de petrecere a timpului liber, asistență socială și psihologică</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea serviciilor sociale de la nivelul comunei Asigurarea de servicii medicale la standarde europene Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de construire/reabilitare și modernizare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Centre sociale dotate la standarde înalte Creșterea calității actului medical și de îngrijire</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Spații construite/ amenajate Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, în special persoanele vârstnice și cele fără adăpost</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>43.</p>	<p>Titlul proiectului: Campanii de informare și sănătate publică. Educație sanitară în școli</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Promovarea sănătății și a educației pentru sănătate Promovarea prevenției, cea mai importantă atitudine în obținerea unei populații sănătoase pe termen lung</p> <p><u>Obiective:</u> Învățarea și respectarea regulilor de igienă personală și a mediului Învățarea măsurilor de prevenire a bolilor Reducerea frecvenței bolilor infecțioase transmisibile prin igienă deficitară Punerea bazelor unui stil de viață sănătos Învățarea acordării primului ajutor</p> <p><u>Activități:</u> Activități școlare de educație sanitară Invitarea de specialiști pentru susținerea programelor de educație sanitară Elaborarea și difuzarea de materiale informative privind educația sanitară Distribuirea de pachete cu materiale de igienă (săpun, pastă de dinți, periuță de dinți)</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Respectarea regulilor de igienă de către copii Prevenirea răspândirii bolilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p>

	<p>Număr campanii Număr beneficiari</p> <p>Număr programe de educație Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> adulții, copiii de vârstă preșcolară și elevii școlii din localitate</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p> <p>Personalul medical Personalul didactic</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Cosiliu local Personal medical din comună</p> <p>Primar</p>
<p>Buget estimativ</p>	

44.	Titlul proiectului: Educație sanitară în comunitatea/comunitățile de romi
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Promovarea sănătății și a educației pentru sănătate Promovarea prevenției, cea mai importantă atitudine în obținerea unei populații sănătoase pe termen lung</p> <p><u>Obiective:</u> Învățarea și respectarea regulilor de igienă personală și a mediului Învățarea măsurilor de prevenire a bolilor Reducerea frecvenței bolilor infecțioase transmisibile prin igienă deficitară Scăderea incidenței sarcinilor și implicit a întreruperilor de sarcină la minore Punerea bazelor unui stil de viață sănătos Învățarea acordării primului ajutor</p> <p><u>Activități:</u> Activități de educație sanitară în comunitatea de romi Invitarea de specialiști pentru susținerea programelor de educație sanitară Elaborarea și difuzarea de materiale informative privind educația sanitară Distribuirea de pachete cu materiale de igienă (săpun, pastă de dinți, periuță de dinți)</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Respectarea regulilor de igienă Prevenirea răspândirii bolilor Prevenirea sarcinilor nedorite</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Număr programe de educație sanitară Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea de romi</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliu local Primar</p> <p>Personal didactic și medical</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
<p>Buget estimativ</p>	

<p>45.</p>	<p>Titlul proiectului: Dotarea cu tehnică și mijloace de lucru performante a structurii de asistență socială din cadrul UAT</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem de asistență socială care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii sociale la cele mai înalte standarde</p> <p><u>Obiective:</u> Servirea promptă a cetățenilor Reducerea timpului de soluționare a cererilor Accesarea și prelucrarea rapidă a informației de către personalul primăriei</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație Achiziție echipamente performante pentru personalul compartimentului de asistență socială Instruire personal</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Acces la tehnologie performantă Personal instruit Cetățean mai bine și mai prompt servit</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări</p> <p><u>Beneficiari:</u> personalul compartimentului de asistență socială, cetățenii comunei</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>46.</p>	<p>Titlul proiectului: Asigurarea unei comunități sănătoase și echilibrate prin scăderea numărului de asistați social din comunitate, prin creșterea angajării și scăderea presiunii asupra bugetului local</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Promovarea beneficiilor inserției pe piața forței de muncă în detrimentul unui statut social bazat pe dependența față de stat.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de incluziune socială a membrilor comunitatilor marginalizate, prin masuri integrate de ocupare Reducerea saraciei si a excluziunii sociale prin facilitarea accesului persoanelor vulnerabile la piața forței de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Informarea cetățenilor aparținând grupurilor vulnerabile cu privire la beneficiile inserției pe piața forței de muncă Organizarea de evenimente similar bursei locurilor de muncă prin invitarea angajatorilor de la nivelul județului Iași</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea numărului persoanelor asistate social Creșterea calității vieții locuitorilor comunei</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr asistați sociali Procent reducere cheltuieli buget local</p>

	<u>Beneficiari:</u> grupurile vulnerabile
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

47.	Titlul proiectului: Alfabetizarea membrilor comunităților defavorizate
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Punerea în acord cu cerințele UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea gradului de incluziune socială Dezvoltarea capacității de adaptare la schimbările de pe piața muncii și din societate a persoanelor din categoriile defavorizate</p> <p><u>Activități:</u> Identificarea persoanelor cu analfabetism din comunitate Achiziția de programe de instruire în scopul alfabetizării persoanelor identificate în comunitate cu analfabetism Organizarea programelor de alfabetizare Monitorizarea acestora</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea analfabetismului în comunitate Incluziune socială</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de alfabetizare Număr beneficiari</p>

	<u>Beneficiari:</u> persoanele cu analfabetism din localități
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Personal didactic din localități
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

48.	Titlul proiectului: Organizare de campanii de conștientizare a populației privind abandonul de copii, abandonul școlar, metodele contraceptive etc.
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Punerea în acord cu cerințele UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii</p> <p><u>Obiective:</u> Scăderea numărului de copii abandonați Creșterea gradului de incluziune socială Scăderea numărului de avorturi</p> <p><u>Activități:</u> Identificarea familiilor care trăiesc la limita subzistenței Implicarea familiilor monoparentale și vulnerabile în programe private sau publice de integrare socială Monitorizarea evoluției acestora</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea calității vieții membrilor comunității Îmbunătățirea actului educațional Incluziune socială</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr campanii Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> persoanele aparținând grupurilor vulnerabile</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	DGASPC Personal din compartimentul de asistență socială Personal didactic și medical
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Sponsorizări
Buget estimativ	

**AGREMENT, TURISM ȘI
CULTURĂ**

<p>49.</p>	<p>Titlul proiectului: Program de conștientizare asupra importanței patrimoniului cultural identitar</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă Conștientizarea importanței și valorii obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice de pe raza localităților aparținătoare.</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea turistică a comunei prin organizarea de circuite turistice Promovarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice</p> <p><u>Activități:</u> Modernizarea infrastructurii rutiere ce deservește obiectivele turistice Promovarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Număr de programe Număr de beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p> <p>ONG-uri</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local</p>
<p>Buget estimativ</p>	

<p>50.</p>	<p>Titlul proiectului: Organizare de evenimente culturale, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale (inclusiv în parteneriat cu alte localități)</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea turistică a zonei prin organizarea de evenimente culturale, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale</p> <p><u>Activități:</u> Organizarea de evenimente Modernizarea infrastructurii rutiere Promovarea evenimentelor care revitalizează tradițiile locale Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori Creșterea veniturilor din turism la bugetul local</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de evenimente Număr de participanți Plus valoare adusă</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, organizatori de evenimente,</p>

	operatori de turism, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Firme private ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene Sponsorizări
Buget estimativ	

51.	Titlul proiectului: Realizare broșură și alte materiale publicitare de promovare turistică a localităților
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Promovarea prin mijloace de publicitate specifice Atragerea de vizitatori/turiști în zonă Atragerea de noi investitori în turism</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare materiale publicitare Achiziții servicii de editare și printare a materialelor de promovare Distribuirea matarialelor de promovare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr matariale promovare Număr vizitatori/turiști Plus valoare adusă</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG - uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>52.</p>	<p>Titlul proiectului: Realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică a localităților</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Promovarea prin mijloace moderne a destinației turistice Atragerea de vizitatori/turiști în zonă Atragerea de noi investitori în turism</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație Achiziții servicii de realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică Realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică Instruire personal în vederea actualizării informației pentru promovarea turistică a localităților aparținătoare. Popularizare website și aplicație mobilă Monitorizare trafic website și aplicație mobilă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de utilizatori Creșterea numărului de turiști/vizitatori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p>

	<p>Valoare investită în promovare</p> <p>Număr utilizatori website și aplicație mobilă Număr vizitatori/turiști</p> <p>Plus valoare adusă</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

53.	Titlul proiectului: Program de adoptare a monumentelor naturii	
Descrierea proiectului		<p><u>Justificare:</u> Nevoia și importanța conservării ariilor protejate și a monumentelor naturii trebuie să ocupe unul din primele locuri în sistemul instituționalizat al valorilor și al principiilor etice ale comunei.</p> <p><u>Obiective:</u> Adoptarea monumentelor naturii din comună</p> <p><u>Activități:</u> Cercetarea științifică; Inițierea procesului de protejare și ocrotire a particularităților culturale și tradiționale; Gradarea intervenției umane cu privire la categoriile de arii protejate</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltarea turismului din zonă Atragerea de turiști</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr monumente adoptate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori</p>
Instituții/actori implicați/potențiali	Consiliul local al comunei Primarul comunei	

parteneri	ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

<p>54.</p>	<p>Titlul proiectului: Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșuri de plastic) și organizarea de programe de educare a populației, precum și înăsprirea amenajărilor și penalităților</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea protejării și conservării naturii, a diversității biologice</p> <p><u>Obiective:</u> Conservarea și reabilitarea sistemelor ecologice existente</p> <p><u>Activități:</u> Acțiuni ecologice de curățare a zonelor poluate Organizarea de campanii de conștientizare a necesității protejării mediului înconjurător</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Mediu natural curat și sănătos</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de programe de curățare organizate Număr participanți Suprafețe ecologizate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

55.	Titlul proiectului: Participarea la evenimente și târguri de turism pentru promovarea zonei; Promovarea obiceiurilor și tradițiilor locale
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Promovarea portului popular local Atragerea de investitori în zonă Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Activități:</u> Promovare zonă turistică în cadrul târgurilor de turism Elaborare materiale de promovare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare economică a zonei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr târguri de tursim la care se participă Creșterea numărului de turiști</p> <p><u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatorii economici care activează în turism</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG - uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Sponsorizări
Buget estimativ	

<p>56.</p>	<p>Titlul proiectului: Dezvoltare zonă turistică infrastructură de agrement (parc aventura, cicruit sanie-bob tip rollercoaster)</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Atragerea de investitori în zonă Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori Crearea de noi locuri de muncă Dezvoltarea infrastructurii care să deservească zona turistică</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Achiziție lucrări de amenajare Execuție lucrări de construcție, amenajare Promovare zonă turistică Monitorizare activitate desfășurată în zona turistică</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare economică a zonei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață zonă dezvoltată Număr investitori atrași Număr turiști</p>

	<u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici care activează în turism
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Fonduri private
Buget estimativ	

57.	Titlul proiectului: Amenajare trasee turistice	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori</p> <p><u>Activități:</u> Conceperea unor trasee turistice sau dezvoltarea celor existente, pentru diferite volume de timp și care să conecteze diferite obiective de interes Realizarea și montarea de indicatoare și panouri de informare, puncte de observare etc.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Diversificarea ofertei turistice Creșterea numărului de turiști/vizitatori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr trasee amenajate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatorii de turism, turiști/vizitatori</p>	

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG -uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget privat
Buget estimativ	

58.	Titlul proiectului: Construire bazin de înot
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive.</p> <p><u>Obiective:</u> Construirea unui bazin de înot conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Obținerea de performanțe în cadrul competițiilor sportive</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de construire bazin de înot Darea în folosință a bazinului de înot Administrarea bazinului de înot pentru a asigura funcționarea în condiții optime</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Bazin de înot construit conform standardelor Practicarea de sporturi Performanțe sportive</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață amenajată Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p> <p>Investitori privați</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene Fonduri private</p>
Buget estimativ	

59.	Titlul proiectului: Amenajare trasee pentru cicloturism
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă</p> <p><u>Obiective:</u> Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori</p> <p><u>Activități:</u> Dezvoltarea unor trasee cicloturistice și amenajarea acestora, incluzând locuri de popas și indicatoare Realizarea și montarea de indicatoare și panouri de informare, puncte de observare etc.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Diversificarea ofertei turistice Creșterea numărului de turiști/vizitatori</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și lungime piste cicloturistice Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatorii de turism, turiști/vizitatori</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

60.	<p>Titlul proiectului: Amenajare Parc și locuri de joacă pentru copii și adolescenți :</p> <p>- Reabilitare/ modernizare parcuri existente.</p>
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea amenajării pe raza comunei de noi locuri de relaxare și petrecere a timpului liber pentru copii și adolescenți</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea de spații de agrement pentru copii și adolescenți</p> <p><u>Activități:</u> Identificarea terenurilor pentru amenajarea locurilor de joacă Lucrări de construcție și amenajare Darea în folosință</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Locuri de joacă amenajate conform standardelor de calitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr locuri de joacă Suprafață amenajată Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> copii și adolescenți, localnici și vizitatori/turiști</p>
Instituții/actori implicați/potențiali	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

61.	Titlul proiectului: Amenajare zone picnic
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea din punct de vedere al socializării și petrecerii timpului liber</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea de spații de agrement pentru locuitorii comunei, precum și pentru vizitatori/turiști Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Dezvoltarea infrastructurii care să deservească complexul de agrement</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Achiziție lucrări de amenajare Execuție lucrări de amenajare Promovare complex de agrement Monitorizare activitate desfășurată în complexul de agrement</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare din punct de vedere recreațional Creșterea numărului de vizitatori/turiști</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p>

	Suprafață amenajată Număr investitori atrași Număr turiști <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

62.	Titlul proiectului: Zone fitness de tip exterior în localități
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Dezvoltarea din punct de vedere al creșterii calității vieții, al socializării și petrecerii timpului liber</p> <p><u>Obiective:</u> Dezvoltarea de spații de fitness pentru locuitorii localităților aparținătoare , precum și pentru vizitatori/turiști Asigurarea condițiilor de recreere și sport pentru locuitori și vizitatori/turiști</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Achiziție lucrări de amenajare Execuție lucrări de amenajare Monitorizare activitate desfășurată în zonă</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare din punct de vedere recreațional Creșterea numărului de vizitatori/turiști</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Echipamente montate Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> locuitorii localităților, turiști, vizitatori</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

63.	Titlul proiectului: Reabilitarea și modernizarea Stadionului Țuțora
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive.</p> <p><u>Obiective:</u> Reabilitarea și modernizarea stadionului pentru activități sportive conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Obținerea de performanțe în cadrul competițiilor sportive</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de reabilitare stadion</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Stadion amenajat conform standardelor în domeniu Practicarea de sporturi Performanțe sportive</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață stadion reabilitat / modernizat</p>

	<p>Capacitate</p> <p>Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local Primarul
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale</p> <p>Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

MEDIU

<p>64.</p>	<p>Titlul proiectului: Împădurirea terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea reconstrucției ecologice a terenurilor degradate, prin valorificarea terenurilor neproductive sau agricole afectate de fenomene de degradare în diferite stadii sau care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de producție pentru folosințe agricole</p> <p><u>Obiective:</u> Valorificarea terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate Creșterea suprafețelor de pădure pe teritoriul comunei Combaterea poluării și a efectelor acesteia asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor Îmbunătățirea condițiilor de mediu și a diversității biologice</p> <p><u>Activități:</u> Pregătirea terenului și a solului în vederea împăduririi Executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare Executarea plantației</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Suprafață de teren împădurit Creșterea producției de energie regenerabilă</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Suprafețe împădurite</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliu local</p> <p>ONG-uri Ocol Silvic</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Fonduri europene</p>
Buget estimativ	

65.	Titlul proiectului: Reabilitare spații verzi în interiorul localităților.	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea protejării și conservării zonelor verzi din localități Îmbunătățirea aspectului estetic al localităților</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea calității mediului natural Consolidarea amenajărilor peisagistice Crearea de noi locuri de recreere pentru cetățenii localităților</p> <p><u>Activități:</u> Lucrări de reabilitare a spațiilor verzi din localități</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Spații verzi, parcuri Îmbunătățirea imaginii localităților</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe verzi amenajate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>	

Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	

66.	Titlul proiectului: Perdele de protecție naturală (plantare arbori)	
Descrierea proiectului		<p><u>Justificare:</u> Necesitatea protejării mediului înconjurător împotriva fenomenelor meteo extreme (viscol, inundații).</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea siguranței locuitorilor comunei Creșterea calității mediului natural Consolidarea amenajărilor peisagistice</p> <p><u>Activități:</u> Lucrări de amenajare a perdelelor de protecție naturale</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Zone protejate împotriva fenomenelor meteo extreme Îmbunătățirea imaginii comunei</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de arbori plantați</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri		<p>Consiliul local al comunei Ocolul Silvic</p>

Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

67.	Titlul proiectului: Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice și în mediul privat	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse</p> <p><u>Obiective:</u> Valorificarea surselor regenerabile de energie (fotovoltaică) Reducerea cheltuielilor cu utilitățile</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Instalarea panourilor solare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Panouri fotovoltaice instalate Reducerea cheltuielilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr clădiri care utilizează surse alternative de energie</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Comuna Țuțora</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliu local Primar</p> <p>Firme de consultanță</p>	
Posibile surse de finanțare	Fondul de Mediu Fonduri europene	

Buget estimativ	
-----------------	--

68.	Titlul proiectului: Reabilitarea termică a clădirilor publice	
Descrierea proiectului		<p><u>Justificare:</u> Măsurile de creștere a eficienței energetice în clădirile publice reprezintă o prioritate atât pentru UAT-uri, cât și pentru Uniunea Europeană. Implementarea normelor UE cu privire utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse sunt necesare la nivel local.</p> <p><u>Obiective:</u> Reabilitarea clădirilor instituțiilor publice Reducerea cheltuielilor cu utilitățile</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Demarare lucrări reabilitare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Clădiri publice reabilite termic Reducerea cheltuielilor cu utilitățile</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr clădiri reabilite</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Comuna Țuțora</p>
Instituții/actori implicați/potențiali	Consiliu local Primar Executivul primăriei	

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Fondul de Mediu Fonduri europene
Buget estimativ	

69.	Titlul proiectului: Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Măsurile de creștere a eficienței energetice în clădirile cu destinație de locuințe reprezintă o prioritate atât pentru UAT-uri, cât și pentru Uniunea Europeană. Implementarea normelor UE cu privire utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse sunt necesare la nivel local.</p> <p><u>Obiective:</u> Reabilitarea clădirilor cu destinația de locuințe Reducerea cheltuielilor cu utilitățile pentru populația comunei</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Demarare lucrări reabilitare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Clădiri rezidențiale reabilite termic Reducerea cheltuielilor cu utilitățile pentru populație</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr blocuri reabilite</p> <p><u>Beneficiari:</u> locuitorii blocurilor cu destinația de locuințe</p>
Instituții/actori implicați/potențiali	Consiliu local Primar Executivul primăriei

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Fondul de Mediu Fonduri europene
Buget estimativ	

70.	Titlul proiectului : Conștientizarea utilizatorilor asupra poluării provenite de la autoturisme.	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse</p> <p><u>Obiective:</u> Valorificarea surselor regenerabile de energie Reducerea nivelului de poluare</p> <p><u>Activități:</u> Elaborare plan comunicare / conștientizare a populației Implementare campanii conștientizare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Populație informată asupra elementelor nocive în ceea ce privește poluarea Reducerea nivelului de poluare</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Reducerea numărului de autoturisme poluate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali	<p>Consiliu local Primar Executivul primăriei</p>	

parteneri	ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri private
Buget estimativ	

71.	Titlul proiectului: Reducerea taxelor / impozitelor pentru autoturismele mai puțin poluante
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse</p> <p><u>Obiective:</u> Încurajarea populației privind utilizarea autoturismelor nepoluante Reducerea nivelului de poluare</p> <p><u>Activități:</u> Acordarea de facilități fiscale proprietarilor de autoturisme nepoluante</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea autoturismelor nepoluante Reducerea nivelului de poluare</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr autoturisme nepoluante</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali	Consiliu local Executivul primăriei

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Nu necesită alocare financiară
Buget estimativ	

72.	Titlul proiectului: Campanii de educare a cetățenilor privind responsabilitatea lor în ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Necesitatea protejării și conservării zonelor verzi din comună Îmbunătățirea aspectului estetic al comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea calității mediului natural Consolidarea amenajărilor peisagistice</p> <p><u>Activități:</u> Campanii de informare a populației cu privire la importanța protejării mediului înconjurător</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Campanii de conștientizare implementate Îmbunătățirea imaginii comunei</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr campanii Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliu local</p> <p>Școala</p> <p>ONG-uri</p> <p>Operatorul de salubritate</p>

Posibile surse de finanțare	Buget local Sponsorizări
Buget estimativ	

73.	Titlul proiectului: Dotarea cu pubele a gospodăriilor, pentru colectarea selectivă a deșeurilor
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Colectarea selectivă a deșeurilor aduce beneficii economice comunității locale</p> <p><u>Obiective:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivelul comunei Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului</p> <p><u>Activități:</u> Achiziționarea de pubele și dotarea gospodăriilor</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat selectiv Eficientizarea reciclării</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare pubele achiziționate Număr beneficiari</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliu local Primar Operatorul de salubritate
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

74.	Titlul proiectului: Regularizare cursuri de apă	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Protecția și conservarea mediului înconjurător Siguranța și protecția cetățenilor contra inundațiilor</p> <p><u>Obiective:</u> Asigurarea scurgerii optime în albie a apelor curgătoare de pe raza comunei</p> <p><u>Activități:</u> Îndepărtarea materialului aluvionar Extragere nisipuri și pietrișuri</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Scurgerea optimă în albie a râurilor Reducerea efectelor negative generate de inundații și viituri</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime râuri decolmatate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	SGA Primăria	
Posibile surse de finanțare	Buget local	

Buget estimativ	
-----------------	--

<p>75.</p>	<p>Titlul proiectului: Infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor.</p> <p>Infrastructură de prevenire și protecție împotriva alunecărilor de teren</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Protecția și conservarea mediului înconjurător</p> <p>Siguranța și protecția cetățenilor contra inundațiilor și alunecărilor de teren</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Prevenirea și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor și alunecărilor de teren</p> <p>Protecția gospodăriilor și a terenurilor agricole</p> <p>Consolidarea infrastructurii de prevenire și protecție împotriva inundațiilor și a alunecărilor de teren</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Lucrări de consolidare infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor și alunecărilor de teren</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Reducerea efectelor negative generate de inundații, viituri și alunecări de teren</p>

	<p><u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață/lungime infrastructură de protecție Suprafață de teren protejată</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local</p> <p>Fonduri guvernamentale Foduri europene</p>
Buget estimativ	

**CAPACITATE
ADMINISTRATIVĂ**

76.	Titlul proiectului : Construire,Reabilitare / modernizare sediu primărie
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Prin această investiție se urmărește creșterea eficienței energetice a clădirii publice prin scăderea consumului anual de energie finală și scăderea consumului anual specific de energie primară.</p> <p><u>Obiective:</u> Construire clădire nouă – Sediul primărie Reabilitare/modernizare clădire publică – Primăria comunei Țuțora Creșterea eficienței energetice aferentă clădirii publice</p> <p><u>Activități:</u> Demararea procedurii de achiziție Încheierea contractelor de execuție Obținerea avizelor necesare Finalizarea proiectului tehnic și obținerea autorizațiilor Demararea lucrărilor de modernizare/reabilitare</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Clădire publică reabilitată Scăderea consumului anual de energie finală și scăderea consumului anual specific de energie primară.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Imobil sediu primărie modernizat</p>

	<u>Beneficiari:</u> Primăria Țuțora
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale
Buget estimativ	

77.	Titlul proiectului: Implementare și dezvoltare Sistem de Control Intern Managerial
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Sistemul de control intern managerial al oricărei entități publice operează cu o diversitate de procedee, mijloace, acțiuni, dispoziții, care privesc toate aspectele legate de activitățile entității.</p> <p><u>Obiective:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei</p> <p><u>Activități:</u> Achiziție procedură SCIM</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Servicii publice de calitate Performanțe crescute în administrația publică locală raportată la nivelul de deservire a cetățenilor</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Grad de implementare</p> <p><u>Beneficiari:</u> administrația publică locală</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

<p>78.</p>	<p>Titlul proiectului: Implementare politici și proceduri privind protecția datelor cu caracter personal</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Reforma protecției datelor cu caracter personal și adaptarea prevederilor pentru era digitală este un process esential pentru protecția datelor cu caracter personal.</p> <p><u>Obiective:</u> Impunerea și adoptarea unui set de măsuri cu caracter obligatoriu. Recomandarea unei serii de principii de conduită și măsuri de protejare a datelor a căror respectare trebuie să fie dovedită în cazul unui control. Stabilirea unor sancțiuni extrem de severe pentru a se asigura luarea în serios a protecției datelor de către operatori.</p> <p><u>Activități:</u> Achiziție procedură certificare GDPR</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Protecția datelor personale ale cetățenilor comunei Servicii publice de calitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Grad de implementare</p>

	<u>Beneficiari:</u> administrația publică locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

79.	Titlul proiectului: Implementare strategie națională anticorupție
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Promovarea eticii și integrității la nivelul UAT Țuțora și a unităților subordonate/coordonate; consolidarea capacității administrației publice locale de a asigura calitatea și accesul la serviciile publice pentru realizarea interesului public</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea transparenței proceselor de administrare a resurselor Îmbunătățirea capacității de gestionare a eșecului de management prin corelarea instrumentelor care au impact asupra identificării timpurii a riscurilor și vulnerabilităților instituționale Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în administrația publică locală</p> <p><u>Activități:</u> Achiziție procedură Strategie Națională Anticorupție</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea transparenței instituționale și a proceselor decizionale Servicii publice de calitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Grad de implementare</p>

	<u>Beneficiari:</u> administrația publică locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

80.	Titlul proiectului: Implementare program de bugetare participativă	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Promovarea implicării civice în dezvoltarea socio – economică a comunei reprezintă un factor important în procesul de transparență decizională de la nivel local.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea transparenței proceselor de administrare a resurselor Implicarea societății civile în administrarea resurselor comunei</p> <p><u>Activități:</u> Implementare program de bugetare participativă Promovarea programului la nivel local</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea transparenței instituționale și a proceselor decizionale Creșterea implicării reprezentanților societății civile în dezvoltarea comunei</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Proiecte realizate</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, UAT Țuțora</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>	

Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

81.	<p>Titlul proiectului: Program anual propriu pentru acordarea de finanțări nerambursabile din bugetul local</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Promovarea implicării civice în dezvoltarea socio – economică a comunei reprezintă un factor important în procesul de transparență decizională de la nivel local.</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea transparenței proceselor de administrare a resurselor Implicarea societății civile în administrarea resurselor comunei</p> <p><u>Activități:</u> Implementare program anual propriu pentru acordarea de finanțări nerambursabile din bugetul local Promovarea programului la nivelul ONG-urilor, fundațiilor și federațiilor de la nivel local</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea transparenței instituționale și a proceselor decizionale Creșterea implicării reprezentanților societății civile în dezvoltarea comunei</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Proiecte în domeniul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cultură - educație - sport - tineret

	- sănătate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, UAT Țuțora
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

<p>82.</p>	<p>Titlul proiectului: Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul (calculatoare, imprimante multifuncționale etc.)</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea calității serviciilor publice furnizate Îmbunătățirea accesului la serviciile publice</p> <p><u>Activități:</u> Achiziție echipamente Dotare cu echipamente performante de tehnică de calcul Instruire personal privind utilizarea noilor echipamente</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la servicii publice prin tehnologie performantă Servicii publice de calitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare echipamente Număr beneficiari</p>

	<u>Beneficiari:</u> administrația publică locală, cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici de pe raza comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>83.</p>	<p>Titlul proiectului: Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea calității serviciilor publice furnizate Reducerea timpului de soluționare a cererilor Îmbunătățirea accesului la serviciile publice</p> <p><u>Activități:</u> Achiziția de softuri performante Instruirea personalului în scopul utilizării eficiente a acestora</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la servicii publice prin tehnologie performantă Servicii publice de calitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare softuri achiziționate Număr cetățeni deserviți Termen de soluționare cereri</p>

	<u>Beneficiari:</u> administrația publică locală, cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici de pe raza comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>84.</p>	<p>Titlul proiectului: Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei</p> <p><u>Obiective:</u> Creșterea calității serviciilor publice furnizate Reducerea timpului de soluționare a cererilor Îmbunătățirea accesului la serviciile publice</p> <p><u>Activități:</u> Achiziția de softuri performante Instruirea personalului în scopul utilizării eficiente a acestora Instruirea cetățenilor cu privire la accesarea softurilor destinate publicului larg</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la servicii publice prin tehnologie performantă Servicii publice de calitate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr utilizatori Termen de soluționare cereri</p>

	<u>Beneficiari:</u> administrația publică locală, cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici de pe raza comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

85.	Titlul proiectului: Programe de instruire și perfecționare profesională anuală
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrative Formarea profesională periodică constituie o obligație legală Specializarea continuă a resursei umane în acord cu nevoile societății actuale</p> <p><u>Obiective:</u> Îmbunătățirea nivelului de formare profesională pentru funcționarii publici și personalul contractual din cadrul aparatului de specialitate al primarului</p> <p><u>Activități:</u> Realizarea analizei nevoilor de formare profesională Elaborarea planului anual de formare profesională Achiziția de servicii de instruire și perfecționare profesională Participarea la forme de pregătire profesională conform nevoilor identificate</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltarea de noi competențe Creșterea calității serviciilor furnizate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de formare Număr beneficiari</p>

	<u>Beneficiari:</u> funcționarii publici și personalul contractual din aparatul de specialitate al primarului comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>86.</p>	<p>Titlul proiectului: Organizare de schimburi de experiență cu alte autorități și instituții publice la nivel local, județean, național și european</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrative Specializarea continuă a resursei umane în acord cu nevoile societății actuale</p> <p><u>Obiective:</u> Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe și expertiză pentru funcționarii publici și personalul contractual din cadrul aparatului de specialitate al primarului</p> <p><u>Activități:</u> Elaborarea planului anual de seminarii la nivel național și extern Implementarea de proiecte având ca obiectiv principal sesiuni de bune practici</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltarea de noi competențe Creșterea calității serviciilor furnizate</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Număr activități Număr participanți</p>

	<u>Beneficiari:</u> funcționarii publici și personalul contractual din aparatul de specialitate al primarului comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	

87.	Titlul proiectului : Achiziție autovidanță
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură golirea mecanizată a haznalelor vidanjabile sau a foselor septice, a decantoarelor, separatoarelor de grăsimi de ape uzate menajere, deșeuri lichide sau nămoluri nepericuloase și transportul acestora</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționarea de autovitanjă Întreținerea domeniului public și privat al UAT Țuțora</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Autovitanjă achiziționată Întreținerea în conformitate cu reglementările în vigoare a domeniului public Dotarea UAT Țuțora cu utilaje edilitare de întreținere</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Autovitanjă achiziționată</p> <p><u>Beneficiari:</u> Primăria Țuțora</p>

Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local Primarul
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

88.	Titlul proiectului : Achiziție buldoexcavator	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură deservirea comunei în ceea ce privește săpăturile de utilitate publică, nivelarea drumurilor și dezăpezire pe timpul iernii.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționare buldoexcavator Întreținerea domeniului public și privat al UAT Țuțora</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Buldoexcavator achiziționat Întreținerea în conformitate cu reglementările în vigoare a domeniului public Dotarea UAT Țuțora cu utilaje edilitare de întreținere</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Buldoexcavator achiziționat</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Țuțora, comunitatea locală.</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali	Consiliul local Primarul	

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>89.</p>	<p>Titlul proiectului : Achizitie utilaj de măturat stradal. Achiziție utilaj de spălare străzi.</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură deservirea comunei în ceea ce privește întreținerea carosabilului curat în anotimpurile fără precipitații.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționare utilaj de măturat stradal și utilaj de spălare străzi. Întreținerea domeniului public și privat al UAT Țuțora</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Utilaj de măturat stradal și utilaj de spălare străzi.achiziționate. Întreținerea în conformitate cu reglementările în vigoare a domeniului public Dotarea UAT Țuțora cu utilaje edilitare de întreținere</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Utilaj de măturat stradal și utilaj de spălare străzi achiziționate.</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Țuțora, comunitatea locală.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali</p>	<p>Consiliul local Primarul</p>

parteneri	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>90.</p>	<p>Titlul proiectului : Achiziție utilaje pentru întreținerea spațiilor verzi.</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură deservirea comunei în ceea ce privește întreținerea spațiilor verzi de pe raza comunei.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționare utilaje pentru întreținerea spațiilor verzi. Întreținerea domeniului public și privat al UAT Țuțora</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Utilaje pentru întreținerea spațiilor verzi achiziționate. Întreținerea în conformitate cu reglementările în vigoare a domeniului public Dotarea UAT Țuțora cu utilaje edilitare de întreținere</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Utilaje pentru întreținerea spațiilor verzi achiziționate.</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Țuțora, comunitatea locală.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local Primarul</p>

Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>91.</p>	<p>Titlul proiectului : Achiziție utilaje deszăpezire</p>	
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură deservirea comunei în ceea ce privește întreținerea domeniului public și privat pe timp de iarnă.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționare utilaje pentru deszăpezire. Întreținerea domeniului public și privat al UAT Țuțora</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Utilaje pentru deszăpezire achiziționate. Întreținerea în conformitate cu reglementările în vigoare a domeniului public Dotarea UAT Țuțora cu utilaje edilitare de întreținere</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Utilaje pentru deszăpezire achiziționate.</p> <p><u>Beneficiari:</u> UAT Țuțora, comunitatea locală.</p>	
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local Primarul</p>	

Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

92.	Titlul proiectului : Autospeciala de gunoi	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură întreținerea domeniului public și privat al comunei prin colectarea deșeurilor menajere și vegetale de pe raza comunei.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționarea autospecială de gunoi Asigurarea colectării deșeurilor menajere și vegetale de pe raza comunei Amenajare stație compost</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Autospecială de gunoi achiziționată Dotarea UAT Țuțora cu utilaje edilitare de întreținere</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Autospecială de gunoi achiziționată.</p> <p><u>Beneficiari:</u> Primăria Țuțora, comunitatea locală</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei Primarul comunei</p>	
Posibile surse de finanțare	<p>Buget local Fonduri europene</p>	

Buget estimativ	
-----------------	--

93.	Titlul proiectului : Achiziție autoturism de serviciu primărie	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură deservirea angajaților primăriei în vederea deplasării acestora în interes de serviciu.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționare autoturism de serviciu primărie .</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Autoturism de serviciu primărie achiziționat. Dotarea UAT Țuțora cu autoturism de serviciu.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Autoturism de serviciu primărie achiziționat.</p> <p><u>Beneficiari:</u> Primăria Țuțora.</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local Primarul	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ		

94.	Titlul proiectului : Achiziție autoturism poliție locală	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură deservirea angajaților Poliției Locale în vederea deplasării acestora în interes de serviciu.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționare autoturism poliție locală.</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Autoturism poliție locală achiziționat. Dotarea Poliției Locale Țuțora cu autoturism de serviciu.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Autoturism poliție locală achiziționat.</p> <p><u>Beneficiari:</u> Poliția Locală Țuțora.</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local Primarul	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ		

95.	Titlul proiectului : Fântâni arteziene cu jocuri de lumini / muzicale.
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u> Amenajarea peisagistică a zonelor de interes local reprezintă o prioritate în ceea ce privește atragerea de turiști.</p> <p><u>Obiective:</u> Amenajare fântâni arteziene cu jocuri de lumini / muzicale.</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Amenajare fântâni arteziene cu jocuri de lumini / muzicale.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Amenajare fântâni arteziene cu jocuri de lumini / muzicale. Modernizarea zonelor de interes local.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Fântâni amenajate.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local Primarul
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri europene
Buget estimativ	

<p>96.</p>	<p>Titlul proiectului : Modernizare și extindere sistem supraveghere video - în toate zonele comunei</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u> Prin această achiziție se asigură detectarea și prevenția situațiilor nedorite și a intervenția la timp atunci când e cazul.</p> <p><u>Obiective:</u> Achiziționarea rețelei de supraveghere video Creșterea siguranței populației comunei</p> <p><u>Activități:</u> Întocmire dosar finanțare Efectuare achiziție publică Obținere avize/autorizații</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u> Achiziționarea rețelei de supraveghere video Creșterea siguranței populației comunei</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u> Camere video instalate</p> <p><u>Beneficiari:</u> Primăria Țuțora, comunitatea locală</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei Primarul comunei</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Buget local</p>
<p>Buget estimativ</p>	

PARTEA A V-A

IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Implementarea strategiei de dezvoltare durabilă și implicit a planului de acțiune se face cu participarea tuturor actorilor de pe plan local: administrația publică locală, comunitatea locală, firme private, reprezentanții societății civile.

O bună implementare a strategiei de dezvoltare asigură în primul rând o creștere autentică a comunității la nivelul tuturor domeniilor de intervenție și priorităților strategice. Din acest punct de vedere implementarea unui sistem potrivit de indicatori de monitorizare și elaborarea periodică și cu pragmatism a rapoartelor strategice de monitorizare joacă un rol esențial în procesul de management.

Monitorizarea procesului de implementare a strategiei de dezvoltare durabilă se va realiza prin intermediul unor rapoarte periodice privind progresele înregistrate, atât în ceea ce privește implementarea strategiei de dezvoltare și gradul de realizare a rezultatelor planificate, cât și impactul generat.

Procesul de monitorizare a strategiei va avea ca principal instrument de lucru sistemul de indicatori elaborat în cadrul procesului de planificare la nivel local.

Managementul operativ al comunei va prezenta Consiliului local:

1. **rapoarte anuale de progres**, care se vor elabora începând cu al doilea an de implementare și vor avea ca scop monitorizarea eficientă a aplicării strategiei de dezvoltare. Rapoartele vor reflecta stadiul implementării strategiei, pe fiecare domeniu strategic și vor evidenția evoluția principalilor indicatori de output și de rezultat;

2. **rapoarte strategice**. Având în vedere faptul că implementarea strategiei de dezvoltare durabilă se va întinde pe o perioadă de 7 ani, este necesară o evaluare intermediară a strategiei, pe baza unor rapoarte strategice. Pentru evaluarea impactului aplicării strategiei de dezvoltare se va urmări evoluția principalilor indicatori socioeconomici la nivel local.

În linii mari, raportul strategic va cuprinde:

- *situația și evoluția socioeconomică a comunei Țuțora;*
- *realizările obținute, cuantificate pe baza indicatorilor și gradul de atingere a obiectivelor stabilite;*
- *problemele întâmpinate în procesul de implementare a strategiei de dezvoltare;*
- *exemplele de bună practică identificate;*
- *propuneri privind revizuirea și ajustarea periodică a strategiei de dezvoltare în raport cu evoluțiile economico-sociale semnificative înregistrate la nivel local în perioada 2021- 2030.*

Rapoartele strategice vor fi realizate din 3 în 3 ani, în anii 2024 și 2027, și se recomandă a fii prezentate în cadrul ședințelor Consiliului local al comunei Țuțora.

În funcție de rezultatele evaluării și monitorizării și în acord cu modificările legislative, strategia de dezvoltare a comunei Țuțora va putea fi revizuită ori de câte ori va deveni necesar.